

YAKIN DOĞU ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI

ZİYA ERKUT'UN ROMANLARI ÜZERİNE YAPISAL
İNCELEME

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Dudu ZEKİ

Lefkoşa
Mart 2023

DUDU ZEKİ

ZİYA ERKUT'UN ROMANLARI
ÜZERİNE YAPISAL İNCELEME

YÜKSEK LİSANS

2023

YAKIN DOĞU ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI

ZİYA ERKUT'UN ROMANLARI ÜZERİNE YAPISAL
İNCELEME

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Dudu ZEKİ

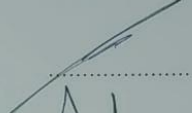
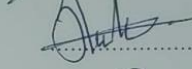
Tez Danışmanı
Prof.Dr. Şevket ÖZNUR

Lefkoşa
Mart 2023

Onay

Onay

Dudu Zeki tarafından hazırlanan “Zeki Erkut’un Romanları Üzerine Yapısal İnceleme”. başlıklı tez, kapsam ve nitelik açısından kalite standartlarına uygunluğu ile ilgili Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalında Yüksek Lisans Tezi olarak 23.02.23 tarihinde kabul edilmiştir.

Jüri Üyeleri	Adı – Soyadı	İmza
Jüri Başkanı:	Prof.Dr. Esra Karabacak	
Jüri Üyesi:	Doç.Dr. Mustafa Yeniasır	
Danışman:	Prof.Dr. Şevket Öznur	

Anabilim Dalı Başkanı Onayı

29./03./2023

Prof.Dr. Esra Karabacak

Anabilim Dalı Başkanı

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Onayı

...../...../ 20...

Prof. Dr. Kemal Hüsnü Can Başar

Enstitü Müdürü

Etik İlkelerle Uygunluk Beyanı

Bu tezin içinde sunduğum verileri, bilgileri ve belgeleri akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi; tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu; çalışmada bana ait olmayan tüm veri, düşünce, sonuç ve bilgilere bilimsel etik kurallar gereği olarak eksiksiz şekilde uygun atıf yaptığımı ve kaynak göstererek belirttiğimi beyan ederim.

Dudu Zeki

...../...../.....

TEŞEKKÜRLER

Tez çalışmalarına katkı koyan tez danışman hocam Prof. Dr. Şevket Öznur'a, Juri Başkanı hocam Prof. Dr. Esra Karabacak ve Juri üyesi hocam Doç .Dr. Mustafa Yeniasır'a desteklerinden dolayı çok teşekkür ederim.

Dudu Zeki

ÖZET

Ziya Erkut'un Romanları Üzerine Yapısal İnceleme **Yüksek Lisans, Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı** **Mart 2023, 117 sayfa**

Kıbrıs Türk Edebiyatına romana yeni bir bakış açısı ile farkındalık yaratarak anlam kazandıran Zeki Erkut'un romanları üzerine yapısal inceleme, yazarın yazmış olduğu dört romanı üzerinde yapılmıştır.

Jans Mans Sokağı Çocukları ilk romanında savaş sonrası yeni yerleştikleri yaşam alanına adapte olmayan çalışan ve savaş sonrası travmaları yenmeye çalışan kişileri anlatırken, hemen ardından çıkarmış olduğu Kral adında ikini romanı ise birinci romanla birçok kısmının bağdaştığı yaşam öyküsü ile postmodernizm etkisi görülmektedir. Üçüncü romanı Serçe romanı askerliğe elverişsiz kişilerin beşparmak dağlarında yapmış oldukları zorlu mücadeleleri anlatılırken, yazar son romanı olan Artık Sır Yok ise; Kıbrıs toplumunun Libya'ya çalışmak üzere giden ve ülkeye kirli para ile dönerken kaza geçirip hafızasını kaybeden yarı hayali yarı gerçek bir yaşam öyküsü konu alınarak yazılmıştır.

Romanları teker teker incelenerek ilk olarak roman özeti yapıldı, sonra kişisel kısa bir özet bölümü eklendi. Kişi karakteri ve tahlili yapıldı. Romandan örnekler alınarak kişisel görüşünün yorumu eklenerek yazarın romanı bize aktarırken hangi yazım tekniklerini kullandığını roman yazma incelemesinin aktarımı yapıldı.

Anahtar Kelime: Kıbrıs Türk Romanı, Kıbrıs Türk Edebiyatı, Roman, Ziya Erkut, Roman İncelemesi.

ABSTRACT

Structural Analysis on Ziya Erkut's Novels
Master of Science, Department of Turkish Language and
Literature
March 2023, 117 pages

Structural analysis on the novels of Zeki Erkut, who gave meaning to the Turkish Cypriot Literature by raising awareness with a new perspective to the novel, was carried out on four novels written by the author.

While Jans Mans Street Children's first novel is about people who work and try to overcome post-war traumas who are not adapted to my new living space after the war, the second novel, The King, which he published right after the war, shows the effect of postmodernism with his life story, which many parts of it are compatible with the first novel. While his third novel, Sparrow, tells the difficult struggles of unfit for military service in the mountains of Beşparmak, the author's last novel, No More Sır Yok; It is written on the subject of a half-imaginary half-real life story of the Cypriot society who went to Libya to work and had an accident and lost his memory while returning to the country with dirty money.

By examining his novels one by one, first a summary of the novel was made, then a personal short summary section was added. Personal character and analysis were made. By taking examples from the novel and adding the comment of his personal opinion, the writing techniques used by the author while transferring the novel to us were transferred to the review of writing a novel.

Keywords: Turkish Cypriot Novel, Turkish Cypriot Literature, Novel, Ziya Erkut, Novel Analysis.

ÖNSÖZ

Tez çalışması Kıbrıs Türk Edebiyatının önemli yazarlarından olan ZEKE Erkut'un romanları üzerine yapılmıştır. Yazılmış olan tezin konusu *Zeki Erkut'un Romanları Üzerine Yapısal İnceleme'dir*. Jans Mans Sokağı Çocukları, Kral ve Serçe adlı romanları okuyup incelenmiştir. Yazılmış olan üç romanı üzerine yoğunlaşarak yapılmıştır. Belirtilmiş olan romanların tahlili, kişiler, yer ve zaman, dil ve üslup, ana fikirlerini, anlatım teknikleri ve genel değerlendirmeleri yapılmıştır. Tez iki bölümden oluşmaktadır.

Birinci bölümün ilk aşamasında Kıbrıs Türk edebiyatı kısaca anlatılmıştır. İkinci aşamasında Türk Edebiyatı'nın önemli yazarlarından olan Zeki Erkut hakkında kısaca bilgi verilmiştir. Üçüncü aşamada ise, Zeki Erkut'un romanları Jans Mans Sokağı çocukları, Kral, Serçe romanları tek tek incelenmiştir. İnceleme; romanların özeti, romanların kahraman kadrosu ve romanlarda kullanılan teknikler ve bakış açıları örneklerle açıklanmıştır.

İkinci bölümde, sonuç ve kaynakçaya yer verilmiştir

Zeki Erkut'un romanlarının üzerine yapılan çalışmanın seçilme sebebi 2000 senelerinden sonra çıkarmış olduğu eserlerle Kıbrıs Türk Edebiyatına yeni bir bakış açısı getirerek, yazarın yazmış olduğu eserlerin ilgi görüp çok satılmasıdır. Romanların zaman aşımına uğramadan yeni eserlerini okuyucuları ile buluşturması aynı zamanda Zeki Erkut'un romanlarına ait daha önce herhangi bir çalışmanın yapılmamasıdır.

Zeki Erkut'un ilk romanı olan Jans Mans Sokağı Çocukları, belgesel nitelikli romanın çok sayfa oluşu okuyucuların gözünü korkutsa da zevkle okunan o günleri hayal ederek, kimi yerde duygusal kimi yerde gülerek ve severek okuyucuyu sürükleyici bir romandır.

Zeki Erkut'un ikinci romanı Kral, adını son sayfada öğrene bildiğimiz postmodernizmin ve narsist kişiliğin sergilendiği, sonunda üçüncü romanım geliyor şeklindeki mesajı ile mutlu ve okurların bekleyiş sebebi yaratan bir serüven kitabıdır.

Zeki Erkut'un üçüncü romanı Serçe, herkesin hor gördüğü, cam hastalığı ile boğuşan kemik hastalığı sebebiyle gelişmeyen ancak hastalığına inat birçok şeyler başaran bir çocuğun hikayesidir.

Yazarın dördüncü kitabı Artık Sır Yok, Libya'ya çalışmak üzere giderek adaya geri dönen ve ailesi tarafından kurulan kötü bir komplodan dönen, hafızasını kaybetmeden önce kirli para ve usulsüz işlerle meşgul olan Hasan Nasır'ın hikayesidir.

Çalışmam süresince, yardımlarını esirgemeyen Ana Bilim Dalı Başkanımız Prof. Dr. Esra Karabacak hocama, Danışman hocam Prof. Dr. Şevket Öznur hocama ve yazarımız Zeki Erkut'a katkılarından dolayı çok teşekkür ederim.

İçindekiler

Onay Sayfası	1
Etik İlkeler Uyumluk Beyanı	2
Teşekkür	3
Özet	4
Abstract	5
Önsöz	6
Kıbrıs Türk Edebiyatı	10
Kıbrıs Türk Halk Edebiyatında Roman	15
Jans Mans Sokağı Çocukları	21
Kişiler	40
Yer-Zaman	44
Dil ve Üslup	44
Romanın Genel Değerlendirilmesi	45
Ana Fikir	50
Kral	51
Kişiler	57
Yer-Zaman	58
Dil ve Üslup	58
Romanın Genel Değerlendirilmesi	59
Ana Fikir	62
Serçe	63
Kişiler	68
Yer - Zaman	70
Dil ve Üslup	70
Romanın Genel Değerlendirmesi	71
Ana Fikir	73
Artık Sır Yok	74
Kişiler	84
Yer – Zaman	86
Dil ve Üslup	87
Romanın Genel Değerlendirmesi	88
Ana Fikir	89

Sonuç	89
Zeki Erkut	93
Erkut’un Edebi Kişiliği	95
Zeki Erkut’un Romanları Üzerine Röportaj	99
Kaynakça	105
Röportaj	108

KIBRIS TÜRK EDEBİYATI

Kıbrıs Türk edebiyatı 1571 yılında Kıbrıs adası Osmanlılar tarafından fethinin edilince Kıbrıs adasına sürgün usulü ile halk getirilerek yerleştirilmiştir. Osmanlı döneminde halk sadece buraya yerleşmekle kalmayıp dil, gelenek, görenek ve kültürünü de beraberinde getirmiştir. Kıbrıs Türkleri'nin zengin halk edebiyatındaki atasözleri, masallar, maniler, destanlar ve efsaneler, Anadolu halk edebiyatı ile büyük ölçüde benzeşmektedir. Türk halk edebiyatının sözlü ve ardından da yazıya geçen türleri, Kıbrıs'ta da bol miktarda karşımıza çıkar. Günümüz Kıbrıs Türk kültür yaşantısı içinde masal derlemeleri, masal yazımı, mani söyleme geleneği dikkat çekicidir. Kıbrıs'ta modern bir edebiyatın gelişimini ve Servet-i Fünûn edebiyatının etkisini göstermesi bakımından zikredilmesi gereken bir isim de Ahmet Râik Efendi'dir. O, 1901-1904 yılları arasında idadi hocalığında bulunmuş, İstanbul'dan Namık Kemal, Recaizade Mahmut Ekrem, Abdülhak Hamit ve Tevfik Fikret başta olmak üzere bütün Servet-i Fünûn şair ve yazarlarının eserlerini adaya getirmiş, bunlardan beslenmiştir. İngiliz edebiyatından da çeviriler yapan Ahmet Râik Efendi, Kahire'deki *Türk*, Bakü'deki *Fü-yûzât* ve Tiflis'teki *Hayat* gazetelerine edebî yazı ve incelemeler yollar. Bu yazılarda Tevfik Fikret'in "Köyün Mezarlığında, Ramazan Sadakası, Verin Zavallılara" gibi şiir metinlerini kullanır, onları yazılarına ekler. Kıbrıs Türklerin Tevfik Fikret'i ve Servet-i Fünûncuları okuyup sevdiklerinin bir kanıtı *İrşad* adlı derginin imtiyaz sahibi Hamid Orundalı'nın, kızlarına Bihter ile Nihal, oğluna ise Fikret'in evlâdı Halûk'un adını vermesidir. Ayrıca Orundalı *İrşad*'ta (1921) Tevfik Fikret'in bilinmeyen bir şiirini, "Aydın Felâ-ketzedegânı İçin"i yayımlar. Harid FEDAÎ, (2006) *Eski Şeyler*, Akdeniz Haber Ajansı Yayınları, Lefkoşa, 190 s). Hamid Orundalı 1926-1932 yılları arasında *Söz* gazetesinde köşe yazarlığı yapar. Yazı ve denemeleri derlenmiştir (Bu konuları ortaya çıkaran Meral Demiryürek'in çalışması için bak: Meral DEMİRYÜREK, (2015) Hamid Orundalı 1926-1932 yılları arasında *Söz* gazetesinde köşe yazarlığı yapar. Yazı ve denemeleri derlenmiştir. "Tevfik Fikret ve Kıbrıs Türkleri", II. Uluslararası LAÜ Tarih Kongresi-Bildiriler Kitabı, Lefke Avrupa Üniversitesi Yayınları, Lefkoşa, s.115-121)

Hamid Orundalı 1926-1932 yılları arasında *Söz* gazetesinde köşe yazarlığı yapar. Yazı ve denemeleri derlenmiştir. Kıbrıs Türk Edebiyatı'ndaki bu

gelişme ve yenileşmenin yanında klâsik edebiyatımızdan, gelenekten gelen edebî türler de sürer. Kıbrıslı Hasan Nesib bin Ahmet İnâyet'in resmî görevle bulunduğu Beyrut'ta, 1898'de bastırdığı ve Hz. Hüseyin'in katline bir çeşit mersiye ve taziye sayılan *Feyezân-ı Aşk*, eski kültüre ait bu tür bir eserdir. (Meral DEMİRYÜREK, (2010) *Larnaka Mektubu-Mü-tefekkir*, Akademik Kitaplar, İstanbul, 312 s.) Kıbrıs Türk Edebiyatı'ndaki bu gelişme ve yenileşmenin yanında klâsik edebiyatımızdan, gelenekten gelen edebî türler de sürer. Kıbrıslı Hasan Nesib bin Ahmet İnâyet'in resmî görevle bulunduğu Beyrut'ta, 1898'de bastırdığı ve Hz. Hüseyin'in katline bir çeşit mersiye ve taziye sayılan *Feyezân-ı Aşk*, eski kültüre ait bu tür bir eserdir. (Eserin tanıtım ve incelemesi için bak: İskender PALA, (2000) "Beyrut'ta Bir Kıbrıslı ve Mistik Aşk Coşkusu (Hasan Nesib ve *Feyezân-ı Aşk*'ı)", *III. Uluslararası Kıbrıs Araştırmaları Kongresi 13-17 Kasım 2000*, C. II, (Dil-Edebiyat), DAÜ Kıbrıs Araştırmaları Merkezi Yayınları, Gazimağusa- KKTC, s.137-154) Türkiye Cumhuriyeti'nin 1923'te bağımsızlığını dünyaya duyurmasının ardından şapka, kıyafet, alfabe başta olmak üzere ülkede yapılan devrimlerin, en kısa sürede Kıbrıs Türkleri tarafından benimsendiği tarihî bir gerçektir. Bunların başında da harf devrimi gelir. Her dönem Türkiye'den Kıbrıs'a gelen şair ve yazar öğretmenlerin, adada Türkçe ve edebiyatın gelişmesine önemli katkıları olmuştur. Kıbrıs'taki harf devriminden sonra, 1933-1934 yılları arasında Lefkoşa Türk Lisesi'nde öğretmenlik yapan ve Tevfik Fikret'in Anglo-Sakson tarzı eğitim anlayışını benimseyen edebiyat tarihçisi İsmail Hikmet Ertaylan'ın hazırladığı *Kıbrıs Türk Alfabesi*, pek çok Kıbrıs Türk insanına yeni harflerle okuma yazmayı öğretmiştir.

(Kıbrıs'ta Latin alfabesine geçiş ve alfabe kitapları için bak: a) Mehmet DEMİRYÜREK, (2008) "Türk Harf İnkılabı ve Kıbrıs'ta Basılan Yeni Türk Alfabesi (1928-1935)", *III. Uluslararası Büyük Türk Dili Kurultayı (25-28 Eylül 2008) Bildiri Kitabı*, LAÜ Yayınları, s.301-309.) Fahri KILIÇ, (2017) "Türkiye'den Kıbrıs'a Yapılan Eğitim Yardımı: Kıbrıs'ta Yeni Türk Alfabesinin Öğretimi", *Turkish Studies*, Vol. 12/19, s. 127-142)

İngiliz Sömürge Yönetimi'nin ilk yıllarında ortaya çıkan ve özde yasadışı bir olay olan Hasan Bulliler olayının destanlaştırılarak bir tür özgürlük savaşına dönüştürülmesini ve Hasan Bulliler'in "halk kahramanı" mertebesine yükselmesini de direniş göstergeleri olarak görmek mümkündür. İngiliz'e karşı

destanlardaki direnme unsurunu, süreç içinde ortaya çıkan başka destanlarda da görmekteyiz. (İsmail BOZKURT, (1998) “Kıbrıs Türkleri’nde İngiliz Sömürge Yönetimi’ne Karşı Destanlarla Direnme”, *Kıbrıs Araştırmaları Dergisi*, DAÜ Kıbrıs Araştırmaları Merkezi Yayını, Gazimağusa, C. 4, S.1, s. 33 – 43.)

Kıbrıs Türk Edebiyatı’nda Yerelleşme Dönemi olarak nitelediğimiz 1928-1955 dönemi edebiyatının en önemli özelliği, yerelleşmenin büyük oranda ulusallaşma anlamı da taşıması ve edebiyattaki ulusalcılık akımıdır. Türk kimliği, Müslümanlığın yerini alan kimlik olarak edebiyatla özdeşleşmiş; Atatürk devrimleri, zaten yeniliklere açık ve ulusuyla gurur duyan Kıbrıs Türkleri üzerinde belirleyici ve kamçılayıcı etki yapmıştır. (Kıbrıs Türk Edebiyatı ,C5,s,56)

Lefkoşa’nın Fethi, Lefkoşa’ya Osmanlı bayrağını diken Bayraktar, Mağusa’nın alınışında kelle koltukta savaşı Canbolat, yakın tarihte Mağusa zindanına kapatılan Namık Kemal, iki Kemal (Namık Kemal ile Mustafa Kemal) edebiyatçılar için zengin tarihsel konular/temalar olmuştur. Böylece Namık Kemal Zindanı, Bayraktar ve Canbolat’ın kahramanlıkları, türbeler, şehitlikler, kaleler gibi tarihsel konular, edebiyatta büyük bir zenginliği oluşturmaya başlamıştır. Bu gibi yerel motifler ile besleyen ulusçuluk, özellikle Mustafa Adiloğlu, Bener Hakkı Hakeri ve Özker Yaşın gibi edebiyatçıların bu konulara ilgi göstermeleriyle yeni bir anlam kazanmış ve yeni bir dönemin başlangıcı olmuştur. (Kıbrıs Türk Edebiyatı ,C5,s,57)

Özker Yaşın Kıbrıs’ta yurt, bayrak, Atatürk sevgisi, şehitlere saygı dendi mi, ilk akla gelen, Özker Yaşın’ın dizeleriyle, destan ve oyunları olur. Özellikle Özker Yaşın Bayraktar, Namık Kemal ve Atatürk gibi Türk büyüklerini destanlaştırmakla kalmamış şehitleri ölümsüzleştirmiştir. Onun fetihle Lefkoşa surlarına bayrağı ilk diken savaşçı adına *Bayraktar Destanı* (1953), Atatürk sevgisini dile getiren Kıbrıs’tan Atatürk’e (1953) adlı eserleri bu dönemde yayımlanır. Özgürlük savaşımı için Namık Kemal Kıbrıs’ta (1957), Kıbrıs’ta Bayrak (1958), Kıbrıs Mektubu (1958), Bayraktar Türküsü (1959) eserleri hep bu hedeflere dönük, o günlere değin görülmedik yoğunlukta girişimlerdi. Bu arada Ol Âlem’deki (1952) şiir çizgisini de Limanda Bir Gemi (1956) ile sürdürülür. Bir de romanı var: Bütün Kapılar Kapandı (1955). (Kıbrıs Türk Edebiyatı ,C5,s,57)

Direnış Dönemi oyunlarının bir bölümü radyofonik oyundur. Bunlar Bayrak Radyosu'nda yayınlanmak için hazırlanmış birer belge niteliği taşıyan piyeslerdir. 1972 ve 1973 yıllarında devlet tarafından düzenlenen “Radyofonik Skeç ve Oyun Yazma Yarışması”nda dereceye giren bu oyunlar peş peşe iki kitap halinde yayımlanır.(Kıbrıs Türk Ulusal Radyo ve Sahne Oyunları, Gençlik Spor ve Kùltür İşleri Dairesi, Ergenekon Yayınları: 6, Bozkurt Matbaası, Lefkoşa Ağustos 1973; Kıbrıs Türk Ulusal Sahne Oyunları, Gençlik Spor ve Kùltür İşleri Dairesi, Ergenekon Yayınları:7, Halkın Sesi Matbaası, Lefkoşa Şubat 1974.) Bu dönemde yazılan öykü ve romanlar da do- ğal olarak ulusal konuları içermektedir ve bunlar Kıbrıs Türk Varoluş Savaşımı tarihine ve direnişine ışık tutan eserlerdir. Dönemin öykü ve romanındaki ana izlek ve konular baskın bir biçimde Kıbrıs Türk varoluş savaşı ve direnişiiyle ilgili olup 1958-1963-1974 Türk-Rum çatışmaları sırasında yaşananları, savaş sonrasının siyasî-sosyal-kùltürel ve ekonomik bunalımlarını konu eder. Böylece bu eserlerle Direniş Dönemi'ndeki Kıbrıs Türkü'nün toplumsal panoraması çizilir. Numan Ali Levent (1935-2001) Kanlı Noel (1965) ve Ya- şar İsmailoğlu (1945-) İntihar Mangası / Kıbrıs Öyküleri (1969) kitaplarıyla dönemin öykücùleri arasında yer alırlar. Konur Alp (1935-1998) ise anı-roman türündeki eserlerini Kıbrıs Anemonları (1966) adlı kitabında toplar. 1963 sonrasında yazılan ulusal romanlar daha ziyade yaşantı-anı edebiyatının uzantısı şeklinde bir gelişme seyri izler. Özker Yaşın Mücahitler (1970, ikinci baskı- sı Kıbrıs'ta Vuruşanlar/Mücahidin Romanı adıyla 1974) adlı romanı örnektir. Kutlu Adalı (1935-1996)'nın köy notlarını içeren Dağarcık (1962) adlı, kendi türünde tek olma niteliğini hâlâ korumaktadır. (Kıbrıs Türk Edebiyatı C5,s64). Lefkoşa merkezden ayrı ve özgün yöresel yazınsal yapılanma ve ürünlerin yoğun olduğu bu dönemde, merkezin en uzağındaki Baf'ta Bucak, Limasol'da Limasol'un Sesi, Geçitkale/Köfünye'de Mücahit adlı gazete/dergi yayımlanmıştı. (Kıbrıs Türk Edebiyatı,c5,s,64) Mahmut İslâmoğlu, Oğuz Yorgancıoğlu, Mehmet Ertuğ, Mustafa Gökçeođlu, Şevket Öznur, Ahmet Ömerađa Albayrak ve Nurperi Özgener'in sözlü edebiyat, Özben Aksoy ile Mustafa Kemal Sayın'ın folklorik öykü derleme çalışmaları edebiyat tarihi bakımından önemli çalışmalardır. Nazım Beratlı'nın Kıbrıs Türkleri'nin geçmişine, Yaşar Ersoy'un Kıbrıs Türk tiyatro hareketine, Tuncer Bağışkan'ın adanın tarihsel zenginliklerine yönelik çalışmaları; Haşmet Gürkan, Suat

Bergil, Ergin Birinci, Ahmet Gazioğlu, Ahmet Erdengiz, Sabahattin İsmail, Bener Hakkı Hakeri'nin tarih ağırlıklı kimi çalışmaları, doğrudan değilse de dolaylı olarak edebiyat kültürümüzün/ yayın hayatının zenginlikleridir. (Kıbrıs Türk Edebiyatı Tarihi, C5,s77)

KIBRIS TÜRK HALK EDEBİYATINDA ROMAN

19.yy başlarında Kıbrıs'ta gelişmeye başlayan Türk Edebiyatı, Türkiye ile aynı düzeyde ilerleme gösterirken Kıbrıs Türk Edebiyatı 1823-1895 tarihleri arasında İngiliz idaresinin baskıları sebebiyle bir suskunluk dönemi yaşamıştır. Kıbrıs Türk romanının kitap olarak yayımlanan ilk eseri, Kaytazzade Mehmet Nazım'ın 1894 yılında yayımlanan "Yadigar-ı Muhabbet" eseridir. Bu romanın Latin harflerine transkripsiyonunu gerçekleştiren araştırmacı Harid Fedai'y göre Osmanlı topraklarında hissedilen Abdi baskısı romana yansımış, Servet-i Fünun edebiyatının diğer örneklerinde olduğu gibi romanda da "kentsoylu aydınların yaşamları, kişisel dramları konu edilmiştir. Kaytazzade bu romanı ilk olarak Kıbrıs gazetesinde tefrika etmiştir.(Aylaç,2010,s 17-18)

Kaytakzade Mehmet Nazım'ın Leyle-i Visal (Kavuşma Gecesi) adlı bir roman çalışması da vardır, ancak 12 bölümü tefrika edilmiş ama tamamlanamamıştır. (s14) Kıbrıs'ta yayımlanan gazetelerde tefrika edilen ilk Türkçe roman 1892 yılında Zaman gazetesinde yayımlanan Muzaferreddin Galib'e ait Bir Bakış eseri olsa da, Galip Kıbrıslı bir yazar değildir ve eser konusu da Kıbrıs'ta geçmemektedir. (Aylaç,2010,s 19)

Osmanlı Dönemi Kıbrıs Türk Edebiyatı için vurgulanması gereken önemli bir husus XIX. Yüzyıl'da, Tanzimat Edebiyatı'nın ürünü iki edebiyatçının (Ziya Paşa'nın yönetici, Namık Kemal'in sürgün olarak) adada bulunmalarıdır. Özellikle Namık Kemal'in etkisi belirleyici olmuştur.14 Nitekim Kıbrıs Türk Edebiyatı'nın, Tanzimat Edebiyatı etkisindeki bilinen kitaplaş- mış ilk ürününü olan ve 1875'te Mağusalı Hasan Nef 'î'nin yazdığı Felâket adlı piyesi Namık Kemal hem düzeltmiş, hem de daha sürgünde iken 1875'te İstanbul'da bastırtmıştır.(Kıbrıs Türk Edebiyat Tarihi 5,Cilt, s39)

Namık Kemal'in Mağusa'nın yerlilerinden ki- şilerle ahabplığı, sohbet meclisleri kurduğu, hatta kısmî bir serbestlik içinde konferanslar için Lefkoşa'ya gittiği adada anlatılır. Kimi Kıbrıs Türk gençlerinin -Hasan Nef'î ve Kaytazzade Mehmet Nâzım başta olmak üzere- onun tedrisinden geç- tiklerini biliyoruz. Bunlardan Mağusalı Hasan Nef'î, Namık Kemal'in mektuplarında ismi ge- çen bir Kıbrıslı gençtir. Vatan şairi, eğittiği bu gencin yazdığı Felâket adlı piyesi hem düzeltmiş, hem de sürgün dönüşü 1876'da, İstanbul'da bastırtmıştır. (Kıbrıs Türk Edebiyat Tarihi 5,Cilt, s,41)

Osmanlı milliyetçisi olan Namık Kemal, Kıbrıs Türkleri için Türklüğün ve Türk milliyetçiliğinin sembolü haline geldiğini kendisi görememiştir. (Osmanlı milliyetçisi olan Namık Kemal, Kıbrıs

Türkleri için Türklüğün ve Türk milliyetçiliğinin sembolü haline geldiğini kendisi görememiştir.(İsmail BOZKURT, (1998) “Kıbrıs Türk Edebiyatında Namık Kemal”, Namık Kemal Sempozyumu Bildirileri, DAÜ Fen-Ed. Fak. Yayınları, Gazimağusa, s. 59-74.)

Osmanlı milliyetçisi olan Namık Kemal, Kıbrıs Türkleri için Türklüğün ve Türk milliyetçiliğinin sembolü haline geldiğini kendisi görememiştir. Namık Kemal’in ada gençlerine, şair ve yazarlara aşladığı şey, Osmanlı Türkiyesinde olduğu gibi “vatan ve hürriyet aşkı”dır. Onun tesirinde kalan ve fi - kirlerinden etkilen edebiyatçılar yetişeceği gibi, Kıbrıs Türk şair ve yazarları yazdıkları eserlerde bir şekilde Namık Kemal’e yer açacak, Türk milliyetçiliğinden söz edilirken onun adını mutlaka zikredeceklerdir. Bunların başında 1960 tarihli Namık Kemal Kıbrıs’ta adlı şiir kitabıyla Özker Yaşın gelecektir. Taner Baybars, Mustafa İzzet Adiloğlu, adada görev yapan Türkiyeli şair ve öğretmenlerden İbrahim Zeki Burdurlu ve Arif Nihat Asya şiirlerinde Namık Kemal çizgisini sürdüreceklerdir Namık Kemal’in ada gençlerine, şair ve yazarlara aşladığı şey, Osmanlı Türkiyesi’nde olduğu gibi “vatan ve hürriyet aşkı”dır. Onun tesirinde kalan ve fi - kirlerinden etkilen edebiyatçılar yetişeceği gibi, Kıbrıs Türk şair ve yazarları yazdıkları eserlerde bir şekilde Namık Kemal’e yer açacak, Türk milliyetçiliğinden söz edilirken onun adını mutlaka zikredeceklerdir.(İsmail BOZKURT, (1998) “Kıbrıs Türk Edebiyatında Namık Kemal”, Namık Kemal Sempozyumu Bildirileri, DAÜ Fen-Ed. Fak. Yayınları, Gazimağusa, s. 59-74)

. Bunların başında 1960 tarihli Namık Kemal Kıbrıs’ta adlı şiir kitabıyla Özker Yaşın gelecektir. Taner Baybars, Mustafa İzzet Adiloğlu, adada görev yapan Türkiyeli şair ve öğretmenlerden İbrahim Zeki Burdurlu ve Arif Nihat Asya şiirlerinde Namık Kemal çizgisini sürdüreceklerdir(Ali NESİM-Fehmi TUNCEL-Şevket ÖZNUR, (2014) Kıbrıs’ta Namık Kemal Efsanesi-Mağusa’da Bir Özgürlük Anıtı, Kıbrıs Türk Yazarlar Birliği Yayınları, Lefkoşa, s. 280. Namık Kemal ve Kıbrıs bağlamında ayrıca bak: Suna ATUN, (2008)“Namık Kemal’in Kıbrıs adasına Sürgünlüğü ve Adada Bıraktığı Kültürel İzler”, Kıbrıs Türk Kültürü Üzerine Belgeler-Bildiriler I, Samtay Vakfı Yayın, Lefkoşa, s.211-224. b) Sevinç KASIMOVA, (2017) “Akdeniz Adalarında Sürgün Hayatı Yaşayan Türk Aydınları: Namık Kemal ve Ahmet Ağaoğlu”, Tarihte Kıbrıs, C.I, (Edit: Osman KÖSE), Dokuz15 Matbaacılık, Bursa, s.605-620)

“Yadigar-ı Muhabbet”ten sonra yayımlanan bir sonraki roman, Hikmet Afif Mapolar’ın 1936 yılındaki “Kahraman Kaplan” eseridir. "Çiğ hareketinin parçası olan Mapolar’ın çalışmaları,1930’lardan itibaren romancılık alanında öne çıkmış Kıbrıs Türk romanının özgün

bir karakter kazanmasında önemli rol oynamıştır. 2017 yılına dek Kıbrıs Türk romanında yayımlanmış olan 130 eserden 20'si Mapolar'a aittir. (Aylaç,2010,s 22.)

1944 yılında Kasırğa adıyla yayınlanan Hikmet Afif Mapolar'ın “Kahraman Kaplan” adlı romanı modern roman formunda kitap olarak yayımlanan ilk romandır. Mapolar Kıbrıs Türkleri'nde yerleşmiş yazınsal ürün veren ilk yazar olacak; öykü, oyun, roman, oyun, efsane, şiir türlerinde eserlerini (Duman, 1935, oyun; Kahraman Kaplan, 1936, roman; Son Damla, 1937, roman; Diken Çiçeği, 1938, roman; Son Çıldırış, 1939, roman) bu dönemde peş peşe yazacaktır. Onun eserleriyle, ilk kez Kıbrıs Türk insanı öykülere ve romanlara konu oldu; sıradan insanlarla köylüler yanında şehirli zenginler, hizmetçiler ve onların yaşamı edebiyatın konusu haline geldi. Mapolar, edebiyatta öncelikle yerel konular işlenmesi konusunu şöyle dile getirir: “Şair var şiir yok. Hikâyeci var hikâye yok. Şiir yazıyorlar. Fakat bizi, bizim toplumumuzu, bizim hayatımızı, bizim havamızı, renklerimizi bulamıyoruz o şairlerin şiirlerinde. Aştan bahsedenler, denizi dile getirenler, apaçla konuşanlar, ıstıraplarını yaşayanlar var ama ‘bizi’ yazan yok. Sanatçı özgür olmalı, dilediğini yazmalı; fakat bizi, bizim insanlarımızı da dile getirerek bir yerli sanat yaratma yolunu tutmalı.” (Çardak Dergisi, Ekim 1955)

İkinci Dünya Savaşı ile birlikte Kıbrıs Türkleri'deki politik bilinçlenme, ulusallaşma ve edebi aydınlanma belirginleşmeye; sosyo-ekonomik ve sosyo-kültürel gelişmeler edebiyata da yansımaya başlayarak yeni bir hareketlenme yaratır. Bu bağlamda, Türkiye Cumhuriyeti'nin Lefkoşa Konsoloslugu'na atanan ve Bursalı takma adını da kullanan şiir tutkunu Hikmet Taşkent,(T.C.'nin Lefkoşa Konsoloslugu'nda görevli ve ‘Çığ Hareketi’nin lokomotif durumunda olan Hikmet Taşkent (‘Bursalı’ takma adını da kullanıyordu.) 1945 yılında Ada’dan ayrılmış ve bu dönemin şiirlerini aynı yılda bir kitapta toplamıştı (Afrodit’in Adası’ndan, Ankara 1945).) kendisi gibi gençleri ve meraklıları etrafına toplayarak bir edebiyat ortamı yaratır. Bu etkinliğin içinde olanlar, İkinci Dünya Savaşı yıllarında yazdıkları bazı çalışmalarını Çığ (1943) adlı güldestede (antolojik seçki) toplarlar. Çığ Kıbrıs Türk Edebiyatı’nda başlayan yerleşmeyi kurumsallaştırma amaçlı ilk toplu hareket sayılabilir. Antolojik bir çalışma olan Çığ’da, altı şairle üç yazarın düzyazıları yer alır. Şiirler Hikmet Taşkent, Urkiye Mine Balman, Nazif Süleyman Ebeoğlu, Engin Gönül (Emine Otan) ve İsmail H. Yeşilada’ya; düzyazılar Hikmet Afif Mapolar, Semih Sait Umar ve Reşat Kâzım (İşinay) imzasını taşır. Mapolar ve Umar’a ait düzyazılar ikişer öykü,

Işınay'kiler “nesir hâlinde şiir”lerdir. Çığ'cıların güttükleri bir hedef vardı. (Kıbrıs Türk Edebiyatı Tarihi C 5,s54)

Kıbrıs Türk Romanının, 1974 öncesinde, gerek nicelik, gerekse nitelik bakımından büyük aşama kat ettiği söylenemez. 1974 sonrası dönemde ise, giderek gerek nicelik gerekse nitelik bakımından zenginleşen bir roman ve insan gerçeğine dayalı roman yazarlığı söz konusudur. Yazılan romanlar savaş, göç, göç sonrası, yerleşme temaları yanında, yeni bir toplumsal yaşam, topluma özgü koşullarda anlatmaktadır. Savaştan yıllar sonra, savaşı yaşayan, ölen, göç eden ve yeni bir yaşam kurmaya çalışan insanların çektikleri acılar, aşklar ve özlemleri, tarihe tanıklık etmek isteyen romancılar tarafından ele alınıp yeniden yaratılmıştır. Bununla birlikte Kıbrıs Türk romanı henüz olgunluk dönemine geçmemiştir ve modern roman Kıbrıs için daha yeni taze bir türdür. (Aylaç 2010 s14)

Sonraki yıllarda da değişik yazarların romanları yayımlandı. İsmail Bozkurt, Özker Yaşın, Özden Selenge, Bekir Kara'dır. Ejden Sadrazam, Tijen Zeybek, ve Tufan Erhürman son yıllarda dikkat çeken en önemli romancılarıdır. Postmodern edebiyat anlayışı ise, bütün modernite süreciyle birlikte özellikle modernist romanın değer yargılarını olumsuzlayarak oluş- muştur. Başka bir deyimle modernizme tepkidir. Modernist edebiyat akla ve mantığa dayanan sanat algılarına bir başkaldırı olmuş, bunun yerine kişiden kişiye değişen ve birey odaklı bir sanat algısı oluşmuştur. Postmodernist sanatçılar, modernist edebiyatın bu yıkıcı ama kurallaştırarak yeniden yapıcı tutumlarını eleştirmiş “göreceli, aynı bireyde dahi değişmesi her an olanaklı olan kişisel karar ve beğenileri savunmuştur.” Postmodern edebiyatta yerellik son derece önemlidir. Bu sanatçılar her türlü “evrensel algıya” ve “kurallaş- tırıcı eğilime” baştan karşıdır. Bunlara göre kuş- kuyla yaklaşılmayacak hiçbir evrensel değer yoktur. İyi-kötü, güzel-çirkin, biz-siz, dost-düşman, değerli-değersiz gibi ikilemler insanları tartışmaya hatta savaşa sürüklemekten başka bir anlam taşımaz. Postmodern sanatçılar, bilimsel ilerlemenin sonuçlarından da pek memnun değildir. Onlara göre “bilim yüzünden insanın özgürlük alanı daralmıştır.” Bu sebeple eserlerini XX. ve XXI. yüzyılın teknolojik dünyasında oluşturuyor olmalarına karşın yüzlerini genellikle tarihe ve efsaneye dönmüşlerdir. Postmodern kavramı, beraberinde belirsizliği de getirir. İnsanın hiçbir şeyi bilmeyeceğinin savunmasını yapan bu anlayış, varoluşçulukla birleşir. Postmodern sanat anlayışında sanatçının özgün olmak savı yoktur. Zaten şimdiye kadar her şey söylenmiştir. Sanat- çı, “metinlerarasılık” tekniğini kullanarak daha önceden oluşturulmuş metinleri ustaca bir araya getiren ve okura bu yolla okuma hazzı veren kişidir. Postmodern

roman ironi, dil oyunları, keyfilik, uyumsuzluk, alaycılık, parçalanmışlık, pastiş, parodi, üstkurmaca, kolaj, söylem çoğulculuğu gibi teknik ve yaklaşımlara dayanır.(Kıbrıs Türk Tarihi C5,s,63) Kıbrıs'ın tarihi, kültü- rü, siyasî ve sosyal sorunları ile mitolojik motifleri içeren farklı metin parçaları eserde başarıyla birleştirilir. Böylece birbiriyle ilişkisi olmayan farklı metinlerden hareketle, âdeta yeni bir kozmolojinin olanaklarını kullanarak yeni bir yazınsal yapı ortaya konulur. Ares Harikalar Diyarında (1995) ile Derviş Zaim; Üzgün Kızların Gizli Tarihi (2002 ile Neşe Yaşın); Ahna Kitabı (2005 ile Gürkan Uluçhan; Yüzleşme (2009) ile Tufan Erhürman; Yozlaşma (2010) ve Yazışma (2012) ile Tufan Erhürman; Bir Fanus Masalı (2008) ile Sultan ve Rahmetliden Özür Dile (2013) ile Yılmaz Hakkı Hakeri) son dönemin postmodernist romanları arasında yer alır. “Kıbrıs Türk romanı, burjuva kültürel-ekonomik ilişkilerinin yoğunlaşmadığı, idealist bir dünya görüşünün egemen olduğu ortamda ve özellikle de 1950’lerden sonra yaşanan siyasal çalkantıların içerisinde çıkmıştır” Metin TURAN, (2000) “Çağdaş Kıbrıs Türk Romanında Tarih ve Kimlik Sorunu”, III. Uluslararası Kıbrıs Araştırmaları Kongresi 13-17 Kasım 2000, C.II, Dil-Edebiyat, (Haz: İsmail BOZKURT), DA- Ü-KAM yayınları, Gazimağusa, s.313)

Bu konuda ayrıca bak: Emel KEFELİ, (2013) “Kıbrıs Türk Edebiyatında Roman: Tarih, Bellek, İnsan”, XXIV. Uluslararası Kıbatek Edebiyat Şöleni, (Haz: K. YİNANÇ-M. TURAN), s.257-260. Romanda da ulusalcılık yoğun ve yaygındır. İsmail Bozkurt’un romanlarında, tüm gerçekçili- ğine koşut biçimde, hamasi olmayan, derinden bir ulusalcılık görülür. Bozkurt romanları aracılığıyla okuyucusuna ve gelecek kuşaklara ulusal bilinç aktarımı yapar ve belleksizleşme / belleksizleştirmeye karşı duruş sergiler. Çağdaş ada edebiyatında, kimlik ve bellek konusu çeşitli yönleriyle irdelendiğinden bu durum, araştırmacıların da gözünden kaçmaz.132 Numan Ali Levent’in Sen De Direneceksin (1977), Ahmet Gazioğlu’nun Kıbrıs’ta Aşk ve Savaş (1975), Özker Yaşın’ın Mücahitler Girne’den Yol Bağladık (1976) adlı romanları dönemin karakteristiğini yansıtan eserlerdir. Bu romanlarda savaş ve ulusçuluk izleği belirgin bir biçimde kendini gösterir. Tarihe tanıklık etmek ve topluma ya- şanan olayları, çekilen acıları, korkuları ve göçleri dile getirmek Kıbrıs Türk Edebiyatı’nın değişmeyen içeriğidir. Mizah ve Hiciv 1974 sonrası dönemde çıkan ancak uzun ömürlü olmayan iki mizah dergisi Akrep (1988), Lololo (1993) ve Çirkef (1999-2000) adlarını taşır. 131 Oğuz KARAKARTAL, (2013) “Kıbrıs Türk Şiirinde Fikret Kürşat’ın Yeri”, XXIV. Uluslararası Kıbatek-Edebiyat Kıbrıs Sempozyumu 20-24 Mart 2013, KKTC, s.251-263. 132 Bak: a) Metin TURAN, (2000) “Çağdaş Kıbrıs Türk Romanında

Tarih ve Kimlik Sorunu”, III. Uluslararası Kıbrıs Araştırmaları Kongresi 13-17 Kasım 2000, Cilt II, Dil-Edebiyat, (Haz: İsmail BOZKURT), DAÜ KAM Yayınları, Gazimağusa-KKTC, s.307-318) Emel KEFELİ, “Kıbrıs Türk Edebiyatında Roman: Tarih, Bellek, İnsan”, s.257-260. 1988’de yayınlanmaya başlanan Akrep dergisinde özellikle karikatür sanatında bir patlama olur. Yazı işleri müdürlüğü ile yönetmenliğini Hüseyin Çakmak’ın yaptığı Akrep’re, Alper Susuzlu, Ramiz Gökçe, Serhan Gazioğlu, Mehmet Ulubatlı, Mustafa Tozakı, Bertan Soyer, Utku Karsu, Mustafa Azizoğlu, Cemal Tunceli, Arif Albayrak, Kemal Bozkurt, Aziz Yavuzdoğan, Osman Cankoy, Mehmet İlkerli, Necmi Atsam, Atilla Karabetça gibi sanatçıların karikatürleri yanında Kutlu Adalı, Zeki Erkut, Ulus Irgat ve Mustafa Gök- çoğlu gibi yazarların yazıları da görülür. Akrep dergisi maddî sıkıntılardan dolayı beş yıl (1988- 1993) içinde sadece on bir sayı yayınlanabilmiştir. Akrep’in kapanmasından uzun bir süre sonra 2002 yılında bir isim değişikliği ile Yeni Akrep adında bir mizah dergisi daha çıkar. Yine Hüseyin Çakmak tarafından neşredilen bu mizah dergisi Akrep’in devamı olarak çıkarılmıştır. Burak GÖKBULUT, (2018) “Kıbrıs Türk Kültüründe Mizahla İlgili Öne Çıkan Gazete ve Dergiler Üzerine Bir Araştırma”, Journal of History Culture and Art Research, Vol.7, No. 1, s.738. (doi:http://dx.doi.org/10.7596/taksad.v7i1.1422), (20.11.2018). Erdoğan Baybars’ın çıkardığı, Lololo adlı mizah ve karikatür dergisi ise 1993’te yayınlanmaya başlar ve sadece iki sayı çıkar. Mizah ve karikatür sanatını içeren bu dergi on altı sayfa olarak düzenlenmekte idi.(Burak GÖKBULUT

Bugün Kıbrıs Türk Edebiyatında tema ve çeşitlilikteki zenginlik hiç de küçümsenmeyecek boyutadır. Kıbrıs Türk Edebiyatının her türünde eserler ortaya çıkmaktadır. Bu dönemde de şiir, edebiyattaki ağırlığını sürdürmektedir. Şiir ve edebiyat alanında Arif Albayrak, Ayşen Dağlı, Bener Hakkı Hakeri, Oktay Öksüzöğlu, Bülent Fevzioğlu, Tamer Öncül, Canan Sümer, Ejdan Sadrazam, Faize Özdemirciler, Feriha Altıok, Filiz Naldöven, Fikret Demirağ, Harid Fedai, İlkay Adalı, İlter Veziroğlu, Kamil Özay, Neriman Cahit, Erdoğan Saracoğlu, Osman Güvenir, Altay Burağan, Şener Levent, Neşe Yaşın, Mehmet Yaşın, Mehmet Kansu, Mehmet Levent, Mahmut İslamoğlu, Mustafa Çelik, Raşit Pertev, Süleyman Uluçamgil, Orbay Deliceirmak, Orkun Bozkurt, Ümit İnacı, Şevket Öznur, Zeki Ali, Dervişe Güneyyeli Kutlu, Zeki Erkut gibi isimlerin ortaya çıkarmış oldukları farklı bakış açılarındaki eserler takdire şayandır.(Kıbrıs Türk Edebiyatı Tarihi,C5)

JANS MANS SOKAĞI ÇOCUKLARI

Ahmet Vural Türk teşkilatın gizli üyesi herkes tarafından iyi bir aile babası olarak bilinirken, gece olduğunda teşkilatın verdiği emirleri yerine getiren ve eşinin dahi haberi olmadığı tehlike riski çok olan birçok işi başarmış romanın ana karakterlerinden biridir. Karısı Selma iyi bir karakter yapısına sahip, evini çekip çeviren, komşuları tarafından sevilen, sadık güvenilir bir annedir. Oğlu Hamit dokuz yaşında mahallede yapmış olduğu şakalar ile üne kavuşmuş okul arkadaşı Kirpi Saçlı Fikro ile düşman, Türkan'a sevdalı, komşuları tarafından sevilen bir çocuk aynı zamanda romanın ikinci ana karakteri. Reşat evin küçük erkek çocuğudur. Ahmet Vural'ın eve geç vakitte gelişi ile İngiliz askerlerinin evin içerisine izinsiz olarak girip ve evin içini ve dışını dikkatlice bakarak her yeri kontrol edip karıştırarak ancak bir şey bulamayıp özür dileyerek oradan ayrılmaları ile romanımız başlamış oluyor. Ahmet'in karısı Selma çok endişelenir ve olan biteni bilmek ister. 1950 yıllarında Kıbrıs erkeklerinin yaptığı teşkilata çalışıp ailenin haberdar olmaması. İngilizlerin başlarına buyruk hareket etmeleri vb. gerçek hayatla bağdaşiyor. Ahmet oradan uzaklara gitmeleri gerektiğini söyler. Dokuz yaşındaki oğulları Hamit konuşulanı duyar ve evin erken saatinde ekmek ve zeytin alarak mahalledeki dut ağacına saklanır. Dut ağacını güvenilir sığınak yeri şeklinde kullanılan açık alan. Herkes telaş içinde Hamit'i aramaktadır. Burada komşuluk ilişkileri ve aradaki bağ işleniyor. Komşuları Asliye çocuğun ağacın üzerine çıktığını görür ve Selma'ya söyler çocukla konuşmaya çalışır. Bu bölümde psikolojik sorun irdeleniyor. Hamit mahallesini ve oradakileri çok sevdiği için başka yere gitmek istemediğini söyler. Selma bir yere gitmeyeceklerini söyleyerek Hamit'i ikna ederek ağaçtan aşağıya indirir. Güven duygusu irdeleniyor. Manas Sokağı Türk, Ermeni ve Rum ailelerin üç farklı dinin ve dilin konuşulduğu çocukların yatma vaktine kadar bir arada farklı oyunlarla eğlenceli vakit geçirdiği, oynandığı felaket, sefalet ve savaş sonrası huzurun ve mutluluğun arandığı bir mahalleydi. Burada komşuluk ilişkileri ve çocukların biri birlerini koşulsuz olarak

sevgileri ön plandadır. İyi insanların yanı sıra bencil ve kötü insanlarda barındırıyordu. Yalluri asıl adıyla Taksici Nuri, soğuk bir karaktere sahip kimseyle konuşmayan köyde karısı ve çocuklarının olmasına rağmen bu mahallede Destina adında bir kadınla aynı evde kalıp tutkulu bir aşk yaşayan sadece kendini düşünen bir karakter. Yalluri'nin annesi çocuk sahibi olmak için adaklar adanmış türbelere gitmiş çaresiz bir kadın oluşu, yılan dahi olsa benim çocuğum olsun düşüncesiyle adak adaması tanrısal bakış açısına örnek verilebilir Nuri dünyaya gelmiş kimse ile anlaşılamayan sarı kıvrıkcık saçlı, kısa boylu, mutsuz, sessiz bir çocukluk geçirmiş ve büyümesine rağmen kimseyi sevememiş yılan gibi soğuk bir taksi şoförü. Burada ataların batıl inanışları ve görünümü itibarıyla dışlanan bir adam resmi çizilmiştir. Mahalle sakinlerinden Kunduracı Eyva Mustafa akşamcı her gece içip şarkı söylemeyi, etrafı dağıtmayı ve olduğu yerde sızıp sabahlayan bir adam oluşu parodi tekniğine bir örnektir. Eyva Mustafa yine çok sarhoş evin yolunu bulmuş ve eve çıkarken ayağı kaymış ve on iki basamak düşüp kanlar içinde yatıyordu. Karısı Ayşe onu bu halde görünce ağlayıp bağırmaya başlaması, Mustafa'nın iki çocuğu ve komşuları eve gelip a Yalluri'nin bir kontrol edilmesi ve Eyva'nın öldüğünü söyleyip, hastaneye kaldırılıp iki gün sonra kendine gelen Mustafa içki içmeye tövbe etmesi bunun Allah'tan gelen bir mesaj olduğuna inanıp bir daha içmemesi tanrısal bakış açısı tekniğinin kullanılmıştır. Taburcu olunca birçok ziyaretçisi olur. Mustafa, Yalluri'nin hiç iyi bir yanı bulunmadığını ulu orta söyleyince bunu duyan Nuri ile arası açılmış ve düzelmemiştir. İçkiye tövbe ettikten sonra ölü Mustafa diye anılmaya başlamıştır. Başına gelen kötü olayı Allah'ın ona yolladığı mesaj olarak algılayıp içkiyi bırakıyor. Bu bölümde Tanrısal inanış bakış açısı ele alınmıştır. Mahalle sakinlerinden Yaya Lena evden dışarıya çıkamıyor ama komşuluk ilişkilerini çocuklar yolu ile sürdürüyordu. Lena büyük bir suç işlemiş ve günahından arınmak için kiliseye gidip günah çıkarmayarak kendini ev hapsiyle cezalandırması, Eyva Mustafa ve Yaya Lena çevresinde gerçekleşen olayı Tanrısal bakış açısı kullanılmıştır. Evden dışarıya çıkmaması kapalı mekan olarak tasnif edilirken bahçe açık

mekan olarak beliriyor. Lena bahçesinde akla gelebilecek her şeyi ekiyor komşularına hediye olarak yolluyor, seyyar satıcılarını ve mahalle bakkalı olan kocası Cemil Arif alıyor ve bakkalda satıyordu. Burada koşulsuz komşuluk ilişkileri gözler önüne geliyor. Lena bahçesi ve evinin dışına çıkamamasına rağmen hayatından memnun bir eştir. İhtiyaçlarının bir kısmını bakkal olan kocasından, bir kısmını ise komşularına bahçede ektiği ürünleri hediye yollaması ve eski bir geleneğe romanda yer vermesi tabağın boş yollanmaması komşularının ona gönderdikleri ile karşılıyordu. Burada eski bir Kıbrıs geleneğine yer veriyor. Dolu olan tabak tekrardan dolu olarak gönderilir inancı. Karpuz satıcısı Manolis ve Lena'nın karpuz alırken münakaşaları meşhurdu. Lene, Deli Manolisten hiçbir zaman karpuz seçemeyerek hep bir bahane bulmuş ve almamış onu hep sinirlendirmiş, hatta mahalleye adım atmayarak o mahalleyi atlayarak başka mahallelere karpuz satmaya başlamıştır. Denilenlere göre Lena yaptıklarıyla Manolisi o kadar kızdırmış ki karpuz satmayı bırakmış ve CMC madenlerinde çalışmaya başlamıştır. Lena ve karpuz satıcısı arasında geçen parodi tekniği kullanmıştır. Şantekler Pavyonu sahibi Bappu Valentino çapkın, kumar oynamayı seven, kadınlara tüm servetini yedirmiş şimdilerde ölü bekleyen bir mahalle sakini. Çocuklar sabahın erken saatinde ayaklarında doğru dürüst ayakkabı olmadığı halde eğleniyorlar mahalle sakini Hacigavri şikayet etmeye devam eden bir komşu. Thomas yemeye içmeye düşkün, maddi yönden oldukça iyi yazın evinden misafir eksik olmayan bahçesinde Karagöz oyunları oynatıp sihirbazlık gösterileri yapıyor ailesini lüks ihtiyaçlarını karşılama adına gösteriyi izleyen zengin kesimden güzel ve yüklü para alıyordu. Thomas ailesinden kalan mahalledeki toprakları satmış ve orada bulunan dut ağacına dokunulmamasını şart koşmuştu. Orayı alan kişiler ağaç sebebiyle zorluklar yaşamışlardı. İzzet hoca çocukların sınıfta yapmış oldukları muziplikleri görmezden geliyordu. Bir sınıfta hoca tahtada yazı yazarken lastik ile atılan kağıtlardan biri hocanın ensesine gelir ve sinirlenir kimse sesini çıkarmadı. İzzet hoca sınıfı süzer ve "Hamit sen yaptın" der.(s.43) Ben yapmadım demesine rağmen cezalandırılır. Hamit'in ailesi

olanlara kızar ve hocanın yolunu kesip tehdit eder. Hamit yolda yürürken yanına Türkan gelir onunla yürümek istemeyen Hamit gitmesini söyler. Türkan üzülerək ayrılır. Kirpi Saçlı Fikro ve arkadaşları mahalledeki dut ağacının sahibi olduklarını söyler. Hamit “o ağaç bizim olmalı” der.(s.55) Aralarında bir rekabet başlar. Tuncer öğretmen diğər sokaktan çocukların kavga edeceğini duymuş engel olmaya geliyordu. O günlük kavga engellenmişti. Eski dönemlerde soyadı olmadığından kişilere görünüm, karakter, huy ve davranışları dikkate alınarak lakaplar takılırdı. Romanda bu gelenek sürmektedir. Mahalledeki dut ağacı verilen sözler neticesinde değər kazanmış. Ona zarar verenlerin hapislik cezası alma yoluna kadar gitmiştir. İşçiler dut ağacı çevresinde çalışırken ağacın üzerinde birilerini gördüler ve tüm işçiler ağacın altına toplanıp gözetleyip çağırarak aşağıya indirmeye ikna ediyorlarken ağacın üzerinde Hristakis Ustanın oğlu olduğu ve kanlar çerisinde bulunduğunu gördüler bir tarafından çocuğu indirmeye çalışırken ustaya haber verdiler ancak çocuk ölmüştü. Usta ağacı suçlayarak onu kesmek istemiştir. Onu sakinleştirip başka bir ülkeye yollamışlardı. “Kimilerine göre kendini kaybetmiş bir halde Trodos ve çevresinde gezmektedir.”(s.32) Bu kısımda batıl inanışın ele alındığı görülmektedir. Lefkoşa’nın Kaymaklı bölgesinde, tren istasyonunun kuzeyinde Omorphida Sokağının arasında 101 hanelik evlerden oluşan Türklerin ve Rumların beraber oturduğu ve çocukların yatma vaktine kadar oyunlar oynadığı Jans Manas Sokağı o bölgenin en uzun sokağıydı. Böylece dut ağacının öyküsü başlar. İnşaatlar tamamlanmış belediye evlerine yerleşimler gerçekleşirken tek ağaç olan dut ağacı kalmıştı. Çocuklar onun altında oynuyor, meyveleri yeniyor, ipek böceklerine yaprakları toplanıp besleniyor, masalar orada kurulup oturuluyor sohbetler yapılıyordu. Ağaca tırmanmak istenen çocukları sinemaya götürmeme cezası ile aileler yasaklar koyup bırakılmıyordu. Thomas’ın evi taşlanıyor polislerin tüm aramalarına rağmen bulunamıyor. Panayiotis’in Hamit’e anneni babanı çağır beraber suvla yiyeli demesi ile Sulla’nın bebeğiyle oynadığı sırada söyleneni yanlış anlayan Hamit ablasını yiyeceklerini düşünmesi bölümünde parodi tekniği kullanılmıştır. Annesi, babası,

Hamit ve diğer ev halkı masada konuşuyor Hamit'in yanlış anlamasıyla kahkahalar yükselip şakalar yapıyorlardı. Hamit o günden sonra Sulla'ya Suvla demeye başladı. Sulla bazen bozuluyor, bazen de duymuyormuş gibi davranıyordu. Ahmet Vural, Petro'nun yanına giderek hayvanlarını almak istediğini söyler Petro tamam der ama vermez. Bunun üzerine Ahmet sinirlenir ve onu öldürmeye karar verir. Petro ve karısına sözlerinde durmayan, yalancı insan olduklarını sert bir şekilde ifade edip oradan ayrılır. Bappu Valentino, uzun boylu, şapkası, takım elbisesi ve bastonu ile uyum içinde giyinen emekli bir Holliywod yıldızını anımsatıyordu. Burada tasvir tekniği kullanılmıştır. Kostas Piki Şantekler Pavyonunun sahibi. Kodora 13 yaşında istediği her şeyi yapan, başına buyruk hareket eden ancak hiç bir işe yaramadığı için terzi yanına çırak olarak verilen, ailesinin sözünü dinlemeyen Hoplaros'un oğlu. Reşat Hamit'in beş yaşındaki yaramaz, kimseyi dinlemeyen küçük kardeş. Reşat tahta tüfeği ile oynamayı çok seviyor kendini asker olarak görüyor ve gururlanıyordu. Reşat'ın en yakın arkadaşı Tahsin idi. Salih Kastanos'un en küçük oğlu Larda işçisi bir ailenin en küçük oğlu Tahsin idi. Her iki çocuk ailelerinin en küçük bireyi, büyükleri tarafından oyuna dahil edilmemektedir. Yazar tasvir tekniğine devam ederek ilerliyor. Başlarına oyun oynayan Reşat ve Tahsi'nin birçok ortak yönlerinin olması onları yakınlaştırmıştı. Mahalle sakinlerinden Fandis çocukları seviyor onlara yemeleri için yiyecekler veriyordu. Fandis'in karısı Dimitra çocukları çok seviyor ve kendi yaptığı kurabiyelerden ikram ediyordu. Dimitra bahçesindeki yasemin ağacı üzerinde açan çiçeklerin bir kısmını toplayıp kolye yapıyordu. Diğer kısmını Hamit toplasın ve annesine kolye yapıp versin diye bırakıyordu. Bugün köylerde yasemin dizme geleneği devam etmektedir. Hamit'in annesi Selma Hanım yapılan jestin altında kalmayarak yapmış olduğu pasta ve börekleri Dimitri hanıma çocuklarla yolluyordu. Türkan Hamit'i sevdiğini söylüyor ve beraber yürümeyi teklif ediyordu. Hamit karşılık vermiyor kızgın bir sesle gitmesini istiyordu. Hamit eve doğru ilerlerken Kirpi saçlı Fikro onu kışkırtıp kavga etmesine sebep olacak laflar söyleyip onu kışkırtıyordu. Hamit dayanamayıp kavgaya başlar.

Türkan yüksek sesle kavga olduğunu söyleyip Hamit'in zarar görmesini engellemeye çalışıyordu. Tuncer öğretmen diğer sokaktan sesler duyarak koşup çocukların yanına geliyor ve kavgayı sonlandırmıştı. Kirpi Saçlı Fikro'yu ve arkadaşlarını öğretmen görmesin diye olanca sürat ve güçlerini toparlayıp oradan uzaklaştılar. Öğretmen ve Hacigavrin, Hamit'ten olan biteni anlatmasını ister. Hamit dut ağacının dalının kaçıp yüzüne vurduğunu söylemesi üzerine Hacigavrin çocuğun doğru söylediğine ikna olur ve onu eve gönderir. Hugh Foot bir Pazar dergisinde asırlık bir dut ağacının Kıbrıs'ta olduğunu öğrenir. Buraya gelir gelmez ağacı görmeye gider. Bir kısım insan ise Kıbrıs'ta yetişen ağaçları koruma adına onların kesilmesine engel olmak adına yasa çıkarıp uygularlar. Hırıstakıs yedi gün sonra bir balta ile ağacı kesmeye çalışır. Oğlunun ölümüne sebep olan ağacı yok etmek istediğini söylemesi ile psikolojik sorun irdeleniyor. Dut ağacının öyküsü başlar. Çocuklar futbol oynarken Cemal düşer eli kırılır ve alçıya alınır. Ali Bedevi Belediye Başkanı Ioannis Kleridis'i baklava ile ziyarete gider ve dut ağacının kesilmesini ağacın üzerinde arıların yuva yaptığını bunun için tehlike yarattığını söyler. Komşuluk ilişkileri ve açık alan ön plandadır. Thomas balkondan tüm mahalleyi gözetliyordu. Sabah olunca polis çavuşu İraklis mahalleye gelir ve Thomas'ın dükkan camlarının çocuklar tarafından kırıldığını Hacigavril Efendiye söyler. Hacigavril ağacın ona ceza verdiğini düşünür ve yüzünde bir memnuniyet ifadesi belirlenir. Cemal Salih Kosta'nın oğlu dut ağacından düşmüş ve elini kırmıştı bütün gece kötü rüyalar görmüş ve dut ağacının onu çağırdığını duymuştu. Sabahları çok geç uyanan bu çocuk o gün erken saate evden çıkmış ve dut ağacına doğru gitmeye başlamış. Hiç hoşlanmadığı Yalluri ile karşılaştı. Aldırış etmeden ağaç doğru ilerledi ağacın üzerinde kuşlar dutları yiyordu. Onları rahatsız etmemek için sessizce ağacın altına oturdu ve ağaçtan bir mesaj olmayı umuyordu ama olmadı. Aniden ağacın altındaki dalları fark etti. Küçük çocukların ağaca çıkmaması gerektiğini söyleye bilir fikri aklına geldi ve bunun bir mesaj olacağını düşündü. Çocukları ağacın altında toplanıp başından geçen olayı anlatarak kırık elini çocuklara gösterdi yaptığının yanlış olduğunu

bunu diğerk küçük çocuklara ağaca çıkmama cezası vermeleri gerektiğini aynı zamanda Thomas'ın ağacı kesilmesi isteğini çocuklara söyledi. Çocuklar buna çok üzülür ve çözüm yolları düşünüp uygulama yoluna gitmeleri, buldukları çözümü diğerk mahalle çocuklarıyla konuşup küçüklerin ağaca çıkmasını önlemeye çalışmaları, mahalledeki dut ağacının altında beş çocuk bir araya gelerek toplanmaları bu bölümde de psikolojik sorun irdeleniyor. Mahalle çocuklarından Niyazi Hasan Dodolla'nun oğlu cezalı olduğu için toplantıyı uzaktan izledi. Petro kaç yaşın ağaca çıkmaması gerektiğini sordu. Okula gitmeyenler çocuk sayılacaktı. Diğerk mahalledeki çocuklarla Mehmet Derviş, Vasilis, Petro ve Cemal anlaşmaya varıldı. Okul kapanınca almış oldukları kararı çocuklar uygulayacaklardı. Zaman geçmiş çocuklar büyüyüp evlenmişlerdi. Petro hayvanlarını Ahmet Vural'a satacaktı söz vermişti ancak sözünden dönünce Ahmet Vural sinirlen ve Petro'nun evine gidip hesap sorar. Ortamı sakinleştirmek adına usul bir şekilde konuşan Petro Ahmet Vural'a yemek, içki vb. verip onu sakinleştire yoluna gider ama Ahmet Vural'ın siniri bir türlü geçmek bilmedi. En nihayetinde Ahmet'in sabrı biter dayanamayıp ve Petro'yu dövmeye başlar. Petro'nun karısı olan biteni korku içinde seyrederken araya girenler onları ayırır. Ahmet Deveciler Hanında bulunan Halide Genapla'nın Meyhanesine doğru yola koyulur. Burası küçük bir meyhaneydi. Müşterilerine ilgi göstermeyen açık sözlü, hazır cevap olan han sahibini herkes böyle kabul etmişti. Buraya gelen müşteriler yanlarında et, yoğur ve bu tarz yemeklerle gelir kebablar yapıldı. Eli boş gelenler için yemekleri hazırды. Yeni gelen ve devamlı gelen müşterilere aynı şekilde davranır ayrımcılık yapmazdı. Müşterilerine yarı şaka yarı ciddi anlamlım sözler söylerdi. Ahmet Vural içki kadehlerini arka arkaya içmeye başladı. Halide Genapla yavaş içmesini söylediye de Ahmet onu dinlemedi. Meyhanede gramofon taş plakta şarkı çalarken Ahmet Vural'ın içtiği içki ve müziğin ahengi sayesinde bir nebze siniri yatışmıştı. Ahmet evine doğru yola aldı eve gelince Selma ona yakınlık gösterdiye bile Ahmet hiç aldırış etmedi arkasını eşine doğru dönerek düşüncelere daldı. Baf köyünde deprem

oluyor ve bu olay tüm halkı tedirgin ve endişeli yapıyordu. Mastro, güzel düşünüp konuşan, Jans Mans Sokağında tüm halkına ne konu olursa olsun yardımcı olmaya çalışan, siyasetten anlayan, bilinçli bir sendikacı ve parti üyesiydi. Mastro savaş sonrasında insanların değiştiğini para sebebine yapmayacakları kötülüğün olmadığını kardeşi kardeşe düşürdüğünü anlatıyor. Ahmet Vural buna inanmak istemedi kardeşlerin bu kadar ileriye gidemeyeceğini düşündü. Yine de Mastro'nun her zaman ileriye bakan bir kişiliğe sahip olduğunu düşünüp ona hak verdi. Ahmet Vural karısı Selma'nın yüzündeki durgunluğa, saflığa vurularak araya çok zaman girmeden, en erken süre zarfında evlenmişti. Selma kocasına ve çocuklarına bağlı bir ești. Yağmurlu bir gündü olduğundan Ahmet Vural işine ara vererek eve erken gelmişti. Oğlu Reşat'ı öptü. Yağmurlu havalar onun çocukluğundaki anısına götürdü. Okula giderken yağmurla okula giriyor ve güneşle eve geri döndüğünü hatırladı. Babası hatırı sayılır İngiliz bir aile olan Lady Stross ile yakınlığı sayesinde babasının orada, Vali Konağında aşçı olarak işe başladığı, parasının az olmasına rağmen işi olduğuna sevinerek kabullenişini hatırladı. Annesinin güzel yüzü, çalışmaktan yorgunluktan hiçbir zaman şikayetçi olmadığı, hünerli ve becerikli bir anne olduğu, İngiliz bir aileye temizliğe gittiği ev sahibinin çocuğunun usandığı oyuncakları anneme vererek eve getirerek farklı oyuncaklara olma sevinciyle mutlu olması, Vali Konağı yakıldığında yedi yaşında olduğu babasının acele ederek kendini yangından dışarı atarak başının üzerine düşerek öldüğü, çekim sıkıntılarının başladığı, annesinin bu olay karşısında çok üzüldüğü ve devamlı hasta olduğu Thia Kristina'nın yardımı ile belirli bir süre daha rahat yaşadıkları annesinin öldüğü tek başına kaldığı, Thia Kristina onu evine aldığı çocuğu gibi baktığı ancak çekim sıkıntısı çekmeye başlayınca kocasının devamlı kavga çıkardığı onu istemediği bu sebeple oradan kaçtığı, sokaklarda kalarak açlıktan çöpten yemek topladığı Çorbacı Hacıyorgos onu gördüğü ona iş, yatacak bir yer ve yemek verdiği, iyi bir insan olmasına rağmen sarhoş iken onu parasını çalarak hırsız olarak suçlaması oradan da kaçması çektiği zorluklar ve çileli yaşamı, annesi ve babasını mutlu edecek bir şey yapmadığına

pişman olduğu, İngiliz ordusuna katıldığı, Mısır cephesinde hendek kazdığı, Mastro esir kampında yaşadıkları, oradan firarı, kendini İtalyan kampında bulduğu, çocukluğunun ıslahevinde geçtiği orada yaşadıklarını hatırladı. İtalyan kampında Abubakar ile kardeş gibi olduğu beraber yaşadığı olaylar, onun orada esir edilişi, Ahmet Vural'ın yaralı halde Abubakar'ın adını sayıklarken, kız kardeşi Akila'nın onu bulması evine götürüp ilgilenmesi, kampta başlarından geçen olayları ailesi ile paylaşması, daha sonra tekrar geriye giderek Abubakar ve arkadaşı Fuad Serag El-Din ile aralarında geçen dostluk ve yaşanmışlıkları hatırlaması yağmurun etkisiyle bir rüya gibi zihninde yaşamasına vesile olmuştu. Bu kısımda akronik zaman işleniyor. Yağmur durmuştu. Ahmet Vural'ın oğlu Hamit babasını uyandırmış dut ağacın altında oynamaya gideceğini söylemişti. Ahmet karısına baktığında Selma aklından geçeni biliyormuş gibi ona yakınlık gösterdi. Ahmet'in başında geçen kötü günlerin ve korkunç olayların ardında karısını sığınacak bir liman gibi görüyordu. Selma her şeyin farkındaydı ve ona göre davranıyordu. Ahmet Selma'ya sıkıca sarıldı. Onlara zarar verecek kişilere karşı koyacağını söyledi. Ahmet Vural, Yalluri ile konuşur ve taksicilik yapmak istediğini söyler. Burası taksi şoförlüğü altında kurulan Eylül Cephesi olarak bilinen bir örgüttü. Böylece Ahmet'in taksi yolculuğu başlamış olur. Yalluri ile Destina'nın aralarındaki ilişkinin sevi değil de yakınlıktan doğan bir ihtiyaç olduğunu anlaması Mihali Phillipou'nun müdür olarak çalıştığı Arkadi isimli kabare kulübünün önünden gözdesi melez, güzel ve genç kadının taksisine binmesi ile kadına karşı beslediği duygular ve ihtiraslar neticesinde öğrenmiş oldu.

Yalluri'nin gözünde bu melez kadın, bir tanrıça gibiydi. Kadına karşı hislerini saklamak için aklına Destina'yı getirmek istiyor, çalışıyordu ama nafile kalbi söz dinlemiyordu. Kadın evine yaklaşınca ve arabadan inince Yalluri kendine gelir ve hayal dünyasından uyanır. Ahmet Vural yani Cambaz ve Mehmetali Küçük Kaymaklıda gecenin karanlığında buluşurlar. Planladıkları oyunu oynayacaklardı. Mehmetali planından bahseder ve tüfeğin içindeki mermilerin

sayılarından bahsettikten sonra bir aksilik anında sonuncu mermiyi kendi canı için kullanmasını söyler. Yalluri şoför olarak gelip onları alacaktı. Polis arabalarının devriye gezdiği mahallede polisler arama yapıyor. Her ikisi de tedirgin halde paniklemiş ne yapacaklarını bilmiyordu. Polisler gitmiş gerginlik ortadan kalkmıştı. Ancak şoför gelmemişti. Mehmetali burada yaşananları birilerine anlatacak olursa çok kötü sonuçların yaşanacağını açıkça söyledi. Taksi şoförlerinin başındaki muavin Yalluri'ye gece buluşacakları haberini verdi o da diğerlerine ulaştırdı. Gece buluştuklarında Ahmet Vural ve Mehmet Ali başlarından geçen olayı anlattı ve Yalluri'nin gelmediğini söyleyince ortalık karışır. Yalluri bir kadına aşık olduğunu ve onunla vakit geçirirken gelmediğini söyler. Artık Yalluri devre dışı bırakılır onun yerine Hüseyin Altınbaş'ı aralarına alırlar. Hüseyin boru tipi patlayıcı yapıyordu. Ona demirci adında hitap edeceklerdi. Yine bir plan yapılır. Bu planda Ahmet Vural, Ali ve Mehmet Ali yer alacaktı. Larda da silah mühimmatı yapılacaktı. Ama planı bilen biri varmış gibi orayı da polisler basar üstelik yanlarında köpeklerde vardı. Ali yakalanır. Ahmet Vural ve Mehmet Ali duvarı atlayarak motosikletle deveciler hanına gidip motoru orada bırakırlar. Ahmet Vural ve Mehmet Ali'nin şoförü Uray handaki korumaları uzaklaştırılması Mehmet Ali'nin evine sığınıp polisler dağılana kadar orada kalmaları, polisler gelip etrafı arar ama bir şey bulmadan oradan ayrılmalar psikolojik ruh hali irdeleniyor. Hemen yeni bir plan yapılır ve gelen polisleri bu plana inandırılacaktı. Pijamalar giyilir içki bardakları masaya konulur. Gece orada kalınmış gibi imaj verilir. Burada sahneleme tekniğine yer verilmektedir. Mehmet Ali telaşlıdır. Muavine yine bir başarısızlığın hesabını verecekti. Hamit annesine abasının onları sevmediğini gece gelip bakıp öpmediğini söyler. Selma bazı babaların anneler gibi sevgilerini gösteremediğini ama babalarının ikisini de çok sevdiğini anlatması güven ve sevgi duygusu irdeleniyor. Selma hamiledir ve bir kardeşleri olacağını söyler çocuklar buna çok sevinir. Kahvaltısını yapmak istemeyen Hamit'e abilerin güçlü ve kuvvetli olması gerektiğinden bahseder ve onu yemek yemeğe ikna eder. Okula gitmek için dışarıya çıktığında Jans

Manas Sokağı çocuklarının yarısı evin önünde toplanış beraber okula gitmek için Hamit'i beklemeleri, Hamit bir terslik olduğunu anlamsız ve Kirpi Saçlı Fikro ve gurup arkadaşları saldırma planı hazırlıyor oluşu çocuklarda hep beraber olurlarsa güvende olacaklarını düşünmüşleri, aralarına Salih Kastanos'un kızı Türkan da katılması ile çocuklar arasında güven ve sevgi duygusu irdeleniyor Okula giderken dut ağacının altından geçerler ancak ağaç sesizdir üzerindeki arı kuş vb. sesler hatta yaprak hışırtısı bile gelmemesi Türkan'ın ağacın onlara küstüğü düşüncesine kapılmasına sebep olmuştur. Dut ağacı ile zaman akışının giderek kötüye ilerlediğini ve zor zamanlar geleceğini ima etmesi ile tanrısal bakış açısı irdeleniyor. Okulda Tuncer öğretmen Hamit'in gözünün morluğunu görür ancak ne olduğunu sorsa yanıt alamayacağını bildiği için aldırış etmiyormuşçasına görmezden gelmişti. Okulda Kirpi Saçlı Fikro ve arkadaşları Hamit'in onları ele verip vermeyeceğini merak içerisinde bekliyor camdan takip ediyorlar okulda karşılaşmamak için farklı yerlerde oynuyorlardı. Öğretmen etkinlik saatinde Hamit'i kızlarla oturtup ona bir nevi ceza veriyordu. Hamit sesini çıkarmıyor ancak çok sıkılıyordu. Okuldan sonra eve gelen Hamit annesinden boya istedi. Yumurta bayramı gelmişti. Az kaynayan yumurtaları aldı ve komşusu Sulla ile yumurta tokuşturmak istedi ancak yumurtayı isteyerek pişirmediğinden çiğ yumurta Sulla'nın elinde kırılması ve zavallı kız buna çok sinirlenmesi Hamit kaçıp saklanması ile bir arada yaşayan farklı toplum insanların kültür, din, ırk ve dil ayrımı olması aradaki samimiyetin birbirlerine olan saygının ve bağlılığın geçmiş dönemlerde çok güçlü olduğu görülmektedir. Tüm mahalle halkı Hamit'in şaka yapmasına alışmıştır. Hamit dut ağacının altına durur. Ağaç onlara küsmüş hastalanmış ve kuruma yoluna doğru gidiyordu. Arkadaşı Türkan doğru bir teşhis koymuştu, haklıydı. Hamit dut ağacının durumuna çok üzülüp yas tutmaya başlamıştır. Hamit okuldan eve gelmiş ancak evde herkes çok üzgün ve ağlıyordu. Thia Siranuş, Hamit'e sarılarak buradan taşınıp başka yere gideceğini söylemişti. Mercedes ve Kevork arkadaşlarıyla vedalaşırken Kevork evlerinin araba şeklindeki anahtarlığını Hamit'e verir. İleride buna

benzeyen arabası olması istediğini arkadaşların söyler. Acı bir veda olmuştur. Hamit arkadaşı Panayiotis ile vedalaşmaya gittiği sırada arkadaşı bıçakla oynadığından eli kesilip kanamaya başlar Hamit bıçağı alarak elini keser ve kan kardeş olurlar. Arkadaşlık bağları çok güçlü oluşu ile sevgi ve güven duygusu irdelenmiştir Kirpi Saçlı Fikro giderayak Panayiotis'in topunu keserek patlatmıştı. Hamit buna çok sinirlenir. Kendince bir plan yapar. Komşuları mahallenin en yaşlı çifti olan Yaya Lena ve eşi Bappu Valentino'nun evine giderek okulun bahçesine gül ekmek istediğini ve bir gül dalı istediğini söyler yaşlı adam kesip gül dalını verir. Dalı sarmaşık ağacının içine koyarak Kirpi Saçlı Fikro'ya batmasını ve acı çekerek cezalandırmayı planlarken Argişillo'nun en büyük kızı olan Samiye ablasını Fikret abisiyle sarmaş dolaş yakalar. Samiye Hamit'in babasına olan biteni anlatmasına engel olmak iki sevgili güzel sözler söyleyerek onu vazgeçirmeyi başarmıştır. Herkesin mahalleden başka bir yere taşındığını ve Samiye ablasının da taşınıp gelmeyeceği düşüncesi Hamit'i çok üzmüş ağlamasına sebep olmuştur. Samiye dut ağacının altında toplanan çocuklara ağacın ölmesinin normal olduğunu onların anlayacağı dille anlatmış her giden kişilerin, hayvanın ve bitkinin gökyüzünde bir yıldıza sahip olduğu düşüncesi çocukların üzülmemeleri gerektiği fikrini onlara güzelce anlatarak inandırmıştı. Sahneleme tekniği güzel şekilde ifade edilmiştir. Okul çıkışı Fikro eve doğru ilerlerken Hamit de onu takip ediyordu. Yalnız kaldığı anda gül dikenini sakladığı yerden çıkararak Kirpi Saçlı Fikro'yu defalarca dövmüş kendi ve arkadaşlarının intikamını böylece son bulmuştur. Fikro'dan yaramazlık yapmayacağına dair söz almıştır. Yalluri Mihalis ile konuşmaya çalışıyor Luciana ile birbirlerini sevdiklerini onun aradan çekilmesini söylerken adam bunu kabul etmez. Yalluri elindeki tabanca ile adamı öldürüp oradan ayrılır. Luciana evinin önünde siyah camlı arabadan iki adam iner ve kadını öldürür. Ahmet Vural kadının evine vardığında kadın ölmüştü. Onu arabanın bagajına koyarak oradan ayrılır. Polis Yalluri'ye Luciana'yı sorar ve ortadan kaybolduğu haberini verince Yalluri çok üzülüp sessizce ağlamaya başlar. Yallurinin aklından geçirdikleri ve olaylar doğrultusunda bilinç

akışı tekniği kullanılmıştır. Aradan altı buçuk ay geçmiştir. Orman Dairesi dut ağacının kesilmesi emrini verir ve adamlarını Jans Mans Sokağına görevli olarak yollar. Dut ağacının etrafı sarılarak bir şerit oluşturulur. Çocuklar ve mahalle halkı buna engel olmak adına her şeyi yapar. Çocuklar ağaca tırmanarak dallarına oturur. Fikro arkadaşlarını toplayarak destek vermeye geldi. Evinden hiç çıkmayan Yaya Lena evinden çıkarak mahalle halkını toplayarak eylem yapar. Kilise çanları çalınarak halk oraya yönlendirilir.6 Ağacı kesecek olan İraklis telsizden yardım isteyerek Land Rover'in içerisinde beklemeye başlar. Belediye Başkanı, Dr.Themistokles Derviş'i arayıp durumun ciddiyet kazandığını bildirir. Ağacın kesilmesi emri veren vali Sir Hugh Food dut ağacının yanına gelerek soruna bir çözüm bulmaya amaçladı. Vali çocuklarla konuşmak ve orta bir yol bulmak adına Yaya Lena'dan yardım istedi. Yaya çocuklarla konuşup dut ağacının üzerinden aşağıya inip vali Sir Hugh Food ile konuşmaları yönünden ikna eder. Sahnelenme tekniği kullanılmıştır. Dut ağacının çocukluk yıllarında onun ağacı olduğu ve önem taşıdığı ancak şu durumda ağacın öldüğünü ve yapılacak bir şeyin olmadığını vali güzel bir şekilde çocuklara anlatır. Futbol oynadıkları sahaya her çocuk için bir ağaç dikeceğini vali söz verdi. Çocukların bir şartı vardır. Onlar okulda iken ağacın kesilmesini istemişler Şir Hugh Food bu teklifi kabul eder. Ortalık iyice karışmış Rumlara ve Türklere karşı saldırılar sıklaşmıştı. Selma çok tedirgin endişeliydi. Ahmet Vural'ın başına kötü olaylar gelme ihtimali onu derinden üzüyordu. Muavin ve arkadaşları bir toplantı yaparak yeni bir plan hazırlarlar. Milli dava adına Mastro'yu öldürme kararı alır. Bu işi Cambaz yapacaktır. Cambaz bunu yapamayacağını onun yakın arkadaşı olduğunu söylese de bu bir şeyi değiştirmez. Muavin Mastro'nun komünist olduğunu ve derhal ortadan kaldırılması gerektiğini söylemesine rağmen Cambaz bunu nasıl yapacağını düşünce yoluna gider. Mastro komünist olsa bile onun kardeşi, arkadaşıydı. Bu sebeple bu işi yapamayacağını söyler. Görev Mehmet Ali'ye verilir. Tam operasyon olurken Ahmet Vural ortadan kaybolur. Görev böylece iptal edilir. Geçmiş dönemlerde Türklerin kendi aralarında ailelerinden habersiz teşkilat üyesi oluşu bu

sahnenin gerçekçilik özelliği yansıtılmıştır. Tüm bu olaylar olurken Selma doğum yapar ve Ahmet Vural'ın kızı dünyaya gelir. Gazetede teşkilat ile ilgili haber yayınlanır ve başka ülkelere dağılma kararı verilir. Mehmet Ali yapılan işi bitirme taraftarı olduğu kaçmanın bir korkaklık olduğunu söyler. Aradan zaman geçmiş fakat Ahmet Vural'dan bir haber çıkmamıştı. Yeni doğan kız çocuğuna isim dahi verilememiş babaya duyulan özlemle adı özlem konulmuştu. Dut ağacının kesilip yeni ağaçların dikilmesi Hamit ve Kirpi Saçlı Fikro'nun arasının düzelip arkadaş olmaların vesile olmuştu. Artık kavga gürültü olmayacaktı. Mahalle halkı ellerinden gelen yardımı Selma'ya yapıyor yükünü bir nebze hafifletiyorlar. Selma işte iken çocuklarla ilgilenmeleri güçlü, komşuluk bağları irdeleniyor. Kocasını çok merak eden Selma son çareyi büyü yapan kadını bulup kocasının başka kadın olup olmadığına bakmasını söyler. Kadın Selma'nın evine gelerek başka kadının olmadığını söylemesiyle bir iç rahatlaması geçiren Selma'nın aklına kocasının nerede olduğu sorusu geldi. Patlama sesleri tüm mahalleyi tedirgin etmiş Mastro tüm mahalleli halkı bir araya toplamıştı. Herkes korkmuş ve tedirgin haldeydi. İki gün sonra herkes evine geri dönerek tamirat işine başlamıştır. Hamit Mastrodan babasını bulmasını istemişti. Yalluri mahalle halkına yardımda bulunurken Hamit babasını Mastro'nun bulacağından söz ederken Yalluri sinirli bir ses tonuyla söylenmeye başlar. Yalluri'nin düşünceleri bilinç akışı tekniği kullanılmıştır. Mehmet Ali yapılan son operasyonda kötü şekilde yaralanmış Yalluri onu doktor bulma adına arabaya almış ve onun yavaş yavaş ölmesini seyrediyordu. Yalluri, Mehmet Ali'ye Luciana'yı öldürdüğünü bildiğini söylerken onun acı ekmesi Yalluri'nin içinin bir nebze soğumasına sebep oluşu ile psikolojik sorun irdeleniyor. Onun sevdiğini alan, acı çekmesine sebep olan Mehmet Ali'nin de canı acıyarak ölmesini izliyordu. Samiye ve Fikret'in çocukları olmuş Samiye hala sevdiklerinin mahalleye geri döneceği ümidi beslediği ancak Fikret'in ona kabullenilmesi gereken bir savaşın başladığı ve artık eskisi gibi olmayacağını kabullenmesi gerektiğini söylüyordu. Rum aileler mahalleyi hızlıca terk etmeye başlamıştır. Türk gençler Rum evlerine çok zara vermişler onlar da

gitmek zorunda bırakılmışlardı. Vali Sir Hugh Food ve Osman Örek Jans Mans sokağındaki mahalle halkını bir araya toplamıştı. Mastro olaylardan Türk gençleri suçluyordu. Masum insanların zarar gördüğünü ve göç etmek zorunda bırakıldığını anlatırken Hristiyan halkın en çok zarar gördüğü anlatılıyordu Osman Örek her şeyin farkında olduğunu ve gereğinin yapılacağını söylüyordu. Gerçek hayatta kullanılan yer ve kişi isimlerine yer veriliyor. Vali ve Osman örek ölen dut ağacı yerine dikilen 14 ağacı göstererek, ağaçları Türk ve Rum çocuklarının ektiğini bu ağaçların birlik ve beraberliği, dostluğu temsil ettiği uzun zaman yaşayıp ağaçlara bakarken bu hatıraların canlanacağını söylüyordu. Jans Mans Sokağında yaşayan mahalle halkı yavaş yavaş göç etme yoluna gidiyordu. Yaya Lena gitmek istemiyordu. Selma ve çocuklar tedirgindi gitmek istemiyorlar babalarını evlerinde beklemek istiyorlardı. Oranın simgesi olan dut ağacının ekilmesi herkesin geri gelmesi anlamına geldiğini Reşat ve Hamit yeni bir dut ağaç dikmek istediklerini söylüyordu. Mastro ve ailesi de mahalleden göç ediyorlardı. Büyükler acılarını gizliyordu. Burada içJans Mans Sokağında çocuklar kardeş gibi büyümüş ve birçok anı biriktirmişlerdi. Havada bir hüznün duygusu kol geziyordu. Çocuklar bir araya toplanmış biri birlerine anlamlı hediyeler veriyordu. Panayiotis Hamit’e daha önce çok sevdiği çakısını hediye etmişti. Hamit’te ona babasının ona yaptığı topacı hediye vermişti. Babası gelince ona yenisini yapacağı ümidi hala içinde yaşıtıyordu. Hamit, Sulla’ya bir kibrit kutusu hediye etti. İçinde bir sürpriz gizliydi. Mahalleden ayrılınca açması için söz almıştı. Gitme vakti yaklaştığında büyüklerin gözlerindeki yaş ve hüznün çok belirginleşir. Yıllardır süre gelen dostlukları ve anıları geride bırakmak zor gelse de gitmek gerekiyordu. Hamit Mastro’ya sarılarak babasını çok özlediğini ve onu bulması sözünü vermesini istiyordu. Mastro babasını bulacağı sözünü Hamit’e vermişti. Araba hareket ettikten sonra Sulla kızgın bir ses tonuyla Hamit’in ona yine oyun oynadığını, şakaya vurarak söyleyerek oradakilerine elini sallayarak veda eder. Yalluri, Mastron’nun görüldüğü gibi saf olmadığını biliyor ve onu öldürmeyi aklından geçiriyordu. Birliğinden izin olarak evine

giderken Hamit'in gözünde eski mahallesi canlanıyordu. Dut ağaç, arkadaşları, mahallede evlerin yanından geçerken komşularla olan münasebeti, yaşanmışlıklar tekrardan aklına geliyordu. Yaya Lenan'ın evinden geçerken etrafa yayılan gül ve yasemin kokularını anımsadı. İçini bir burukluk sardı. Arkadaşları ile ettikleri ağaçları baktı sadece Papos'un ağacı kötü durumdaydı. Papos'un hayatta olmaması, ölmesi ağacın bu durumda olma sebebi olabilirdi. Dut ağacı ile ifade edilmek istenen kökleşen komşuluk ilişkilerinin yok olmaya doğu gidişinin ifadesidir. Hamit eve yaklaşınca ıslık çalmış bunu duyan özlem abisinin geldiğini sevinç çılgınlıkları atarak kapıya koşması, tüm ev halkı sevinç içinde Hamit'in sürprizine sevinmesi. Türkan Selma ablasını ziyarete gelmiş böylece uzun zamandan sonra tekrardan karşılaşmaları sevgi ve güven ve özlen duygusu irdeleniyor. Türkan İlkokul öğretmenliğini kazanmıştı. Hamit'e ne olmak isteğini soran Türkan hiç beklemediği ses ifadesi ile karşılaşılarak üzülmüş bir bahane bularak hemen evine gitmişti. Selma Hamit ile konuşur ve Türkan'a karşı tavrının yanlış olduğunu açıkça söyler. Babasının evde olmayışının zorluklarını, onun askerde olduğu zamanlarda para açısından zorluk çekmeme adına bazı eşyaları sattıklarını böylece idare ettiklerini. Askerden gelince kendi ayakları üzerinde durması gerektiğini anlatan Selma okuması yönünde ısrar eder. Hamit ne yapacağına kara verememektedir. Kışlada askerliğin bitmesine karşı arkadaşları ile içkiler içiliyor hayallerden bahsediliyordu. Hamit sessizdi. Arkadaşlarının sorularını yanıtsız bırakıyordu. Sabah olunca Hamit'i çavuşu yanına çağırır ve askerliğin bitmesine az kaldığını terhis olana kadar nöbet tutmak üzere görevlendirdiğini söyler. Eve gitme izni verir. Hamit eve giderken yolda Türkan'ı görme ümidi taşır. Gönlüne artık söz geçiremiyordu. Aklına Fikri abisi ile Saniye ablasının sevgi üzerine söyledikleri geldi. Türkan'a karşı olan hislerin açıkça söyleyecekti. Artık onlara hak veriyor.

Sevgi insana değişik şekilde davranmayı ve konuşmayı öğretiyordu. Hamit ve Türkan Jans Mans Sokağında karşılaşırlar. Güzel bir sohbetin ardından pastanede buluşmak üzere anlaşırlar. Her

ikisi de çok heyecanlıdır. Hamit askerlik yaptığı bölüğe geri döndü. Gece nöbet tutarken içini bir heyecan kapladı. Türkan'a onu sevdiğini söyleyecekti. "Zeki Erkut'un yarattığı eser kişileri, iç dünyaların çağdaş edebiyat ürünlerinin vazgeçilmezi olan ruhsal bunalımla boğuşmuyorlar, yaşamı olduğu gibi kabul etme erdemliğine sahipler bu konuda verilecek ilginç örneklerden biri de Hamit'in askerlik yaparken"(Kıbrıs Türk Edebiyatı Tarihi IV.cilt, s.371) aniden etrafı bir sis belirginleştirdi görme mesafesi azalmıştı. Karşıdan çığlık atarak gelen birini görür gibi oldu ne yapacağını bilemedi. Korkudan silahını ateşledi karşıdaki kişi vurulmuştu. Arkadaşları yanına geldi ve vurduğu adamın yaşlı, sarhoş ve zararsız biri olan Mastro olduğunu söyledi. Aniden dünya başına yıkıldı. Çok sevdiği Mastro amcasını vurmuştu. Çavuşu ona ceza verir ve yaptığının yanlış olduğunu açıklamaya çalışır. Hamit ne yapması gerektiğini bilmez bir halde ailesine bunu nasıl açıklayabileceğini düşünmektedir. Kalbini bir hüznün kaplamıştır. Ardan yıllar geçmiş Hamit Mastro'nun ailesini bulmaya çalışıyordu. Sorduğu kişilerden bir yanıt alamıyordu. Kitabın bu sahnesi Kıbrıs halkının savaş dönemlerinde tedirginliğini ve bozulan ruh sağlığının bir göstergesi olmuştur. Hamit doktor olmuştur. Kıbrıs'a geldiğinde ilk ameliyatını Yalluri'ye yapmıştı. Yolda Türkan ile karşılaşmıştı. Duyguları, aşkı ve sevgisi aynı şekilde devam ediyordu. Türkan evlenmiş çocukları olmuştur. Ona bir türlü açılmayıp duygularını söyleyememenin burukluğu içindeydi. Artık çok geçti Hamit evlenmemiş Türkan'ın anılarıyla yaşamaktaydı. Türkan Hamit'i görünce ne yapacağını şaşırmış ona kızgın ve kırgın bir kalple seslenmişti.

"Mutlu musun?" Diye sormuştu Hamit.

"Evliyim," demişti soldun yüzünü öne eğerek. "ya sen?"

"Denedim ama uzun sürmedi." Oysa yalandı hiç evlenmemişti.(s.409)

Ona beklemesini söylese bunu yapacağını söyler ancak Hamit buna bir türlü cesaret edip yapamamış, pişmanlığın verdiği acıyla yaşamak

zorunda kalması psikolojik pişmanlık dürtüsü işlenmiştir. Hamit hastanede doktor arkadaşı Fillipo, Mastro'nun ev adresini bulduğunu ama emin olmadığı güzel bir haberle gelmişti. Hamit bu habere çok sevinmiş ve heyecanlanmıştı. Nasıl davranacağını bilemeyerek randevularını iptal ederek adrese gitmek için izi alırken aklına Sulla'nın ona hediye ettiği anahtarlık gelir. Araba anahtarlığı da yanına alarak yola çıkar. Hamit bahçe kapısından evin avlu kısmına girerken etrafı limon ağaçlarının kokusu sarması mekan tasviri yapılmaktadır. Tedirgin halde evin ziline dokunarak zili çaldı. Karşısında kan kardeşi Panaiyotis durmaktadır. Hasret içerisinde sıkıca sarılıp hasret giderirler. Hamit'in geldiği haberi tüm ev halkını sevince boğmuştur. Sulla inşaat mühendisi olan Pantelis ile, Panaiyotis ise Mari isminde iyi ve güzel bir kızla evlenmiş ve hep beraber aynı evde kalıyorlardı. Sulla'nın üç, Panaiyotis'in iki çocuğu olmuştu. Paskalya zamanıydı. Hamit'in sevdiği pilavunalar ve renkli yumurtalar vardı. Thia Alena çok yaşlanmıştı. Artık gözleri görmüyor elleri yardımcı ile hissederek tanıyor, tekerlekli sandalye yardımcı ile yürüye biliyordu. Thia Alena uzun zamandır görmediği arkadaşı Selma'yı, Özlemi ve Reşat'ı sorar. Annesinin öldüğünü, Özlemin evlendiğini Reşat'ın İngiltere'de iyi bir iş kurduğunu anlattı. Hamit'in evlenmemesi Sulla'ya sürpriz olmuştu. Herkes onu Türkan ile yakıştırmış ve ileride evlenecekleri fikrine kapılmışlardı. Hamit çok olayların yaşandığı söyleyerek evlenmediğini söyler. Hamit yanlışlıkla Mastro'yu kendinin vurduğunu söylemek, üzerindeki bu yükten kurtulmak istiyordu. Thia Alena çok üzgün olduğunu Mastro'nun yapmış olduklarıyla arkasında birçok düşman bıraktığı onu ikaz etmelerine rağmen devam etmesinin sonunu getirdiğini söyler. Mahalleden onların evini yakmak ve öldürmek istemişlerdi. Mahalleden ayrıldıktan sonra taksici Yalluri'nin onlar bulup tuzak kurarak öldürmek istediğinde Jans Mans Sokağındaki olayın arkasında da onun olduğundan bahsetmeleri şok etkisi yaratmıştı. Hamit Yalluri'yi ameliyat edip hayatını kurtardığı için pişman olmuştur. Alena yapılanlar karşısında çok sinirlenir Yalluri'yi öldürür. Olaylar neticesinde Panaiyotis okulunu yarım bırakıp ailesinin yanına gelerek

babasının işine devam eder. Hapislik cezasını göze alarak döner. İraklis Çavuş ona yardımcı olur. Darbe günlerinde mahkumlar serbest bırakılırdı. Panaiyotis'te bu sebeple kurtulmuş oldu. Thia Alena herkesin başından kötü olayların geçtiğini ancak hayatın devam etmesi gerektiğini söyleyerek yanlarında çalışan Huyen yaşlı kadını odasına getirir. Hamit'in üzerindeki yük geç de olsa kalkmış huzura kavuşmuştu. Hamit Sulla'ya oyun oynamak istemiş oyuna Panaiyotis ve Pantelis'i dahil etmişti. Sulla'nın kocası sarhoş numarası yaparak onu arabaya taşımasını istemişti. Sulla kapıyı açınca arabayı görmez ve telaşa kapılır. İki deli kan kardeşin rahat bir şekilde oluşu Sulla'nın şüphelenmesine sebep olmuştu. Hamit, Sulla'nın arabasını ters tarafa park ettiğini ve unuttuğunu söylemesi ile arabasının orada bulunması Hamit'in yine şakalarından biri idi.

Sulla söylenerek arabayı kullanırken

üç birden gülme krizine girmişlerdi.

Sulla arabadan başını çıkararak “Hamit seni öldüreceğim!”(s.423)

Sulla'nın Hamit'in yaptığı şakalara karşılık “Hamit seni öldüreceğim” söz ile romda Parodi Tekniğinin de kullanıldığı görülür. Romanımız Zeki Erkut tarafından oğlu Burak Erkut'a ithaf olarak yazılmıştır. Belgesel tadında Kıbrıs ağzı kullanılarak yazılmış bir romandır.

KİŞİLER

Romandaki kişiler din, dil ve ırkları ayrı olan üç ayrı toplumun barış içerisinde aynı muhitte ve birbirlerine ayak uydurarak güven ve kardeşlik içerisindeki yaşamalarını ele almaktadır.

Ahmet Vural: Romanın ana karakteri ve teşkilatın önemli üyelerinden biri. Hamit ile Reşat'ın babası, Selma'nın eşi. İlk başlarda romanın başkarakter ve teşkilat üyesi. Mahalleli tarafından sevilen, askerlik yıllarında sürgün edildiği için durgun bir kişiliğe sahip bir baba.

Selma: Ahmet Vural'ın karısı. Hamit ve Reşat'ın annesi mahallede sevilen, Kocasının yaptıklarını sineye çeken eşini anlamaya çalışan acılı bir anne.

Hamit: Ahmet Vural'ın ve Selma'nın büyük oğlu. Mahallede yapmış olduğu şakaları ile ünlü Türkan'a platonik olarak aşık, romanda Ahmet Vural'dan sonra gelen ikinci ana karakteri.

Reşat: Ahmet ve Selma'nın çocukları, Hamit'in küçük kardeşi. Romanda silik bir karakter durumunda olan bir çocuktur.

Özlem: Reşat ve Hamit'in küçük kız kardeşleri. Doğduğunda babası kayıp olan Selma'nın küçük kızı. Babalarına duydukları özlemi kardeşlerine isim olarak vermişler. Babasını hiç görmemiş, mahalleli tarafından çok sevilen kız çocuğu.

Taksici Nuri: Çevresinde Yalluri lakabıyla bilinen annesinin yapmış olduğu dualar ve adaklar neticesinde dünyaya gelmiş, mahallede seilmeyen kısa boylu soğukkanlı, çocukluğunda yalnızlığı seçen, karısı ve çocuklarını köyde bırakıp şehirde dostu ile yaşayan çirkin görünümlü bir adam.

Destina: Genelevde çalışan ve Yalluri'nin sevgisini çalarak dost hayatı yaşayan bir hayat kadını.

Ayşe: Evliliği boyunca alkolik eşinden çok çileler çekmiş. Çevresi ve komşuları tarafından sevilen, saygı duyulan Kunduracı Eyva'nın eşi.

Kunduracı Eyva Mustafa: Her gece içip sarhoş olarak eve gelerek huzursuzluk yaratan, çevresi tarafından itibar görmeyen sarhoş olduğu bir gün evinin merdivenlerden düşüp hastaneye yattıktan sonra Allah'ın ona ceza verdiğine inanarak içkiyi bırakan Ayşe'nin kocası.

Yaya Lena: İşlemiş olduğu bir günahı kiliseye gidip günah çıkarmadığı için kendine ev hapsi cezası veren, evinden hiç çıkmayan eşi ve komşuları tarafından ihtiyaçları giderilen mahalle sakini. Cemil Arif'in eşi

Cemil Arif: Mahallenin bakkalını sahibi ve çalıştırıcı. Çevresi ve komşuları tarafından saygı duyulan sevilen Yaya Lena'nın eşi.

Manolis: Yaya Lena ile devamlı atışan seyyar karpuz satıcısı. En son karpuz satıcılığını Yaya Lena'ya yaptıktan sonra ona kızıp karpuz satmayı bırakarak CMC'de işçi olarak çalışmaya giden bir karakter.

Bappu Valantina: Şantekler pavyonunun sahibi çapkın kadın düşkünü. Yalluri'nin dostu Destina'nın patronu. Tüm para ve servetini yeme içme kadınlara yediren bir kişi.

HacıGavri: Mahalleli ve komşuları tarafından sevilip sayılan yan karakter.

Thomas: Yemeğe içmeye düşkün maddi durumu iyi mahalleli ve komşuları tarafından sevilen yan karakter.

Türkan: Hamit'in mahalle ve sınıf arkadaşı. Salih Kosta'nın kızı, mahalleli ve okul arkadaşları tarafından sevilen

Kirpi Saçlı Fikro: Hamit ile kavga edip daha sonra arkadaş olan, haylaz başka bir mahallenin çocuğu.

Hristakis Usta: Komşularına ve Mahalle sakinlerine sürekli huysuz yapan bir yan karakter.

Sulla: Hamit'i çok seven onunla iyi anlaşılan Mastro'nun kızı. Herkesin sevdiği bir mahalle sakini.

Thia Alena: Mahallede çok sevilen, saygı duyulan Sulla'nın ve Panaiyotis'in annesi, Mastro'nun eşi.

Panaiyotis: Hamit'in en yakın mahalle, okul ve oyun arkadaşı. Sulla'nın küçük kardeşi Thia Alena ve Mastro'nun küçük oğlu.

Maria: Hamit'in en yakın arkadaşı Panaiyotis'in eşi. Aile tarafından saygı duyulan ve sevilen bir yan karakter.

Pantelis: Sulla'nın eşi. Aile fertleri tarafından sevilip saygı duyulan İnşaat Mütahhidi.

Mastro: Sulla'nın babası, Thia Kristina'nın eşi. Mahalle halkının sevdiği, saydığı, bilgili, Rum teşkilatının gizli üyesi.

Lady Stros: Vali Konağında yemek işlerinde sorumlu, konak halkı tarafından sevilen ve güzel yemek pişiren konak aşçısı.

Tahsin: mahalle sakini Salih Kosta'nın küçük oğlu.

Fandis: Maddi durumu iyi olan mahalledeki çocukları sevip onlara yemiş ve yiyecek vererek çocukların sevgisini kazanış bir mahalle sakini.

Dimitra: komşuları tarafından sevilip sayılan, mahalledeki çocukların gelmesini heyecanla beklediği Fandis'in karısı.

Niyazi Hasan Dodollo: Komşuları tarafından sevilip sayılan mahalle sakini.

Petro: Mahallede hayvan alıp satarak geçimini sağlayan bir yan kişilik.

Halide Genapla: Herkesin sevdiği, saygı duyduğu meyhanesi ve tok sözlülüğüyle bilinen meyhanenin işletmecisi ve sahibi.

Hırstakis: Dut ağacının kesmek isteyen ve mahalleli tarafından istenmeyen kişi ilan edilen bir yan karakter.

Abubakar: Ahmet Vural'ın İtalya kampında esir alındığı sırada zorlukları beraber aştığı arkadaşlarından bir tanesi.

Fuad Serag: İtalya'da esir kampındaki Ahmet Vural'ın ve Abubakar'ın yakın arkadaşı.

Mehmet Ali: Ahmet Vural'ın teşkilattaki arkadaşlarından bir yan karakter.

Tuncer öğretmen: Hamit'in okulunda sert bir mizaca sahip sınıf öğretmeni.

Luciana: Pavyonda çalışan, Yalluri'nin aşık olduğu kadın.

İraklis Çavuş: Mahallelinin pek sevmediği Rum çavuşu.

Fillipo: Hamit'in doktor olarak çalıştığı hastanede yakın doktor arkadaşı.

Samiye: Fikret'in sevdiği aşık olduğu kız arkadaşı. Argoşillo'nun büyük kızı.

Fikret: Samiye'nin sevdiği ve arkadaşlık teklifini kabul ederek çıkmaya başladığı erkek arkadaşı.

Thia: Hamit'i çocuğu gibi seven, koruyan, kollayan mahalle sakini.

Sir Hugh Food: Mahallede yaşayan İngiliz Valisi.

Hüseyin Altınbaş: Ahmet Vural'ın teşkilat arkadaşlarından bir tanesi.

Muavin: Kurulan gizli teşkilatın başında olan kişi.

Huyen: Thia Alena'nın yaşlandığı zamanında onunla ilgilenen bakıcı kişi.

Uray: Teşkilat üyesi olan Mehmet Ali'nin şoförü

Mercedes: Mahalleli tarafından saygı duyularak sevilen yan kişilik.

Kevork: Hamit'in arkadaşı, Mahalleden ayrılırken evlerinin araba şeklindeki anahtarlığı hediye eden çocuk.

YER-ZAMAN

Olay Lefkoşa’da geçmektedir. Barış Harekâtı sonrasında hayatlarına yön vermeye çalışan karakterler anlatmaktadır. Jans Mans, Lefkoşa’nın varoşlarında, Kaymaklı tren istasyonunun en kuzeyinde Yianitsa, batısında buğday ambarlarının yer aldığı Danglis ve doğusunda Omorphida Sokağı arasında inşa edilmiş Standart Evlerin en uzun sokağı.

Romanda belirli bir zaman dilimi bulunmamakta beraber metinde anlatıcı geriye dönüşler yaparak kişiler hakkında bilgi sahibi olmamızı sağlamaktadır Romanda kronolojik zaman yerine kozmik ve akronik zaman kullanılmıştır.

DİL VE ÜSLUP

Romanda sade, yalın ve anlaşılır bir dil kullanılmıştır. Okuyucuyu sıkmadan akıcı ve bir solukta kolaylıkla okunabilecek bir romandır. Betimlemeler genişçe yer verilmiştir. Romanın içerisine konuşma dilini dahil etmesi romana içtenlik katmıştır.

“Anne ben Panayiotis’e gidiyorum.”

“Yemeğini ye, öyle git!”

“Tamam,” diyerek çoğu zaman yaptığı gibi tel dolap içindeki ekmekten bir parça kopardı ve sokağa fırladı.

“Thia Alena...Thia Alena...”

“Ne var Hamit? İçeri gel”

“Panayiotis evde mi?”

“İçeride değil, sanırım sahada top oynuyor”(s.)

ROMANIN GENEL DEĞERLENDİRİLMESİ

Kitap 62 kısımdan ve 5 bölümden oluşmaktadır. Zeki Erkut'un çocukluk ve askerlik yıllarının geçtiği ikinci dünya savaşının son bulması ile savaştan dönen ve orada yaşamaya başlayan insanlara barınmak üzere verilmiş sosyal konut evleridir. Lefkoşa'nın gerçek bir mahallesi olan ve adını önemli bir şahsiyet olan Jans Mans'ın adı İngilizler tarafından sokağa isim olarak verilmiştir. Aynı zamanda Lefkoşa'nın Rum, Türk ve Ermenilerin barış ve dostluk içerisinde yaşadığı bir sokaktır. Geçmiş yıllarda Kıbrıs toplumunun yaşayış tarzlarının aynı düzeyde oluşu romanın gerçeğe yakınlık derecesini artırmaktadır. Şu anda köylerde halen süre gelen, ancak şehir hayatın kaybolmaya yüz tutmuş komşuluk ilişkileri çok güzel anlatılıyor. Örneğin; Komşusu doktora, pazara, hasta ziyaretine vb. gidecek olsa çocuğunu gönül rahatlığıyla komşusuna emanet edip gidebiliyor. Güzel zor bir yemek veya tatlı yapılsa komşusu ile paylaşılıyor. Yaya Lena komşularına bahçesinde ektiği mahsulü komşusu ile paylaşıyor onun karşılığında para yerine kendi yaptığı veya yetiştirdiği ürünler verile biliyor. Köy yaşamında bu adet halen daha devam etmektedir. Kitap köyde yaşamını sürdüren kişilere yabancı gelmemekle beraber kurgunun gerçeğe yakın olmasındaki sebep ise Kıbrıs toplumunun başlarından geçen olayların yakınlık kavramında anımsatılmasıydı. 1974 olaylarından önce Kıbrıs'ta Türkler ve Rumlar bir arda dostluk çerçevesinde yaşıyor tıpkı kitapta anlatıldığı gibi komşuluk ilişkileri devam ediyordu. Kitap belgesel tadında bir roman olması yanı sıra kurgu tarzında yazılan romanda gerçek yaşama vurgulanmış hayat öyküleri de yer almaktadır.

Romanda komşuların koşulsuz olarak birbirleriyle olan ilişkileri, çocuklar arasında yaşanan kavga ve dostluk ilişkileri sevgileri işlenmiştir.

Romanın içeriğine bakılınca iki önemli nokta dikkati çekmektedir. Birincisi Dut ağacı ve dut ağacı etrafında mahalle

çocukların dostluk ve çekişmeleri ekseninde gerçekleşen olaylar. İkincisi büyüklerin birbirleri arasındaki öldürerek, yok etme adına olaylar zinciri. Saklı kalan duyguların ortaya çıkarma ve güvenin yitirilmesi. Bu olayların ardından uzun yıllar sonra arkadaşlıkların sürüp sürdürülemeyeceği üzerinde durup sonuçlandırılan bir roman.

Dut ağacı kökleşen komşuluk, dostluk ilişkilerini pekiştiriyor. Aynı zamanda insanlar arasındaki dostluk ilişkileri ile paralel gidiyor. Selma ve Ahmet Vural'ın ilişkisi, Ahmet Vural'ın başından geçen olayların bir rüya çerçevesinde bize aktarılması romanda geriye dönüş tekniği çerçevesinde okuyucuya aktarılmıştır.

Romanda ilk olarak başkarakter Ahmet Vural'dır. Başından geçen üzücü olaylardan sonra ailesi ile güzel bir yaşama doğru ilerlemesi ve teşkilat sayesinde Ahmet Vural'ın, kitabın sonuna doğru ortadan yok oluşu, başına ne geldiği hakkında okuyucuyu bilgilendirmeyip romanın havada asılı kalması bazında romanın son arka yüzünde oğluna söylemek, anlatmak istediklerini işi dolayısı ile saklamak zorunda olup söyleyememesi sebebine bağlayıp romanı sonlandırıyor.

Romanda dut ağacı bir simge olarak ele alınmıştır. İlk başlarda kuşların yuva yapıp meyvesini yediği, arıların çiçeklerinden yararlandığı, gölgesinde çocukların oynandığı ve meyvesini yediği bu kuvvet ve sağlıklı ağaç buradaki komşuluk ve dostluk ilişkilerinin ne kadar kuvvetli, sağlam ve güvenilir olduğunun simgesidir. Romanın sonuna doğru ağaç hastalanıp ölüyor ve kesiliyor. Burada yaşanan olaylar aynı şekilde rivayet etmektedir. Yavaş yavaş aralarında çatışmalar başlıyor. Rum ve Ermeni komşular başka yerlere göç ediyor. Komşuluk ilişkileri bozuluyor. Güven meseleleri oluşuyor. Kitaptaki Yalluri komşularına suikast ile öldürmeye başlıyor. Bir nevi komşuluk ilişkileri bitiyor.

Ahmet Vural'ın küçük oğlu Reşat;

“Anne şimdi ne olacak?” diye sordu Hamit damdan düşercesine.

“Bilmiyorum, bu olaylar nereye varacak hiç bilmiyorum.”

“Ama anne herkes gidiyor.”

“Biliyorum.”

“Anne kalacak yerleri var mı?”

“Bilmiyorum oğlum, mutlaka başlarını sokacak bir yer bulurlar. Belki akrabaları ya da arkadaşları vardır. Onlar yardımcı olurlar.”

“Anne?”

“Ne var?”

“Birden aklıma geldi. Dut ağacı dikersek, ne kadar zamanda büyür?”

“Yine mi?”

“Anne bana inanmıyorsun, hiç inanmadın. Sana dut ağacımız yüzünden oldu diyorum. Bir dut ağacı dikersek belki kimse gitmez. Gidenler de geri döner. Ha?”(s.377)

Geçmişe doğru duyulan özlemi dile getirmektedir. Sorusunu sorması geçmişe olan özlemi eski zamanın tekrardan aynı olacağı ümidini taşıdığı anlamındaydı. Yazar bu bölümü atıfta bulunmaktadır. Aynı zamanda Kıbrıs sorununu da irdelemektedir. 1950 yılları arasında telefon, tablet, internet ortamı olmadığında çocuklar kendi aralarındaki sevgi bağları çok kuvvetliydi, komşuluk ilişkileri saygı ve sevgi çerçevesi ortamında gerçekleşiyor.

Romanın içerisinde tarihi isimlerin yer alması veya Osman Örek’in ismine yer verilmesi vb. romanı gerçek hikaye oluşuna odaklandırmıştır. Romanda yaşanmış bir tarih ile karşılaşılıyor. Orada olan olay çeşitli boyutlarda gelişip yansıtılıyor.

Romanın olayların anlatış şekli, yaşanmış olaylar ile yakınlık derecesi, kullanılan dilin sade ve anlaşılır oluşu kitaba yoğun ilgi gösterilmesi, yazarımızın hemen arkasına ikinci bir romanı yazmasına teşvik etmiştir. Yalluri’nin Kosta’yı kafasında nasıl öldüreceği fikrini

bize aktarması. Hamit'in kendi kendine Fikro'yu cezalandırma adına kurduğu düşünce ile romanda bilinç akışı yansıtılmıştır. Romanın ikinci ana kahramanı Hamit'in aşık olduğu Türkan'ı unutamaması ona duygularını ifade edememesi kendi içerisinde yaşadığı yoğun duyguları bastırma isyanları iç diyalog tekniği ile bize aktarılıyor. Kişi Tanıtım Tekniği kullanılmıştır. Taksici Yalluri'nin aşık olduğu Luciana güzelliğinin tasvir edilişi, Hamit'in Türkan'ın durgun, saf güzelliği, sarı saçları vb. tasvir açıklamaları ile romanda kişi tanıtım tekniği kullanıldığını yazar okuyucularına aktarmaktadır.

Romanda Meyhaneci Halide Genapla'nın meyhane müşterileriyle olan samimi, içten konuşmaları, mahallede komşular arasındaki geçen saf ve temiz konuşma sahneleri diyalog tekniğinin de kullanıldığının örnekleridir. Samiye'nin çocuklara her canlının bir yıldız olduğunu anlatırken çocukların onu can kulağıyla dinlemeler ile sahneleme tekniğini kullanmıştır. Mahallede Sulla'nın Hamit'e kitabın birçok yerinde sonunda “ Hamit seni öldüreceğim” şeklinde tekrarladığı parodi tekniği kullanıldığının örneklerindendir.

Jans Mans Sokağı Çocuklar romanda hakim duygu savaş sonrasında gelen ve düşünde sevgi, aşk, dostluk, yalnızlık gibi birçok yönden bize aktarılmıştır. Hamit ve Türkan'ın birbirine karşı duyduğu sevgi ve aşkı itiraf edemeyişleri, Yalluri ve Luciana arasında geçen gerçek aşk. Mahallede komşuların arasındaki dostlukları, mahalle çocuklarının arsındaki sevgi ve dostluk ilişkileri, Yalluri'nin çocuk yaşlarda yaşadığı yalnızlık. Komşuların saklı şekilde teşkilat ile aralarında seçen gizem. Yazarın güçlü ve samimi aktarımı ile çok iyi yansıtılmıştır.

Jans Mans Sokağı Çocukları romanında zaman Lefkoşa'nın gerçek adı ile bilinen adını 1950 yılları arasında Güney Afrikalı bir devlet adamı aynı zamanda bir diplomat, filozof ve askeri lider olan önemli bir şahsiyet olan Jans Mans'ın adı İngilizler tarafından sokağa isim olarak verilmiştir. Aynı zamanda Lefkoşa'nın Rum, Türk ve Ermenilerin bir mahallede geçmektedir. Genelde mekan olarak açık

mekan kullanılmıştır. En önemli mekan mahallede olan dut ağacının altıdır. Onun altında oyun oynayan çocuklar, komşuların yapmış oldukları sohbetler, çocukların futbol oynadığı alanı. Açık mekanın yanında kapalı mekanların da kullanılmıştır.

Ziya Erkut romanlarını yazarken karakterler ve okuyucu arasında çok güçlü bağlar kurmayı başarmıştır. Romanın içerisindeki bazı hitap şekillerini Kıbrıs ağzı ile yazması kitabı severek okumamıza vesile olmuştur. Romanlarda geçen zamanda kurgu, olay örgüsü ve kişilerin hayal ürünü olmasının yanı sıra orada yaşana komşuluk ilişkileri, teşkilat üyelerinin gizliliği vb. geçmesi 1950-1974 yılları arasında toplumun içerisinde bulunduğu duruma aksettirmesi, roman okurlarının o yıllarda başlarından geçen olayların yakın derecede oluşu. Kitabın çok satıp okumasına sebep olmuştur.

Kitabın sonuna doğru yaklaşırken duygu yoğunluğunu artırıyor. Zeki Erkut mesafe olarak uzaklaşan komşuluk ilişkilerinin zamanın geçmesine rağmen sevgi derecesinde hiçbir derecede azalmadığını, mesafelerin sevi duygusunu yitirmediğini romanı okuyarak öğreniyoruz. Kitabın her kısmı farklı olaylar çerçevesinde gelişiyor.

“ Sonuç olarak Zeki Erkut, Jans Mans Sokağı sakinlerinin ilişkilerini resmetmek için karşıtlık ilkesinin destek almış. Bunun için de iyiler ve kötülerin yönlendirdiği dünyada yaşayan çocukları ön plana çıkartmıştır, özellikle de yaşadığı sokağın sevdalısı olan dokuz yaşındaki Hamit’i. Bu açıdan baktığımız zaman roman Hamit’in yaşam öyküsünü anlatıyor “(Kıbrıs Türk Edebiyatı Tarihi s.372)

ANA FİKİR

Yazar romanı kaleme alırken 1974 savaş sonrası başından geçen acı olaylarını ve hayat tecrübelerinden de kitap geçen karakterlere yön vermiştir. Romanda geçen karakterler yaşanan acı hayatlarına yön vermeye çalışan insanlara yüklenen travmalar, acı ve ile çekmiş kişilerin yeniden bir hayat kurma çabaları romanda işlenmiştir.

Jans Mans Sokağı çocukları isimli roman kısaca; savaş sonrası insanların travmalarının yaşandığı, din, dil, ırk ayrımı yapmaksızın yeni bir hayat kurma mücadelelerinin, karşılıksız komşuluk ilişkilerinin işlendiğı oranın simgesi haline gelmiş dut ağacı etrafında incelemidir. Yaşanan olayların gerçekleştiğı bir mahalle. Yarı gerçek, yarı kurgu üzerine yazılmış belgesel tadında yazılan romandır.

KRAL

Asuman aniden odaya girer ve Nedim’e onu sevdiğini onunla olmak istediğini söyler. Bu kabul edilir bir istek değildi. Nedim bunu kabul etmeyerek kocasının ve çocuklarının yanına gitmesin bu olayın hiç yaşanmamış gibi davranması gerektiğini dile getirmesi ve Asuman Cemal’in ona zorla sahip olduğunu ve evlenmek zorunda bırakıldığını söylese de onu odadan çıkartır. Asuman onun yengesiydi. Asuman yirmili aşlarında güzel alımlı Nedim’e platonik olarak aşık bir kadın tasviri yapıyor. Nedim’le aynı lisede okumuştı. Nedim okulda düzenlenen birçok etkinlikte yer alıyordu. Müzik gurubunda çalıyor, futbol takımında yıldız futbolcu, atletizm alanında rekorlar kıran okulun popüler isimlerinden, kızların gözdesi, yakışıklı, kafasına hiçbir sorunu takmayan vurdumduymaz, günü yaşayan, bir kişiliğe sahipti. Okulda yapılan güzellik yarışmasında Nedim kral, Asuman kraliçe seçilmişti. O günden sonra Nedim’e Kral lakabı kalmıştı. Herkes onu kral ismiyle tanıyordu. Eski dönemlerde soy isim yerine lakaplar takılır böylelikle kişilerin kolay tanıma ve hatırlanma yolu kazanmış bulunmuş olurdu. Bu bölümde eskiye ait olan gelenek işlenmiştir. Okulda tüm alanlarda başarılı, yakışıklı adama lakap çok yakışmıştı. Nedim ismi unutulmuş gerçek adı Kral olarak bilinmekteydi. Cemal Kral’ın abisi idi. Komutan ve sert bir görünüm mizacına sahipti. Yarışmada Asuman’ı görünce aşık olmuştu. Onunla evlenmek istiyordu. Asuman Krala aşık olduğundan buna razı değildi. Cemal günlerce Asuman’a küçük tacizlerde bulunmuştu. Onula evlenmeyi çok istiyordu. Bir gün Cemal, Asuman sahip olmuş evlenmek zorunda kalmışlardı. Asuman’ın aklında her zaman Kral vardı. Onunla ilgili hayaller kurmayı hiç bırakmamıştı. Kral yurtdışında yaşıyordu babasının ölümü haberini alınca Kıbrıs’a geri dönmüştü. Abisi Cemal, Kralı çok özlediğinden evinde kalmasını istiyordu. Abisi eve geldiği zaman hasret gidere bileceklerdi. Asuman’ın duyguları yeniden

alevlenmişti. Kral ile beraber olma arzusu ile yanıp tutuşuyordu. Bu durum karşısında Kral evden gitmek istese de Asuman çocuklarını ve Cemal'i devreye koyarak onun gitmesini engelliyordu. Kapalı mekan tasviri işlenmiştir. Kral günü yaşayan bir kişiliğe sahipti. Herhangi bir işi yoktu. Hayatı boyunca müzikle ilgilenmişti. İşsizdi. Eski müzik gurubunu bir araya toplayarak yine konserler vermek isteği zihninde yer etmişti. Cemal komutanlıktan Müsteşar ve Genel koordinatörlüğe yükselmişti. Cemal Kara, Nedimin abisi uzun boylu, yüzü sert bir mizaca sahip, sorumluluk sahibi, kendini beğenmiş, kaslarının oluşuyla Romalılara benzetilen, bulunduğu mevki yerini acımasızca kullanarak her şeyi elde eden Taner ve Turgut adında iki erkek çocuğuna sahip, çapkın bir müsteşardı. Cemal'in yeğeni Hakkı öğretmen ve müfettişti. Maddi yönden zor durumda kaldığından Cemal'den iş istemeye gelmişti. Kızı Hasibe kocasından iki çocukla ayrılmış babasının evine geri dönmüştü. Küçük Selma kızı üniversiteyi bitirmeye hazırlanıyordu. Evde yaşayanlara bakmakla yükümlüydü maddi yönden çöküntü yaşıyordu. Cemal yeğeni Hakkı Yahya'nın sıkıntısını dinledikten sonra onu Girne Belediye Başkanı yapmaya kara verir Hakkı bu teklife çok şaşırır. Ayrıca büyük kızı Hasibe'yi işe alır. Küçük kız Selma okulu bitirince on iş bulacağını söyler. Hakkı Yahya'ya Cemal'e minnettardır. Mutlulukla evine döner. Mehmet Can 25 yaşında kimseyle geçinemeyen, içkiye düşkün ufak tefek Cemal'in şoförü ve aynı zamanda pis işlerini yaptırdığı bekar genç bir delikanlıydı. Cemal'in evi deniz manzaralı küçük bir sarayı andıran beyaz boyalı güzel, havuzlu mükemmel bir evdi. Cemal aldığı altı dönümlük arsa haberini Sultanım diyerek hitap ettiği karısına sevinç inde söylerken Asuman Kral'a uzun zamandır içinde sakladığı duygularını söylemenin huzuru indeydi. Kral evden ayrılmıştı. Asuman üzgündü ancak kocasına bunu belli etmiyor, kocasının anlattıklarını dinliyormuş gibi yapıyordu. Kebapçı Salih Leymos'un köyü de kebaplar ile Meşhurdu. Hayriye, Salih'in karısı kocasıyla beraber kendi lokantalarını çalıştıran Kral'ın annesinin ilkokul arkadaşı orta yaşlı bir kadındı. Kral

lokantaya gidip onlarla sohbet etmeye başlar. Kral'ı yemeğe davet ederler. Masaya oturan Kralın yanına eski dostları İlker ve Mehmet Onbaşı ile güzel bir sohbetin ardından geçmiş yad ederler. Geç vakitte onu eve yollamak istemeyen Kebapçı Salih Kral'ı evinde bir gece misafir etmek için ısrar eder. Kral abisinin evine geri dönmek istemediği için teklifi kabul edip geceyi orada geçirir. Ayla, okul yıllarında Kral'ın sevdiği ve çıktığı kız arkadaşıydı. Kral, müzik ve şöhret uğruna Ayla'yı terk etmişti. Birçok yer ona Ayla'yı hatırlatıyordu. Gençlik yıllarında yaptığı hatayı hatırlamak Kral'a acı veriyordu. Kral limanda gezerken birçok eski dostu Kadir abisi ile karşılaşır. Savaş çıkınca Kralı esir kampına götürmüşlerdi Kadirle orda tanışmışlardı. Kadir köye gelince onu Seniha isimli kendinden yaşça küçük, ailesinin tanıdığı kızla evlendirmişler Belgin ve Özlem isminde iki tane de kız çocukları olmuştu. Orkestrayı tekrar kurmak isteyen Kral Kadir'e hayalinden bahseder. Kadir Kral'ı arkadaşları Bekir ve İbrahim ile tanıştırmıştır. Bekir orta yaşlarında yanık tenli Yarım Bekir olarak bilinen sinirlendiğinde kendin kaybedip ne yaptığını hatırlamayan Rumlar tarafından yarı insan yarı canavar anlamına gelen İmisi lakabıyla bilinen iri yarı bir adamdı. İbrahim Deli lakabıyla anılan Girne de yaşıyan bir gençti. Kadir kaptandı. Arkadaşlarıyla beraber denize teknesiyle açılır balık yakalayıp satıyorlar böylece geçimlerini sağlıyorlardı. Kadir, Kral'ı akşam yemeği için evine davet eder. Seniha sofrayı hazırlarken kızlar Krall'a konuşuyorlardı. Özlem küçük kardeşi ile kısık ve farklı ses tonuyla konuşuyordu. Belgin, Kral'ı odalarına götürüp duvardaki posteri gösterir. Kral şaşırılmıştı. Son konser afişleri duvarda duruyordu. Özlem, konsere geldiklerinde küçük oldukları sebebiyle onları içeriye almamışlar, kızlar öfkelenerek duvardaki afişleri yırtıp almışlardı. Özlem afişi odasının duvarına asmıştı. Kral abisini ve yeğenlerini çok sevmesine rağmen yengesinin ona karşı olan ilgisinden dolayı evden ayrılmak zorunda kalmıştı. Evi olmadığı sebebiyle geceleri arabasında uyuyordu. Leymosundaki yaşamını çok seven Kral Girne'ye bir türlü ısınamamış ve alışamamıştır.

Leymos'un köyünde yaşadığı yıllarda çıkan savaşla Kral esir kampına alınır ve zor bir sürecin içerisine girer. Esir kampında Aykut ve Burhan ile arkadaşlık yapar ve daha sonra birbirleriyle karşılaşmamışlardır. Kral, Santana isimli dükkanın açılmasını beklerken Raşit isimdeki terzi kumaş ve kostüm satıyordu ve Kralı posterlerinden tanıdı. İşlettiği dükkan Cemal Kara ile ortak açtıklarını buradan almak istediklerini para almadan da sahip olabileceğini üstelik para ödemesine gerek olmadığını söyler. Kral bu durumu garip bulur. Kostüm kıyafetlerini dikme görevini üstlenir. Kral sıkıla, utana müzik aletlerini almadıklarını Raşit'e söyler. Müzik aleti satan yerin açılmasını beklerken Kral'ı bir sevinç kaplar. Tekrardan Kral olabilme ümidi. Müzik aletlerinin satıldığı dükkan açılır ancak aletlerin ikinci el olmasına karşı yine de çok pahalı oluşuyla kişilik tasviri yapılmaktadır. Ne yapacağını bilemeyen Kral arkadaşının yardımı ile tefeci Malik ile tanışır ondan borç para alıp aletleri satın alır. Konser sırsına toplanan paralarla borç kapatılacaktır. . Hasan Kral'a hayran bir lise öğrencisi onun gurubunda gitar çalmayı çok istiyor. Gurubun gitaristleri yoktur Hasan'ı gruba alarak konser gününe kadar her gün provalara devam ederler. Kral başarılı olup kendini kanıtlarsa Aylayı bulup onu hala sevdiğini ve yine beraber olmak istediğini söyleme şansı doğacağı ümit ve bekleyiş arayışı bulunuyor. Kadir'in evinde kalmaya başlayan Kral hem kendi evine çıkmak hem de ikinci el aletleri satın almak istiyordu. Ancak parası yoktu bu sebeple arkadaşları ve tanıdıkların yardımı ile tefeci Malik ile tanışarak ondan borç para alarak konserden elde edilen para ile borcunu ödeyeceğine dair söz Kral tefeciden aldığı para ile ev kiralamış son provadan sonra onun evinde sabahlamışlardı. Büyük gün gelmiştir. Konser başlamak üzeredir perde açılır ancak salonda çok az insanın oluşu bu durum karşısında büyük bir hayal kırıklığı konser beklenildiği gibi rağbet görmemiş sadece yakın arkadaşları konseri izlemeye gelişi moralleri bozuk bir halde konser vermeleri kısmında psikolojik çöküş irdelenmiştir. Tefeci Malik'ten alınan alet ve ev kirası parası nasıl ödenecekti. Bu yıkım üzerine Kral

kendini eve hapseder ve kimseyle görüşmek istememesi kapalı mekan irdeleniyor. Malik konser sonrası parasını istemeye geldiğinde Kral parayı ödemek için biraz zaman ister. Bunun üzerine Malik adamlarını yollayarak Kralı öldüresiye döverek hastanelik yaparlar arabasını yakarak Kralın üzerine yıkmaya çalışırlar. Kral'ın kaburga kemikleri kırılmış acılar içerisinde. Kadir yanına gelerek onu hastaneye kaldırır. Reşit sinirlenir içkili halde Malik'in evine gider orada Cemal ile Malik'i sohbet edip içi içerken görünce olanlardan Cemal'in haberinin olmadığını anlar. Duydukları karşısında çok sinirlenen Cemal Malik'e çok sinirlenip kızmıştır. Arkadaşları ve sevenleri onu ziyarete gelir. Kral'ın durumunu duyan Ayla onu ziyarete gelip nasıl olduğunu görmek ister. Kral Ayla'nın onu ziyarete geldiğini görünce çok sevinir. Hayatında birinin olup olmadığını sorar. Net bir yanıt alamaz. Ayla'ya karşı olan duygularını hastanede dile getirir ancak Ayla Kral'ın yaptıklarından çok üzülmüş, yıpranmış ve kırılması psikolojik sorun irdeleniyor. Kral'a olanları duyan yengesi Asuman kendini kaybedip ağlamaya başlar. Kral kendini hazır ve iyi hissedince hastaneden çıkmıştır. Kral'ın abisi Cemal piknik yapmak için Kralı çağırır. Piknikte tartışma çıkar abisi ona işe yaramadığını, oturduğu evin onun olduğunu sezdirmeden ona yardımda bulunduğunu ve babasının düşmana karşı casusluk yaptığı için onu öldürdüğünü söylemesi psikolojik sorun irdelenmesinin devam ettiği görülmektedir. Sinirli bir halde eve gider. Tefecinin adamları tekrar gelir ve onu kötü döverler. Kadir Kralı ziyarete gelmiştir ve onu tefecinin adamlarından kurtarıp hastaneye kaldırır. Kral'ın kötü durumda olduğunu duyan Ayla Hasan'ı ikna ederek onu ziyarete gider. Kral ona karşı olan duygularını açar bir türlü unutamadığını ve geri istediğini söyler. Ayla geçmişte hissettiği duyguların hiç bir anlam taşımadığını sadece onu merak ettiği için geldiğini söyleyerek Kral'ı reddeder. Kral bu durum karşısında çok büyük bir hayal kırıklığına uğrar. Hastaneden taburcu olup evine geri dönen Kral'ı yengesi Asuman ona yakın olmak için her gün onun evine gider yemek yapar ve ona

olan duygularını anlatır. Kral abisinin karısı olduğu için ondan uzak durmaktadır. Yengesi Kral'a ondan bir çocuk istediğini söyler. Asuman'ın ona olan duyguları daha da hiddetlenir ve Kral ona karşı koyamayarak beraber olurlar. Aradan günler geçmiş Kral kendine gelmiştir. Balıkçı arkadaşları Kadir, Deli İbrahim ve Yarım Bekir'le tekneye binerek denize açılırlar. Kralın Leymosun'a özlemi dinmemekte oranın denizini bile özlemektedir. Bir yıl sonra Girne limanında Kral için bir anma töreni düzenlenir. Kadirin özlem adını verdiği tekne ile anma töreni düzenlenir. Kral'ın Leymosun'u özlediğinden dolayı Cemal tekneye özlem adını koymuştur. Asuman küçük bebeği ile üzgün perişan bir halde oradaydı. Aykut ve Burhan Asuman'a bebeğe Nedim yani amcasının adını vererek çok güzel bir iş yaptığını söylerler. Nedim artık bizim küçük Kralımız oldu demişlerdir. Asuman aşkının emaneti olan bebeğine aslında amcasının adını değil; sevdiği adamın adını koyması ile psikolojik sorun tekniğine devam edilerek kitap sonlandırılıyor.

KİŞİLER

Kral: Romanın baş karakteri. Leymosun köyünün ve okulunun gözde çocuğu kralı. Romanın sonunda asıl adının Nedim olduğunu öğreniyoruz.

Asuman: Kral'a platonik şeklinde aşık, Cemal ile evlenmek zorunda kalan, iyi bir yaşıntıya sahip, mutsuz Taner, Nedim ve Turgut'un annesi.

Cemal Kara: Kralın abisi, Asumanın eşi, Taner ve Turgut'un babası, kendinden emin birçok usulsüzlükle mal sahibi ve zengin olan karaktersiz bir müsteşar.

Taner: Asuman ve Cemal'in büyük oğlu. Amcasına hayran kardeşiyle iyi geçinen yan kişilik.

Turgut: Asuman ve Cemal'in küçük oğlu. Abisini çok seven amca düşkün bir çocuk.

Hakkı Yahya: Öğretmen, müfettiş, Selma ve Hasibe'nin babası, Cemal'in yeğeni.

Hasibe: Mahalle sakini Hakkı Yahya'nın büyük kızı, eşinden ayrılmış iki çocuk sahibi dul bir kadın.

Mehmet Can: Cemal'in şoförü aynı zamanda pis işlerini yaptırdığı çalışanı.

Kebapçı Salih Dayı: Leymosun köyünde kebablarıyla ünlü, Hayriye'nin kocası kendi lokantalarını çalıştıran esnaf bir karakter.

Hayriye: Kebapçı Salih Dayı'nın eşi, kendi lokantalarının sahibi bir esnaf.

Ayla: Kral'ın okulda sevdiği çıktığı kız arkadaşı, müzik uğruna ondan ayrılan ve Kırıl'a göre hala güzel ve çekici bir kadın.

Kadir: Kralın esir kampında tanışıp arkadaş olduğu ve yakın dostu.

Seniha: Kadirin hanımı, Belgin ve Özlem'in annesi

Özlem: Kadir ve Seniha'nın Büyük kızı Kral hayranı bir kız çocuğu

Belgin: Kadir ve Seniha'nın küçük kızı.

Deli İbrahim: Yapmış olduğu akıl almaz ve fevri davranışları sebebiyle deli lakabı takılmış Kadir’in balıkçı arkadaşı.

Yarım Bekir: İri yarı, aniden parlayan, Rumların İmisi lakabı ile bilinen Kadir’in balıkçı arkadaşı.

Malik: Tefeci, Kral’ı öldüresiye döven, yaptığı bazı olayları Kral’a mal eden karanlık bir adam.

Nedim: Kral ve Asuman’ın gayrı meşhur çocuğu.

YER-ZAMAN

1974 sonrasında Leymosundan Girne’ye göç etmek zorunda kalan müzisyen bir gencin hikayesi. Romanın genelinde açık mekanlar kullanılmıştır. Kral’ın deniz kenarında gezmesi, arkadaşları ile balığa çıkması, son yolculuğunun denizde olması. Romanda kozmik ve akronik zaman kullanılmıştır.

Kral adını taşıyan romanda kişilik, arkadaşlık, aşk, dostluk ve entrika üzerine yazılmış ve geçmişe olan özlemi sürekli dile getiren dizi tadında bir roman.

DİL VE ÜSLUP

Romanda sade, akıcı ve sürükleyici bir dil kullanılmıştır. Romana yer yer konuşma dilini dahil etmesi okurların romanın sıkılmadan soluksuzda okunmasına vesile olmuştur.

“Hoş geldin Kral, Hasan’ın annesiyim ben Ayten, bu da küçük kızım Emel. Büyük kızımız Mukaddes’i üniversiteye gönderdik, Ankara’ya.”(s.96)

“sizleri tanıdığımıza çok memnun oldum.”

“o halde hemen masaya oturalım, hem bir şeyler yer hem konuşuruz. Zaten İrfan başladı bile. Kral sen ne içiyorsun? Bira, Şarap, rakı?”

ROMANIN GENEL DEĞERLENDİRİLMESİ

Zeki Erkut ikinci roman 28 bölüm ve 320 sayfadan oluşmaktadır. Kral'ın okulda birçok etkinliklerde üstün başarılar elde etmesi, Leymosun Köyünde kurduğu müzik grubu sayesinde şöhreti yakalaması, sevdiği kız Ayla'yı şöhrete tercih ederek bırakan ve yurtdışına giden Kral'ı narsist yapıya sahip bir karakter yapmaktadır. Sorumluluk sahibi olmayan günü birlik yaşayan, annesinin ölümü üzerine Kıbrıs'a geri dönen Abisi Cemal tarafından gizlice desteklenen Asuman'ın platonik aşkı ve başkahramanımız. Leymosun köyünden Girne'ye göç etmek zorunda kalıyor. Leymosun köyünde yaşadığı mutluluğu ve özlemi Girne arıyor ancak bulamıyor “anılarımızı biz yaşatmasak, bizim için kim yaşatacak” şeklinde Kral dile getiriyor.

Kral'ın geçmişe olan özlemini her fırsatta dile getirilmiştir. Kitabın her bölümü farklı hikaye çerçevesinde gelişmiştir. Kral'ın Leymosun köyündeki hatıraları. Okul yıllarında başarı elde ederek gerçekleştirdikleri. Kral'ın Leymosun konseri, Özlemin posterini alıp saklayarak ve geçmişe giderek Kral'a aktarması geriye dönüş tekniği ile vurgulanmıştır.

Kral'ın abisinin tasviri Yayım Bekir'in tanıtılması, Asuman'ın hüznü yaşam öyküsü, Kralın yaşamının anlatılması, Meyhanede Kral'ın arkadaşları ile karşılaşarak eskiyi yad etmeleri. Cemal'in babasına verdiği sözü her zaman hatırlaması olayı ile kişi tanıtım tekniğini kullanmıştır. Kralın eski şöhreti yakalayıp Ayla'ya olan sevgisinin planını yapması. Kadir'in tefeci Malik'e olan kinini içinde yaşaması. Asuman'ın içinde yaşadığı platonik aşkı romanda iç çözüm tekniği olarak işlenmiştir. Deli İbrahim'in Kral'ın yüzüne bakarak hangi Kral'a benzediğini çıkaramadığını söylemesi ile Kadirin onunla olan diyalogu, Kebapçı Salih'in Meyhanesinde arkadaşları ile sohbeti sırasındaki konuşmaları gösterme tekniği olarak aksettiriliyor. Hastanede yatağında yatan Kral'ın Ayla'yı karşısında görmesi.

Ayla'ya olan özlemini ve sevgisini ifade ediş şekli. Ayla'nın üzüntüsünü, kırılganlığını dile getirerek sevgisine karşılık vermemesi. Asuman'ın hissettiği duygularını tutamayıp dışa vurarak Kral'a olan sevgisini söylemesi. Kral'ın sevgisine karşılık vermemesi iç monolog tekniği ile veriliyor. Cemal'in piknik yaparken Kral'a babasının vatan haini olduğunu öğrenip onu öldürdüğünü itiraf etmesi. Kral'a belli etmeden destek çıktığını açıklaması. Kral abisinin babasına olan öfkesini ve kinini sessizce dinlemesi. Kral'a veda konuşmaları sırasında orada bulunan sevenlerinin sessizlik içerisinde oluşu ile dış monolog tekniği kullanılıyor. Fiyasko ile sonuçlanan konserin ardından planlana paranın toplanamaması tefeci Malik'e borcun nasıl ödeye bileceği planının yapılması ile şuur akışı tekniği kullanılmıştır. Kral ile Tefeci Malik'in mafya adamlarının diyalogu. Mehmet Can'ın Cemal adına yaptığı pis işlerdeki konuşması. Komşuların biri birleriyle konuşmaları. Diyalog tekniği şeklindedir. Asuman ve Kral'ın arasında geçen diyaloglar, Ayla ile Kral'ın sevgi ve özlem konusunda konuşmaları, Kral'ın Özlem ve Belgin'le eski konserden karşılaşp muhabbetleri iç diyalog tekniği ile gösterilmiştir. Deli İbrahim'in Kral'ı gerçek kral zannedip dikkatlice inceleyip bakması. Buna karşılık Kadir ile aralarındaki komik konuşma parodi tekniği kullanılarak okuyucunun yüzünde beliren gülümseme ile gerçekleşmiştir. Kral'ın son yolculunda konuşma yapan kişilerin anlamlı sözlerinin kesilmeden dinlenmesi ile açıklama ve yorum tekniği görülmektedir.

Asuman'nın Kral'a olan sevgisini roman bitene kadar tekrar edip söylemesi, Kral'ın Ayla'ya olan sevgisini ve yaptığı yanlışlığın verdiği acıyı sürekli hatırlaması, Kral'ın Leymosun köyünü her zaman hatırlayıp özlemle anması, Leymosun köyüne dönme arzusunu aklından çıkaramayıp gündemde tutması ile leitmotiv tekniği romanda kullanılmış oluyor. Kral romanın bütününde aşk, dostluk, sevgi, yalnızlık temaları hakimdir Kral ve Ayla'nın aşkı, Asuman'ın Kral'a duyduğu ve ulaşamadığı sevgisi, ona karşı hissettiği platonik aşkının hayal kırıklığı, Cemal'in karısına karşı duyduğu sapkın aşk, arkadaşların birbirlerine duyduğu sevgi ve dostluk, Asuman'ın karşılık

bulamayıp kendini yalnız hissetme hali, başından birçok olayın geçtiği acı bir aşk hikayesi ile sonuçlanan sevgisinin verdiği vicdan acısı, yazar romanında birçok duygunun iç içe bir arada yaşanmasını okuyucuya duygu yoğunluğu yönüyle aktarmıştır. Kral'ın gerçekleştirmek istediği hedefleri vardı. Tekrar eski şöhretini yakalayıp kendini ispat etmek ve kendi ayakları üzerinde durabileceğini kanıtlamak mücadelesi, müzik ve şöhret uğruna bırakıp gittiği Ayla'ya kendini kabul ettirmektir. Hayallerini gerçekleştirip müzik gurubunu kurarak konserdeki beklentisini karşılamayan ve fiyasko ile biten konserin ardından kendini eve kapatıp cezalandırması. Psikolojik çöküş kapalı mekan olarak ele alınmıştır. Romanda adları geçen Kebapçı Salih ile Little Arif gerçek hayattan alınmış karakterlerdir. Hayatına yön verip kaderini çizmeye başlarken yengesinin ona olan tavrına dayanamayıp karşılık vererek beraber olan Kral bencilik yapması narsis yapısı, hayata yenilmiş bir kişinin yaptığı düşüncesizlikti. Sonu acı bir ölüm vedası ile sonuçlanan Kralın yaşam öyküsü anlatılmaktadır. Kral romanın her bir bölümünde farklı hikayelerin anlatılması, Kıbrıs ağzını kullanarak diyalog şeklinde konuşmaları, okurların kitabı zevk alarak bir solukta okumasına vesile olmuştur. Romanda baş karakterin isminin son sayfada bebeğe verilen isimle beraber öğrenilmesi çok ilgi çekicidir. Roman dizi film şeklinde yazılmış her bir bölümünde değişik olaylar anlatılmıştı. Asuman'ın oğluna Nedim adını vermesi kitaba bir gizem katmıştı. Sosyal gerçekçilik tabanında yazılmış bir romandır. Yaşadığımız toplumun takipçisidir. Yazarımızın çıkacak olan yeni kitabını bize farklı bir şekilde söyleme şekliydi. 322 sayfasında Kral'ın bir kez ismi geçmesi narsis yapısından kaynaklanmaktadır.

ANA FİKİR

Kitapta geçen ana karaktere gemiŖe olan zlen ve geri dönme isteğini yazar 1974 sonrası göç eden Türk ve Rum halkının ortak dŖnceleri olan geriye dnŖ özlemleri yansıtılmıŖtır. KiŖilik, arkadaşlık, aŖk, dostluk ve entrika üzerine yazılmıŖ ve gemiŖe olan özlemi sürekli dile getiren dizi tadında bir roman. Ayrıca romanda geçen karakterler de yaŖadıkları yerlerinden koparılıp getirilen yere adapte olmayan ve geriye gitme özlemini daima içinde bir umut olarak yaŖan insanların dramı.

SERÇE

Sert mizacı, kalın ses tonu ile bölükteki askerlerin korktuğu Albay Tasos Varvarakis yeni gelen askerlerden birine buranın lideri benim şeklindeki kalın ses tonu ile onları korkutmuştur. Sıraya girmiş olan askerlerin arasında boyu neredeyse tuttuğu silaha yakın kısa boylu çelimsiz askeri yanına çağırır adını sorar. Takis Strufos olan askerin Türkçe açıklaması serçe idi. Tam da serçeye benzeyen bir tipi olan bu askere karşısında duran düşmanı vura bileceği emrini verse yapar mı? Sorusunu sorunca asker donup kalır. Çelimsiz vücudu birini öldürmeye değildi. Sabah olunca Albay Tasos herkese tehditler savurmaya başlar. Serçe onu ortaokul öğretmeni Sotiris'e benzetir. Kendi gibi küçük olan defterine Albay Tasos'un vermiş olduğu patates ve soğan soyma işini yazmayı çok da uygun bulmadı. Albay ilk gelen askerlere imtiyazlı davranmıyordu. Sabah erkenden kalktıklarından Pavlo şikayet etmeye başlar. Ranza arkadaşları Demetrio odada beraber kaldıkları arkadaşlarını horlayıp horlamadıklarını sorar. Demetriyo, Takis ile konuşurken. Oteogenesis imperfecta yani cam kemik hastalığı oldığını ve dördüncü evrede olduğundan bahseder. Dikkat etmesi gerektiğini durduğu yerde bile kemiklerinin kırılabilirliğini söyleyen Takis'e karşılık Lakis futbol takımlarının yıldız golcüsü Orfear' askere yollamamak için türlü bahaneler ürettiklerini. Anadonis gibi çok kilolu ve Nikos gibi düztaban askerlerin alındığından bahseden askerler. Tanıdığı olduğunda tüm İşlerinin yolunda gittiğinden yakınmaktaydılar. Takis'in babası böyle bir çocuk doğurduğu için devamlı karısını döven annesi morlukları saklamak için türlü yollar bulmaya çalışan acılı bir kadındı. Babası ilkokulu terk etmiş kamyon şoförü düz işçilik yapan bir baba Taksinin askere gideceğini duyan baba tüm köyü oğluyla gezerek haberi verdi. Şef Vasilli Takisin matematiğinin güçlü olduğunu gelen fişleri hesaplamasından anlamıştı. Aredi mutfakta çalışan bir asker ve matematiği iyi olmayan bir askerd. Albay Tasos Varvarakis'in yunan meslektaşı Albay Zenon Pattakos yapılacak olan

törene katılmak üzere bölüğü ziyarete gelecekti. Törende sorun yaşamamak için tüm askerler kusursuzca çalışıyordu. Bölüğün yemek hanesindeki askerler bir birleri ile şakalaşıp gülüşüyorlardı. Serçe tedirgin oldu Albay hemen gelebilirdi. Kemiklerinin ağrılarına dayanamayan Serçe izin alarak haplarını cebinden çıkarıp içerek ranzasına uzanır. Komutanın düdük sesiyle ayağa fırlar. Uzman Çavuş Savaş törenin kusursuz olmasını istiyordu. Geç vakitte mutfağa giren Şef Vassilis Serçe'yi mutfakta görünce tedirgin olur. Serçe uyku tutmadığından orada olduğunu söylese de Şef on hemen odaya gidip uyumasını söyler. Ona bir şey olacağından korkan Şef Vassilis onu çok sevmekte ve korumak istemektedir. Sabah olunca mutfakta çalışan askerler oraya inerler. Takis Mısırlıların un ve suyu karıştırarak ekmeği bulmalarından, mayayı da Yahudilerin Musa döneminde bulduğunu söylemesi Şef'in onu hayranlıkla anlattıklarını dinlemesine ve bilmediğini belli etmemek adına evet şeklinde hitabına neden olmuştu. Serçe her şeyi hesaplıyordu. Fırından çıkan ekmeklerin kimlerin yiyeceği, kutulara kaç ekmeğin konduğu. Bu duruma Şef Vassili sinirleniyordu. Vassilis Mutfaktan çalmış olduğu malzemelerin ortaya çıkmasından tedirgindi. Sonra iki sene aynı yerde olacakları aklına gelip onunla barışıyordu. Albay Şef Vassili'yi yanına çağırıp mutfakta kaybolan erzaklar hakkında bilgi almak istemektedir. Şef bir yanıt veremez. Saba olunca Serçe erkenden uyanıp mutfağa gittiğinde Şef Vassili'yi yerde yatırırken görür ve hemen yardım çağırır. Dr. Nestor hemen gelip ilk müdahaleyi yapar. Takis, Şefi çok sevmekte ve endişelenmektedir. Serçe Şef'i erkenden bulup müdahalenin yapılmasına neden olması. Şef Vassili'nin yaşamasına sebep olur. Bu sebeple ona bronz madalya vereceklerdi. Savaşın sonlaması ve bir kahraman çıkarma sebebi de öne sürerek askere elverişsiz olan Serçe'yi kahraman ilan ediyorlar. Tüm Klirus köy halkı sevin içindeydi. Köylerinden bir kahraman çıkacaktı. Otobüs tutuldu, Anne Eleni sandal ağacı tütsüsünü papaz Zahariyadan gidip aldı. Fotoğrafçı Lukas makinesini hazırladı. Eleni, Kosta'nın onu dul bir kadın olan Yuanna ile gönül ilişkisi olduğunu öğrenir. Aklından boşanmak geçer ancak oğlu Serçe'yi düşünerek vazgeçer. Yuanna

Kosta'ya ilişkilerini söylemeleri konusunda baskı yapsa da Kosta bunu kabul etmez. Eleni'nin tavır ve davranışlarının değiştiği asi bir insana dönüştüğünü Kosta'ya söylediği sözlerle anlaşıyordu. Kosta kendini kötü hissediyor papaz Zahariya'yı ziyarete gitti yaptıklarından günah çıkarmak istiyordu. Fakat bugün oğlunun madalya alacağı gündü vazgeçti. Petro otobüsle gelir herkes telaş içinde hazırlığını tamamlamaya çalışmaktadır. Hazırlıklar biter otobüse binip törene giderler. Herkes tören yerinde yerini alıp oturur. Derin bir sessizlik kol gezmekte heyecan doruktaydı. Albay Zenon Pattakos madalyayı Serçe'ye vermek için davet edilir. Takis'in adını duyan köylüler heyecan içinde alkış ve tezahürata geçerler. Lukas fotoğrafları çeker. Gazeteciler de ordadır. Tören sonuçlanınca Eleni ve oğlu hasret giderirler.

Eleni oğlu için hazırladığı çantayı ona verir. Takis sevdikleri gidince içinde burukluk yaşar. Herkes sevinç içinde evine geri döner. Takis'in nöbet tuttuğu bir gecede uzaktan bazı sesler duyar Kıbrıs'ta kırmızı tilkiler var. Yine de tedirgin olur ve durmasını söyler karşı gözetleme kulesinden bölüğe yeni gelen yedek polis gücü olduğunu söyler. Takis gözlerini yumar ve mezuniyet töreninde yaşadıklarını hatta Popi ile karşılaşmasını, Popi ile dans edişini kulağına eğilerek söylediği sözleri. Şaka yapıp yapmadığını düşünmeye başladı. Arkadaşları Üsteğmen Kapani'nin onu çağırdığı haberini alır almaz hemen gider. Üsteğmen Kapani, Çavuş Mihani ve Pampos ile tanışır. Serçeyi kendi karargahlarına götürme kararı alınır. Kimseye konuşulandan haberdar olmayacaktı. Yeni bölüğe gidince orada Kosta adında bir askerle tanışır. Kosta Cimnazyumu birincilikle bitirmiş bir askerdі. Bölüğün camı kırılmıştı Kosta çok tedirgindi. Suçun kendine kalmasından ve cezalandırılmasından çok korkuyordu. Ailesinin ona ihtiyacı vardı. Asla yanlış yapmaması gerekiyordu. Zor bir çocukluk geçirmişti. Üvey babası ile anlaşamıyordu. İkisnin de ortak noktaları çoktu. Konuştukça konuşuyorlardı. Çok iyi anlaşmış yakın arkadaş olmuşlardı. Kosta anılarını anlatırken Serçe battaniyesine annesinin kucağındaymışçasına sarılır ve tedavi olmak

için gittikleri doktorları anımsar. Kosta nöbetini değiştirip bölüğe giderken Serçe ile vedalaşır. Sigaraya olan düşkün lüğü nedeniyle ona Tiryaki adını uygun bulmuştu. Ona artık Kosta değil Tiryaki olarak ağıracaktı. Bu Kosta'nın hoşuna gitmişti. Serçe anılarını yazdığı küçük defteri cebinden çıkarır ve yeni notunu alır. Lambros uzun zamandır ortalıklarda görünmüyordu. Devamlı sarhoş olduğundan köy halkı bir yerde sız mış olabileceği düşün cesiyle pek aldırış etmemişti. Köyün ayyaş muhtarı Lambros'u uçurumun dibinde l halde bulunmuşlardı. Kilisede güzel bir tören yapılır. Serçe Kosta hakkında her şeyi öğrenmek istemektedir gizlice komutanın odasına girer ve dosyayı açıp okur. Arkadaşının arkasından iş çevirmek istemez ama çok merak içerisinde olduğundan bunu yapar. Lambros'un ölüm nedenini polisler araştırmaya başladılar ve Petro'nun onu öldürebileceği söylentisi ortaya çıkar. Serçe'nin askerlik hayatı sona ermiştir. Gitmek için hazırdır. Ortalık aniden karışır kavgalar, ölüm olayları başlar. Serçe'nin bölükten ayrılıp evine gitmesine izin verilmez. Bölüğü bir korku sarmıştır. Her yerden gelen silah sesleri askerleri korkutmuştur. Bölüğe gelen Tuğgeneral Sotiris Stavru'nun sert görünümü ve söylediği kışkırtıcı sözler tüm bölüğün aklını başına getirmiştir. Tüm bölükler savaşmaya hazır hale gelmiş askerlerin kendilerine olan güvenleri yerine gelmişti. Savaşmaya hazırdılar. Takış, Tiryakive Andros savaşın ortasında kalırlar nereye gideceklerini bilememektedirler. Yıryaki dağlar doğru kaar. Takis arkasını dönüp bakar ve durur. Andros ile ikisi birlik olup saklanırlar ortalık karış mış vaziyettedir jet uçakları, bombalar, tüfek sesleri, bir an iki arkadaş ayrı dşerler. Paraşütle düşman askerleri uçaklardan inmektedirler. Takis'in parmağı ve el bileği kırılmıştır. Zor şartlar altında karargaha geri dönerler. Albay Varvarakis onları gördüğüne sevinir ve şaka yapar. Cenaze törenine gitmek için tüm bölük askerleri toplanır. Askerler ve komutanlar tehlikeli bir yer olan tünellere yönelirler. Serçe orada Tiryaki ile karşılaşır ve çok sevinir. Cenazeden sonra herkes gizlenecek bir yer aramaya başlar. Angelo Albayın bindiği Jip arabasının yanına yaklaşır. Onu arabaya çekeceğini düşünür fakat Albay silahını çıkarıp Angelo'yu vurarak öldürür.

Herkes şaşkınlık içerisinde. Bölüğe geri gittiklerinde çok kötü çatışma altına girerler. Askerlere savaş emri verilir ancak Çavuş Mihalis ve Çavuş Pampos bu emre uymak istemezler. Albay ikisini görevden alırken yerlerine Andros, Takis ve Pavlo'yu çavuş yapar. Takis hastalığını gerekçe göstererek kabul etmek istemese de Albay kabul etmesini ister. Serçe artık Çavuş Serçe olarak çağrılmaya başlanır üç Çavuşun emri altındaki askerlerden sorumlu olduğunu mezarlığa doğru gitmeleri emri verilir. Albay sert bir dille ifade eder. Yerler belirlenir Çavuşlar askerlerini de alarak görev yerlerine giderler. Çok çetin bir çarpışma gerçekleşir bölüğün Albay vurulmuş çok acı çekmektedir. Serçe yanına gider ve her şeyin yoluna gireceğini söyler. Tiryaki silahını çıkarıp albayı öldürür. Serçe ne yapacağını şaşırır. Tiryaki cebinden sigarasını çıkarır ve hiçbir şey olmamış gibi sigarasını içmeye başlar içmeye başlar. İçinde oluşan boşluğu sigara sayesinde doldurduğuna inanmaktadır. Tiryaki annesinin üvey babasına çocuk vermediği için dövüyor ve çocuğun karşısında annesine sahip oluyordu. Tiryaki buna katlanamıyordu. Aldığı bıçakla üvey babasını öldürüp on dört yaşında hapse girer. Annesi babasını ölümünden sonra kötü yola düşer ve üç yıl sonra öldüğünü arkadaşı Serçe'ye itiraf eder. Sigara onun için bir kaçış yoludur. Uzun mücadelelerin ve verilen ölümlerin ardından Serçe'nin köyü Amerika'nın himayesi altına girer.

KİŞİLER

Takis Stufos: Romanda ana karakter. Cam kemik hastalısı nedeniyle vücudu tam gelişmemiş görünümü itibarı ile zayıf ancak karakteri güçlü bir çocuk.

Tasos Varvarakis: Kötü şöhrete sahip, görünüşü itibarı ile askerlerin korktuğu Yunanlı Albay.

Sotiris: Serçe'nin ortaokuldaki acımasız öğretmeni. Herkese tehditler savuran ve sevilmeyen bir öğretmen karakter.

Pavlo: Bölükte Serçe'nin asker arkadaşı.

Demetriyo: Serçe'nin yan ranza arkadaşı yan fon bir kişilik.

Anadonis: Asker bölüğünde arkadaşı Çok şişman oluşu sebebiyle askerlik yapmaya elverişsiz ancak askere alınan, bölükte Serçe ile iyi geçinen bir asker.

Nikos: Askerlik yapmaya elverişsiz, düztaban Serçe'nin koğuşunda bir asker.

Orfeas: Lakis'in futbol takımında golleri ile ün salmış bir futbolcu kendi iteği doğrultusunda askere gelen Serçe'nin yakınlık kurduğu koğuş arkadaşı.

Şef Vassilis: Askerde mutfak bölümünün usta başı karakersiz bir yan karakter.

Aredi: Mutfakta Serçe ile beraber yemek yaparak askerlik yapan karakter.

Andonis: Serçe'nin ikinci bölümündeki asker arkadaşı.

Albay Zenno Pattakos: Tasos Varvarakis'in Yunan Albay arkadaşı.

Lenadro: Köy halkı tarafından sevilip sayılan ve saygı duyulan köyün Papazı.

Yorgo: Köyün kahvesini çalıştıran ve köylü tarafından sevilen sayılan bir kişi.

Dr. Nestro: Asker bölüğün doktoru.

Kosta Strufos: Serçe'nin babası. Yıllarca Serçe'yi doğurduğu için annesine çile çektirip, döven bir adam.

Eleni Hacilefteris Strufos: Takis'in annesi. Oğlunu koşulsuz bir şekilde her zaman sevip kollayan, hasta çocuk doğurması sebebiyle kocası tarafından her yeri dövmekten morartılan acılı fakat çocuğunu çok seven bir anne.

Kosta Martikes: 12 yaşında üvey babasını katledip hapse giren ve 12 yıl sonra çıkıp askere alınan Serçe'nin bölüğünde mutsuz bir karakter.

Lambros: Köyün muhtarı her zaman sarhoş dolaşan, diğer muhtara rakip çıksın diye aday gösterilen deli bir kişilik.

Zahariya: Köyün papazı. Köy halkı tarafından sevilip sayılan bir kişilik sahibi din adamı.

Yorgo: Köyün kuaförü. Köyde yaşanan olayların ilk haberini alan karakter.

Petro: Köyün otobüs şoförü. Köy halkı tarafından sevilen bir kişilik.

Lukas: Köyün fotoğrafçısı. Önemli günleri resmeden saygın bir kişilik.

Yunna: Serçe'nin babası ile gönül ilişkisi yaşayan Lefkoşa'lı dul bir kadın.

Popi: Serçe'nin okulda ilgi duyduğu, hastalığı sebebiyle duygularını içinde yaşayarak anlatamadığı kız arkadaşı.

Kapani: Bölüğün Üst teğmeni.

.

Yuliya: Ölen mahalle muhtarı Lambrosu'nun karısı

Junkie: Amerika'dan gelmiş Serçe'nin bölüğünde bir asker.

Kosta Markides: Yeni bölüğünde Serçe'nin en yakın asker arkadaşı.

Vassos Kokkalos: Polis müfettiş yardımcısı. Lambros'un ölüm sebebini araştıran, eşinden ayrılmış iki çocuğunun üzülmemeli adına onları annelerinden ayırmayan anlayışlı bir baba.

Sotrisi Stavru: Serçe'nin askerlik yaptığı bölüğünün Tuğgeneralı.

Chand: Asker bölüğünün Hint komutanı.

YER - ZAMAN

1974 yılında geçen zaman savaş ve darbe ile başlayan olayları işlemektedir. Beşparmak Dağlarında yapılan savaş askerliğe elverişli olmayan kişiler ile askeri müdahale ve mücadeleleri anlatılmasının yanı sıra, Serçe cam kemik hatası bir çocuğun askere gidişi orada kurduğu dostluklar, yaşamış olduğu tecrübe, başarıları ve zorluklar, görünüşün aldatıcı olduğu imajının verdiği cılız, kısa boylu herkes tarafından işe yaramaz görülen bir çocuk adında yazmış olduğu romanlarının incelemesi ele alınarak yapılan bir çalışmadır.

DİL VE ÜSLUP

Serçe romanı cam kemik hatası bir çocuğun askere gidişi orada kurduğu dostluklar, yaşamış olduğu tecrübe, başarıları ve zorluklar, görünüşün aldatıcı olduğu imajının verdiği cılız, kısa boylu herkes tarafından işe yaramaz görülen bir çocuk adında yazmış olduğu romanlarının incelemesi ele alınarak yapılan bir çalışmadır. Romanda yalın, sade ve anlaşılır bir dil kullanılmıştır. Akıcı, kolaylıkla okunabilecek bir romandır.

Görünüm olarak askerliğe elverişsiz, karakter olarak güçlü bir kişiliğe sahip cam kemik hastalığı ile boğuşan kahraman bir askerin hikayesi. Bu romanda bize vermiş olduğu mesaj görünüşün aldatıcı olduğudur.

ROMANIN GENEL DEĞERLENDİRMESİ

27 kısım, 2 bölüm ve 324 sayfadan oluşan romanın ana teması 1974 darbesi, askeri müdahaleler, Beşparmak Dağlarında yapılan savaşta askerlik yapmaya elverişli olmayan kişiler ile askeri müdahaleler ele alınmıştır. Takis isminde 132cm boyunda çok zeki, cesur ve akıllı, ancak çok nadir görülen oteogenesis imperfecto yani cam kemik hastalığı sebebiyle normal bir vücuda sahip olmayan, kırılgan hassas çocuk romanın ana kahramanıdır. Romanda karakter tasvirlerine çokça yer verilmiştir. Babasının askerliğe verdiği önem nedeniyle birçok hatırı sayılır kişilerle görüşüp Takis'i askere aldirmayı başarıyor. Oğlunu köy meydanında gezdirerek oğlunun işe yaradığını kanıtlamaya çalışıyor. Serçenin durumu dolayısı ile iç diyalog tekniğine yer verilmiştir. Rum toplumu tarafından sıkça yapılan bir olgudur. Takis okulun birincilikle bitirmiş bir öğrencidir. Takis'in elde ettiği başarı aileyi sevindirip mutlu etmiyor. Roman üç kurgu çerçevesinde gerçekleşmektedir. Rum toplumunun önem verdiği aile, din ve askerlik üzerinde durmaktadır. Askerliğe elverişli olmayan astım hastası, aşırı şişman, düztaban, psikolojik sorunlar olan, Kıbrıs'a tatil amaçlı gelip tekrardan Amerika'ya dönmeyi düşündüğü anda babasının Kıbrıslı olması sebebiyle askere alınması Dönem itibarı ile gerçek yaşamda gerçekleşecek olgular biçimidir. Amerika'nın futbol takımında oynayan. Piter Koçinas futbol oyuncusu olma yerine asker oluşu. Piter'in iç dünyası okuyucuya yansıtılarak bilinç akışı tekniği kullanılarak 1974 sonrası savaş sırasında gerçekleşen olaylar örgüsü romana yansıtılmıştır. Savaş esnasında yaş, görünüm vb. gibi önemli hususlara bakılmıyor. O dönemde bakılan askerde çarpışa biliyor mu? Kıbrıs 1974 harbi sırasında asker sayısının az olması sebebiyle yaşları küçük, boyları askere uygun olan çocukların asker edilişi romanın bu bölümüne konu edilerek işlenmiştir. Askerlerin çok kişiden ibare olma tarzı görülüyor. Hayattan alınmış yaşanmış olaylar işlenmektedir. Askerliğe yetersiz olan kişilerin geçirdiği hayat mücadeleleri, kendi

içlerinde duyduğu isyan sesleri, dışa kapanık oluşlarını iç diyalog tekniği ile yazar okuyucuya bunu yansıtmıştır. Bölükte kimse ile arkadaş olmayan Kosta'nın Takis ile kurduğu arkadaşlık ve geriye dönüş tekniği ile kendini ifade edişi okuyucuya diyalog tekniği ile aktarılmıştır. Askerde mutfak görevinde mutlu ve arkadaşları tarafından çok sevilen Takis'in orada olan komik tavırları parodi tekniği şeklinde okuyuculara aktarılmıştır. Takis mutfak şefinin hayatını kurtaran ve madalya almaya layık görülmesi babasının ve köy halkının gözüne yüceltilerek törene gitme adına yapılanlar sahnelenme tekniği ile bize aktarılmıştır. Çelimsiz ve kısa boyunun ardında kıvrak zekası, matematik dehası olması arkadaşlarının ona hayran olması. Amerikalı arkadaşı Peter ile dostluğu. Takos'un gerçekleştirmek isteyip de hastalığının verdiği yetersizlik sebebiyle yapamadıklarını iç isyanlar yolu ile bize aktarmıştır. Burada iç diyalog tekniği kullanılmaktadır. Hasta olması sebebiyle çok saygı gösterilmeyen, babası tarafından seilmeyen ancak madalyası sayesinde köyünün kahramanı babasının da sevgili çocuğu olması gerçek hayatta yaşanan gerçeklerin romana aktarılmasıdır. Romanda Takis'in kısa boylu, cılız bir görünümle savaş esnasında komutanın çavuşu rütbesini Serçeye vermesi ile Takis'in kendi ile korku ve iç isyanlar ile baş edebilme çabaları, komutanların onu ikna etme tarzındaki sahneleme diyalogu sergilenmiştir. Romanda Beşparmak Dağlarında yapılan savaş ve elverişli olmayan kişiler ile askeri müdahale mücadeleleri anlatıldığı sahnele sahneleme tekniği ile okuyucuya sergilenmektedir.

Üst Teğmen Stillo askerliğe elverişli olmayan gençlerin savaşta ölmesine karşı çıkıyor. Savaş yanlısı Tasos Varvarakis ve Patakos “ bize ölü insanlar lazım” diyor. Dış monolog tekniği kullanılarak okuyucuya yansıtılmıştır. Savaş yanlısı askerlerin darbe sırasında askerlerin durumları komutanlar açısından sorun az etmiyor, savaşan askerlerin sayıca çok olması önemlidir gerçek hayatta yaşanan olay romana yansıtılmıştır. Başından geçen mücadelelerin ardından herkese “görünüş aldatıcı olabilir önemli olan yapmak istenileni başarabilmektir.” Mesajını veren görünüm olarak askerliğe elverişsiz,

karakter olarak güçlü bir kişiliğe sahip cam hastalığı ile boğuşan kahraman bir askerin hikayesi. Bu romanda bize vermiş olduğu mesaj görünüşün aldatıcı olduğudur.

ANA FİKİR

Görünüm olarak askerliğe elverişsiz, karakter olarak güçlü bir kişiliğe sahip cam kemik hastalığı ile boğuşan kahraman bir askerin hikayesi. Bu romanda bize vermiş olduğu mesaj görünüşün aldatıcı olduğudur.

Üçüncü romanı Serçe cam kemik hatası bir çocuğun askere gidişi orada kurduğu dostluklar, yaşamış olduğu tecrübe, başarıları ve zorluklar, görünüşün aldatıcı olduğu imajının verdiği cılız, kısa boylu herkes tarafından işe yaramaz görülen bir çocuk adında yazmış olduğu romanlarının incelemesi ele alınarak yapılan bir çalışmadır.

ARTIK SIR YOK

Gözlerini hastanede açan Hasan Nasır, başından geçen kazadan habersiz olan biteni anlamaya çalışmaktadır.“ başıma böyle bir olayın geleceğini bilseydim önceden hazırlık yapardım“ ifadesi Hastanede çalışan hemşireler hastaları rahat ettirme adına “ İyileşeceksiniz... . İyileşeceksiniz... Birkaç güne daha buranın misafiri olacaksınız ve sizi iyileştireceğiz,“ (s.10) içten tatlı ve ruhu okşayan şefkatli hemşireler, hastalara moral kaynağı oluşu sahnelene tekniği tasviri yapılıyor. Hasan Nasır ne olduğunu anlamaya çalıştığı anada polisin ondan ifade almak istemesi ile bir tedirginlik anı başlamıştır. Polis sadece başından neler geçtiğini soruyor ancak Hasan hiçbir şey hatırlamıyordu. Hasta odasında bir televizyon bulunmaktaydı ve kahramanımız ölümden korktuğundan “Adak niyetine“ “Buradan sağ salım kurtulayım, bu odaya bir televizyon hediye etmek boynumun borcu olsun“ (s.13) şeklindeki ifadesi tanrısa bakış açısı tasviri yapılıyor. Doktor Hayati, hastası Hasan Nasır’a Girne dağ yolunda kalp krizi geçirerek bir kaza yaptığını ve Lefkoşa Devlet Hastanesine yetirerek yoğun bakıma yatırıldığını anlatmas buna karşılı ana kahraman hiçbir şey hatırlamadığını doktora söylerken doktor adının Hasan Nasır olduğunu söylemesi, ziyaret saatinde onu ziyarete gelen kişileri hiç hatırlayamadığını anlatan Nasır tam bir belirsizlik içerisinde oluşu Doktor Nasır “Ciddi bir kaza atlattınız ve kalp ameliyatı geçirmeniz sizde ölüm korkusu yaratmış olabilir, bu kimi insanlarda görülebilir bir durumdur.“ “ By-pass ameliyatı geçiren hastaların geçici bellek kaybına uğradığı gerçeğini göz önünde bulundurursak bile hatalarda bunu doğrulayacak yeterli bulgular göremiyorum. Bir de ölüm korkusu vardı tabi. O da geçici bellek kaybına neden olabilir “(s.21) diyerek

kahramanı bir nebze rahatlatma yoluna gidiyordu. Polis Subayı Hasan Nasır’a“ patron diyor“(s.27) ancak Hasan hiçbir şey hatırlamaması kısmında bir belirsizlik söz konusudur. Ali Subay yazlık evini patronuyla yapmış olduğu kirli paralarla almıştı. Kaza sırasında bir kadına çarparak onu öldürdüğünü ve Bulgar İhsan isimli kişinin yüklü miktardaki paraların kaybolduğunu ve dedikoduların yayıldığından bahseden Ali Subay Hasan Nasır’ın bir şey hatırlamamasına anlam veremiyordu Polis Subayı. Avukat Sami’nin durumu yoluna koyacağını söylüyordu. Nasır’ın çocukları hastanede onu ziyarete geldiklerinde onlara dair hiçbir şey hatırlamıyordu. Sadece gözlerini açtığında yanında bir kadının olduğunu ve teselli olarak elini tuttuğunu söyleyen kahraman, kadının kim olduğunu

çocuklarına sorduğunda çocuklar şaşırır çünkü yanında söylediği gibi biri yoktu. Bu Nasır’ın aklının daha fazla karışmasına vesile olur. Ahmet ve Osman babalarının yanında kötü kişileri barındırdığını ve yasal olmayan işler yaparak anıldığını söylemeleri, Salih amcasının mal kavgası sebebiyle aralarının açık olduğunu, Kamil amcasının ise mal kavgası sebebiyle öldüğünü, annelerinin babasını birçok kadınla ilişkisi olduğundan terk ettiğini söylerken eskiye dair hiçbir şey hatırlamayan Nasır için bunlar bir anlam ifade etmiyordu. Onun aklında yanında gördüğü kadın vardı. Gördüğü kişinin kim olduğunu çok merak ediyordu. Nöbetçi hemşire odada ölen hastayı almak için içeri girdiğinde görmüş olduğu kadının o olduğunu anladı ve ona ‘Biz sevgili miydik ?“ sorusunu yönelten Nasır hiçbir yanıt alamaz. Yanında yatan hastanın ölümü onu çok etkilenerek “ Bu böyle olmayacak, yarından sonra kusursuz bir insan olmak için zamanımı boşa harcamayacağım,“ kendi kendine söz verir(s.52). Polis Subayı Ali

Yolyorgunu cebinden beraber olduğu kadının resmini çıkararak onu hatırlayıp hatırlamadığını sordu. Kadının öldüğü duyan Nasır inanamaz onu gördüğünü iddia ederek yanında hissederek çılgına döner Ali Yolyorgunu hemşireye “ Bir halüsinasyon, ya da ruhu bedenini terk ediyor. Durduk yerde hayal görüyor.” şeklindeki ifadesi Nasır’ın daha çok korkmasına vesile oluyor Polis Subayına “O halde beni rahat bırak, tamam mı? Beni rahat bırak“ (s.54) şeklindeki konuşmasına karşılık onu rahat bırakmayacağını ve bu durumu nasıl düzeltmeye çözüm bulmaya çalışacağını çok yol aldıkların ve ondan vazgeçmeyeceklerini söyleyen Ali Subay Kadafî’nin adamlarının geleceğinden ve kaybolan paranın hesabını soracağını endişeli bir ifadeyle anlattı. Ziyaret saatinde uzun boylu,sert bakışlı Veysel bahadır çocuklarından önce Hasan Nasırın yanına girer ve onun koluna girerek hastaneden çıkarır. Çocukları yabancı birine çıkış kağıdını nasıl verildiğine anlam veremez hiçbir şey de yapamazlar. Veysel Nasır’ı büyük bir villaya getirirler içeride Bulgar İhsan kaybolan paranın hesabını sorar. Burası Hasan Nasırın adına kadınlarla gönül eğlendirip kirli işlerin yapıldığı bir yerdi. Bulgar İhsan kaybolan paraların peşindedir ve Hasan’ın paraları vermemek adına bir oyun oynadığı düşüncesinde idi. Ancak yapmış olduğu eziyetler doğrultusunda gerçekle yüzleşir ve hafızasının kaybolduğu gerçeğini kabul etmek zorunda kalır adamlarına hastanede sokakta vs. onu takip etmelerini adamlarına sert bir şekilde söyler. Bulgar İhsan “1989’da Sovyet sisteminin çöküşüyle Bulgaristan’da aha fazla barınmayacağını anlamıştı. Fedor Viçkov’u Bulgaristan’da bıraktı karısı Hanife’yle 9 ve 7 yaşındaki iki oğlunu, Sabri ve Niyazi’yi Kaptığı gibi Kapıkule’ye dayandı. Sınırı geçtikten sonra Türk toprağına geçerek

İsmet ismini aldı ve kendine temiz bir sayfa açtı“ İşleri yolunda gitmeyen İsmet karısıyla sorunlarından dolayı karısı çocuklarını alarak Bulgaristan’a geri döner. İsmet’te Bağlantılarını kullanarak Kıbrıs adasına gelerek ve adını İhsan olarak değiştirerek adada yaşamaya başlar. İlk zamanlar iyi biri olan İhsan daha sonra devletin ona verdiği destekle yavaş yavaş “iş işi doğurur, para parayı çeker“(s. sözünden yola çıkarak bulunduğu duruma gelir. Veysel Bahadır Kıbrıs adasına 18 yaşında gelmiş ve Bulgar İhsanın adamı olarak çalışmaya başlamıştır. İhsan onu oğlu yerine koyarak çok destek olmuş una karşılık Veysel bakan olunca ihsana destek olmamış ve onu kızdırmıştır. Osman“ Larnaka’da faaliyet gösteren uluslararası bir şirketin tedarik zinciri yöneticisiymiş. Kıbrıs, Türkiye ve Ortadoğu ülkelerinde iş yapıyor.“(s.69) Osman’ın karısı İlknur kendi kliniği olan bir diş hekimi, Emre, dört buçuk yaşında yaramaz, haylaz bir oğlan çocukları. Evlerinde yatılı olarak kalan Gülçehre Hanım, kırk yaşlarında Azeri bir bayan. Hasan Nasır onlarla yaşamaya başlıyor. Kimseyi tanımadığından onun açısından zor bir süreç oluyor. Gülçehre, torunu, oğlu ve karısı onun rahatlığı adına her şeyi yapıyorlar. Zaman zaman Hasan Nasır sinirlense de bir şey söyleyemiyor. Olan biteni anlamaya çalışıyor. Kendi kendine sorular cevap alamıyordu. Oğlu Ahmet ve Nişanlısı Fatoş eve gelince, yemek masasına geçmeleriyle Hasan Nasır çılgına dönerek masadan fırlar ve gitmek istediğini söyler. Ev ahalisi onu durdurmaya ve yatıştırmaya çalışırlar. Büyük Oğlu Osman babasına ilaçlarını düzenli alır ve pansumanının yapılmasına izin verirse gitmesine izin vereceğini söyleyip söz vererek ortamı yumuşatır. Ahmet ve amcası Sahih Girne de buluşmaları Hasan Nasır’ı rahatsız eder. Arkasından bir iş çevirecekleri fikri aklına gelir. Ahmet amcası Salih ile kafede

buluşurlar. Babasının yapmış olduğu görünen ve görünmeyen kirli işleri anlatarak babasını saf dışı bırakmalarını teklif eder. Amcası Ahmet'in bu teklifi kabul edeceğini düşünürken Ahmet çok sinirlenir ve kabul etmez. Amcasının planı kardeşini ortadan kaldırmaktı ancak bunu başaramamıştı. Bunu ikinci kez oğlunu kullanarak yapmayı planladığından. Salih kısık ve kendinden emin laflarıyla Ahmet'i ikna eder. Planları babasının ilaçları kullanmayarak iyileşmesine engel olmaktır. Ahmet abisi Osman'ı babasının evde mutsuz olduğunu söyleyip evden ayrılmasını böylece daha kolay kontrolü ele alarak kontrol altında olmasını sağlamaktır ancak abisini ikna edemedi. Amcası Salih'ten yardım istedi. Hasan Nasır'ın kontrol günü gelmiştir. Arabadan inerken silahlı saldırıya uğrar. "Kıbrıslı soydaşları, kendilerini aidiyet duygusuyla bağlı hissetmedikleri ganimet arazileri, evleri ve dükkanları yok pahasına elden çıkarmak istiyorlarsa bu kimin umurundaydı ki?"(s.96-97) burada Kıbrıs halkına bir mesaj gönderiyor. Topraklarınıza sahip çıkın anlamında. İhsan da toprak alıp satıyor ve para kazanıyor. Sitelerin, apartmanların, villaların vb. yapımında ağaçlar çıksa da yok edilerek inşaat ve yola devam ediliyor. Bu kısım da devlete ve halka mesaj yolluyor. "Libya Lideri Muammer Kaddafi'nin yurt dışına kaçırıldığı servetin küçük bir kırıntısı olduğunu anlamıyor değildi. İşler kötüleşirse Kaddafi, kendine bağlı Generallerle yurtdışına kaçacak-ki burada Malta'daki yat devreye girecekti- ve o serveti birleştirip yeniden güç toplamaya çalışacaktı". Kaddafi'nin adamları paraları farklı yerlere yollamak üzere yat yüklü miktarda para vb. şeyleri teklif ediyordu. Fedor Viçkov. Hasan Nasır'a güvendiğinden 100 milyon doları veriyor. Yolda silahlı saldırıya uğruyor. Yanında oturan kadın ağır yaralanıyor. Nasır'a bir

şey olmuyor. Osman ve Ahmet ilaçlar ve terapiler bir yere kadar yeterliydi ve babalarını köyüne götürmeye karar verirler. Ali yolyorgunu tekrardan Hasan nasırdan ifade almaya geliyor ancak hiçbir şey hatırlayamayan Nasır sorulan sorulara cevap veremiyor. Poli Belediye Meclis Üyesi Lefteria Demetriyu Başkanlık Sarayından aranıp Hasan'ın Çakistra köyüne geleceğini ona yardımcı olup güzel bir şekilde ağırlamalarını söyler Demetriyu Hasan'ın köyden arkadaşı. Köyde bulunan meyve ağaçlarının ürünlerini toplayıp satan oraya sık sık gidip arkadaşlarıyla bağını koparmayan köyünü seven bir kişi. “Olağanüstü güzellikteki ormanlık araziden ve bükümlü yollarından geçip giderken arabamın camlarını açar ve ciğerini mis gibi çam kokularıyla doldururdu“. Dimirti'nin köyü bu şekilde tasvir edişi köyüne olan bağlılığını göstergesidir. Kallos adıyla bilinen köyde tek Türk ailesi Mustafa adında Hasan'ın babası savaş sebebiyle köyü terk edip Baf'a göç ederek yerleşmek zorunda kalıyor. Köyden ayrılmadan önce yakın arkadaşı Hiristos'a köyde kalan meyve ağaçlarını ve tarlalarını emanet ediyor. Savaşın kısa zamanda biteceğine inanan Kallos geri geldiklerinde emanet ettiğini geri alarak yaşamına devam edeceğini söylüyordu. Burada Kıbrıs halkının tekrardan yerine dönüp hayatlarına devam edeceği hayali yani geçmişe özlemi dile getirilmiştir. Aynı zamanda Rum ve Türk dostluğunu da dile getirmişti. Savaştan önce birçok Türk ve Rum kardeşçe bir arada yaşıyorlardı. 37 yıl sonra Hasan'ın köye gelmek istemesi Lefteris babasının babasına emanet verdiğini geri almak istemesi fikri aklına geliyor ve endişeleniyordu. Yine de arkadaşını görüp eskiler yad edeceğinden mutluydu. Lefteris köy halkını Tasiya ve kocası Hristos ile çalıştırdığı tavernaya davet ederek Hristosfyas'ın Bakanlık Sarayından

bugün arayarak Hasan'ın köye geleceğini ve hürmette kusur edilmemesi gerektiğini söyler. Köy halkı tedirgin olur. Köyün öğretmeni Nestor ayağa kalkar ve köyde Türk görmek istemediğini söylemesi üzerine, Muhtar Andreas Nestor'a kızar ve Köyün zengin ve iyi insanları olduklarından söz eder. Papaz Sotiris suskun kalır. Geçmişte Hasan'ın en yakın arkadaşıydı. Savvas da sesiz kalanlar arasındaydı. Bir sırrını olduğunu 10-11 yaşlarında ilk şarap ayini sırasında oğlak kebabı yaptıklarını ve oğlağı Hasanların ahırından çaldığını ve arkadaşının yüzüne bakamayacağını söylemesi üzerine Muhtar, Papaz Sotiris'i sırrını açıklaması için zorlar. Hasanla birlikte kilisedeki bağış paralarını çalarak kızlarla yediklerini ve Hasan şimdi beni Papaz olarak karşısında görünce ne diyeceğini ve düşüneceğini Tilkiyi kümise bekçi yaptılar atasözünü sözünü ve kullanarak Hasan gidene kadar Cikko Manastırına gidip kapanacağını söylemesiyle psikolojik sorun ve pişmanlık yanı sıra tanrısal bakış açısı tekniği kullanılmıştır. Bunların üzerine Tasiya'nın çıldırır ve tüfeği çıkarıp masaya vurarak Deli olduğunu söylemesiyle Hasan'ı köyde görmek istemeyen karşısında beni ya da tüfeğin namlusunu bulacak sözüyle sahneleme tekniği kullanılmıştır. Tasiya'nın kızı Kulla Hasan'ın kızı olduğunu söyler. İşler karışmaya başlamıştır. Muhtar artık sır yok sözüyle hem gerçek anlamda hem de kitabın adını tekrarlaması ile konuyu değiştirmesi psikolojik sorunu ortadan kaldırarak sahneleme tekniğin kullanılmıştır. Pile geçiş kapısında Osman'ın babasına geçiş konusunda sorun çıkarılması üzerine sırada bekleyenlerin sinirleri artmaya başlar. Ali Subay aranır ve sorun çözülür. Osman ve babasıyla Larnaka'ya doğru yol almaya başlarlar. Geçtikleri yerleri tanıtır, gidecekleri köyün çok güzel yer olduğunu söylemesi üzerine huysuz bir ihtiyarın sözleriyle

karşılaşır. Osman Ofis arkadaşı Margarita'nın arabasına babasını bindirip yola devam ederler. Ahmet babasını köye gitmesini istemez. Başına bir şey gelmesinden korkmaktadır. Margarita, Osman ve Hasan Nasır yollarına devam ederken köye yaklaştıkları sırada köyün yanında olan manastırın şarkısı Nasır'ın aklına gelir ve söylemeye başlar İki de buna çok şaşırır. Yollarına devam ederken köye çok yaklaştırmışlardır. Hasan aniden "Agrino...Agrino" yüksek sesle bağırdı. Osman ve Margarita tedirgin olur. Margarita Agrion Türkçe Muflon demek. Etraflarına baktılar ancak muflon göremediler. Arkalarından gelen polis arabası köy levhalarının kaldırıldığını görünce öne geçip onları Çakistra'ya getirir. Tavernanın önünde duran arabanın etrafını sevenleri doldurmuştu. Tasiyaçılıkla Hasan'ın boynun sarılıp kızının babası olduğunu söylemesi üzerine onları tanıyamayan Hasan ve oğlu hayretler içinde kalır. Kalabalığın içinde Satris'i tanır ve sarılarak hasret giderir. Polis yolda olan levhaların kesildiğini kızgın bir şekilde söyleyerek köy halkına sorar. Salih Bulgar İhsanı ziyarete gider, Ali Yolyorgun'unun ikili oynadığını, ölen kadının cesedinin buzdolabında kurşunlanmış halde olduğunu söyler. İhsan Ali Subayı bulur ve Hasan'ın yerini öğrenir. Salih, Ali subayı ihsana satmış ve tüm planladıkların anlatarak Ali'nin ipini çekmiştir. Köye Hasan'ın gelmesiyle neşe gelmiştir. Tasiya ilk şarap içme yeme içmesi yapmalarını önerir. Savvas "oğlak benden olsun" sözüne karşılık Hasan karşı gelir ve oğlağı ondan çaldığını anladığını ve babasının kızmaması için Sotirisle beraber Savvas'ın babasının mandırasından oğlak olarak mandıralarına getirdiğinden bahseden Hasan'a karşılık Savvas kendimi suçlaması, mandadaki oğlağın babası tarafından eksikliğini fark edilmemesi duygu ile psikolojik çöküş duygusu işleniyor.

Tasiya aranan teröristin onu kıskanan kocası olduğunu söylemesi üzerine herkes bakakalır. Köylülerden ve Hasan'dan af dileyerek, karısını çok sevdiğini ve kaybetmek istemediğinden davrandığını söyler. Köy halkı tabelayı yerine takma, Hiristos'da bir daha yapmama sözü polise vererek olayı kapatırlar. Girne Boğazında bir kaza olur ve Ali Subay ölür. Törenle toprağa verilir. İhsan'a yardım mesajı yollayan Generale yatı göndermeyerek ölümüne sebep olmuştu. Generalin adamları Veysel ile işbirliği yaparak İhsan'ın sonunu Veysel'in silahı getirirler. Veysel olanlardan habersiz davranarak İhsan'ın eşini arayıp ölüm haberini verir. Ahmet Nasır haberi alınca telaşlanır. Amcası Salih onu yatıştırmaya çalışır. Bulgar İhsan'ın eşi Hanife Avukat Sami'nin psikolojik güvensizlik duygusu ile nereye aitse oraya gömülmesini söylüyor Servetinden hiçbir hak talep etmez. Veysel Bulgar İhsan'ın cenazesini Girne'de görkemli kalabalık bir törenle defnedilir. Veysel işlerin başına geçmiştir. Ahmet babasını almak üzere yola çıkmıştır. Hasan ve Sotiris Kilisede konuşurken Paraları gizlice çaldıkları Hasan'ın aklına gelir. Soliris kendini Kiliseye adadığını söyler. Veysel Osman'ın eşini ve çocuklarını alarak köye gelmiş ve Hasanla görüşmektedir. Bazı olayları hatırladığından bahsetti. Veysel paraların yerini hatırlayıp hatırlamadığını bilmek istiyordu. Veysel İhsan Bey'in, Ali Subayın ve Generalin öldüğü haberi onu çok şaşırtmıştır. Veysel olanların ardından Sofya'ya para transferi ister. Hasan kabul eder. Gece her ölen arkadaşının arkasından şarap içen Hasan gecenin sonunda sarhoş olması psikolojik sorun irdeleniyor. Margarita gece onunla beraber olur. At sesi duyan Hasan hızlıca dışarıya çıkar ve atı takip etmeye başlaması sırasında tanrısa bakış açısı tekniği kullanılarak roman devam ederek ilerliyor. Muhtar

Andreas Hasan'ın evinde olmadığını anlayınca köy halkını uyandırır. Margarita Titrek Vadiye gidebileceğini söylemesiyle köylü halk onu aramak üzere vadiye gitmeleri, yamacın ortasında kan içinde birini bulurlar ve hemen hastaneye getirmeleri psikolojik çöküş duygusu işlenmiştir.. Kim olduğu belli olmayacak halde olan kişinin Hasan olup olmadıklarından emin değildirler. Ölümü ona yakıştıramıyorlardır. Hasan kurulan tuzağa düşmeyi son anda fark ederek hayatta kalmayı başarmıştı. Ahmet ve amcası köye gelir gelmez ölüm haberini alan Ahmet yıkılır ve vicdan azabı çekmesi tanrısal bakış açısı teması ele alınarak işlenmiştir. Margarita'nın evinde babasını görünce olan biteni anlatıp ondan af diler. Köy meydanında onu yaşar vaziyette görenler çok mutlu olurlar. Çocukluk arkadaşı Papaz Sotiris kendini kiliseye kapamış ve dışarıya çıkmaması psikolojik çöküş ve kapalı mekan olarak ele alınır. Arkadaşına oyun oynamayı düşünse de vazgeçen Hasan usulca yaklaşarak hayatta olduğunu söylemesiyle mutluluktan gözleri dolan iki arkadaş hasret gidermektedir. Polis oğlunu ve kardeşini tutuklamış parmaklıklar arasına getireceği sırada Polise rüşvet vererek ifadelerini değiştirip serbest bırakılmalarını sağlamasıyla sahneleme tekniğini kullanıyor. Hasan sevdiği kanının yanına giderek onunla mutlu olma yolunu seçmesiyle ana kahramanın narsist yapısını okuyucuya aktarmaktadır.

KİŞİLER

Hasan Nasır: Çakistra köyünde doğup gençlik yıllarını geçiren savaş sebebiyle ailesiyle birlikte Güneyden Kuzeye yerleşmek zorunda kalan, romanın ana karakteri. Osman ve Ahmet'in babası

Doktor Hayati: Hasan Nasır'ın kalp ameliyatını yapan, genç bir doktor

Ali Yolyorgunu: Hasan Nasır'ın ifadesini alan aynı zamanda yasadışı işlerini çözen ve karşılığını misliyle alan polis subayı.

Mustafa Nasır: Hasan Nasır'ın babası Çakistra köyünde babasından kalan tarla ve meyve bahçelerini bakımını çekip çeviren, eşi ve iki oğlunu kaybetmiş Kallos adıyla bilinen köyde tek Türk aile babası.

Ahmet Nasır: Hasan Nasır'ın küçük oğlu. Amcasının sözüne inanıp babasını saf dışı bırakan evlat

Fatoş: Ahmet Nasır'ın nişanlısı.

Osman Nasır: Hasan Nasır'ın büyük oğlu. Evli ve bir çocuk babası, uluslararası bir şirkette yönetici.

Nestor: Yunanistan'ın Çuha Adası'ndan Kıbrıs gelerek Çakistra köyüne evlenmiş ve buranın öğretmeni olmuş Türkleri istemeyen bir Rum.

Andreas: Çakistra köyünün Muhtarı. Hasan Nasır'ı ve ailesini savunan kişi.

Sotiris: Köyün papazı, Hasan'ın en yakın arkadaşı.

İlknur Nasır: Osman Nasır'ın eşi, Emre'nin annesi, klinik sahibi bir diş hekimi.

Emre Nasır: Osman ve İlknur'un oğlu, Hasan Nasır'ın Torunu dört buçuk yaşında çok hareketli bir çocuk.

Gülçehre Hanım: İlknur ve Osman Nasır'ın evinde yatılı kalan yardımcı kadın. 40 yaşında bir Türkmen bayan.

Kamil Nasır: Hasan Nasır'ın mal kavgası sebebiyle kardeşi ile arsı açılan Ahmet ve Osman'ın amcaları

Salih Nasır: Hasan Nasır'ın kardeşi iş ortağı. Kardeşini yok edip işin başına geçmek isteyen raif ve Naciye'nin babası.

Raif Nasır: Hasan Nasır'ın oğlu.

Naciye Nasır: Hasan Nasır'ın Kızı.

Fatoş: Hasan Nasır'ın karısını ve çocuklarını bırakıp gittiği kadın.

Avukat Sami: Hasan Nasır'ın kirli işlerini örten, kendi çıkarı sebebine her şeyi yapabilecek bir avukat.

Roxana: Hasan Nasır'ın sevdiği ve kazada kaybettiği kadın.

Bulgar İhsan: Bulgaristan'ın Razgard köyünde dünyaya gelen, orta boylu, kirli sakallı 60 yaşlarında Bulgaristanda 6. Müdürlük

Birimi'nde Siyasi polislik yapmış, kirli işlerle uğraşan, sert görünümlü

bir adam. Açık adının İhsan Fettah Gazi olduğu bilinmektedir. Ancak Fedor, İsmet ve İhsan isimlerini kullanıyordu.

Hanife: Bulgar İhsan'ın karısı. Çocuklarını tek başına büyütmüş.

Veteriner sahibi iki çocuk annesi bir bayan.

Sabri: Bulgar İhsan ve Hanife'nin oğlu. Tiyatroda şöhretle erken tanışmış bir oyuncu.

Nazmi: Bir yazılım şirketinde çalışan. Hanife ve Bulgar İhsan'ın oğlu.

Nesim: Casino işletmecisi

Veysel Bahadır: 18 yaşında Kıbrıs adasına gelerek İhsan'ın koruması.

Kısa ve esmer asık suratlı desteği ile güzel mevkilere gelerek, İhsan'ın oğlu gibi görüp koruduğu onunda karşılık olarak onu vurarak öldürdüğü acımasız bir kişilik.

Lefteris Demetriyu: Poli Belediye Meclis Üyesi Çakistra köyünde doğmuş çocukların okul ihtiyaçlarını karşılamak sebebiyle köye bir buçuk saat mesafede olan Poli şehrine yerleşmiş Hasan'ın köyden arkadaşı.

YER – ZAMAN

Savaşın korkusuyla Çakistra'dan Baf'a göç etmek zorunda kalan zengin ve varlıklı bir ailenin hayatta kalan tek oğlu Hasan Nasır'ın kirli işlere karışarak başından geçen hayali yaşam hikayesi. . Romanın birinci bölümünde kapalı mekanlar hastane, Osman'ın evi

kullanılırken, ikinci bölümde ise açık mekanlar göze çarpmaktadır. Köy, vadi vb.

Romanda belirli bir zaman dilimi bulunmamakta beraber metinde anlatıcı geriye dönüşler yaparak kişiler hakkında bilgi sahibi olmamızı sağlamaktadır Romanda kronolojik zaman yerine kozmik ve akronik zaman kullanılmıştır. Romanda zaman doğrusal bir çizgide ilerlemeyerek sık sık kırılarak geriye dönüş tekniğine başvuruluyor. Köyde arkadaşları ile konuşurken çocukluk yıllarına dönüyor. Diğer bölümde aynı zamana dönülerek parça parça konular işlenmiştir.

DİL VE ÜSLUP

Romanda sade, akıcı ve sürükleyici bir dil kullanılmıştır. Yazar romanda mafya ilişkileri kurgulu bir şekilde anlatırken, siyasetle ortaya çıkan çıkar ilişkileri yanında, Kıbrıs'ın doğal güzelliklerinin tasvirini yapıyor, dostluk, güven, aşk gibi temaları birleştirerek romanda okuyucuya tasvirlerle okurlara sunuyor. Romana yer yer konuşma dilini dahil etmesi Aşağıda yapılan alıntıda olduğu gibi, diyaloglarda eserde kişilerin ve anlatıcı dilinin konuşma diline yakın oluşu okurların romanın sıkılmadan, gerçekçilik duygusunu güçlendirerek okunmasına vesile olmuştur.

“Be Kallos!

Söyle gumbarom ... Söyle arkadaşım .

“ Senin o şaraplarından bir iki şişe içeceğim ha, sonra söylemedi demeyesin.“(s.)

ROMANIN GENEL DEĞERLENDİRMESİ

Roman 2 bölüm, 25 kısımdan ve 240 sayfadan oluşmaktadır. Hasan Nasır'ın gözlerini hastanede açması ile roman başlamış oluyor. Kendini bilmediği kişilerin arasında ve ne yapacağını, kime güveneceğini bilmez bir halde buluyor. Bu bölümde herkes birbiriyle konuşarak çözüm yolu bulmaya çalışmakta ve diyalog tekniği kullanarak roman ilerlemektedir. İyileşirsem iyi bir insan olmaya çalışacağım sözünü vermesi İlahi bakış açısının kullanıldığını görmekteyiz. Büyük oğlunun evine gitmesi torunu ve eşiyle bir arada kalması. Torununun ona oyunlar oynayıp onu çıldırtması yönüyle sahneleme tekniğinin güzel bir şekilde ifadesidir. Osman'ın onu köyüne götürürken geçtikleri yerleri anlatması, Tasvir tekniğinin kullanıldığının bir işaretidir. Çakistra'ya varınca oradaki köy halkı şle eskileri yad etmesi ile geriye dönüş tekniğinin güzel bir şekilde kullanıldığını göstermektedir. Veysel'in Ali Subayı, Bulgar ihsanı ve Generali öldürerek olanlardan haberi yokmuş gibi davranması, kardeşi ve oğlu tarafından pusuya düşürülme planından habersiz şeklinde olmaları, Tasiya'nın tavernada yapmış olduğu hareket ve tavırları da sahneleme tekniğini güzel bir şekilde kullanılmasının örneğidir. Köylülerin tavernada Hasan hakkında birbirleri ile konuşmaları diyalog tekniğinin güzel şekilde kullanılmasından ibarettir. Hasan'ın beyaz atı duyup görerek arkasından gitmesi de İlahi bakış açısının bir örneğidir.

ANAFİKİR

Albay Muammer Kaddafi, Libya iç savaşı başlangıcında batılı ülkelerin 100 milyon dolarlık paranın aklanarak Kıbrıs adasında yaşayan ana karakter Hasan Nasır'a göndermesi esnasında trafik kazası yaparak hastaneye kaldırılıp bay-pass ameliyatı sonrasında hafızasını kaybetmesi ardından olaylar gelişmeye başlıyor. O zihnini zorlayıp hafızasının yerine gelmesi ile ilgilenirken, kirli işlerin ve yozlaşmanın yüz tuttuğu “ Patronlar Dünyası'nın önemli kişisi haline gelmiştir. Hasan Nasır dünyası'nın önemli kişisi haline gelmiştir. Doğduğu, büyüdüğü ve anılarının geçtiği Trodos köylerinden biri olan Çakistra'ya döner. Burada kendi kimliğini yeniden bulacağını düşünmektedir. Ancak Kardeşi ve Oğlu tarafında kötü bir plandan son anda dönerek, hayatta kalma ve gerçek ve koşulsuz sevgiyi bulma adına yazılan güzel bir romandır..

SONUÇ

Zeki Erkut Kıbrıs edebiyatının önemli ve değerli yazarlarından. Yazmış olduğu üç romanın da farklı kurguları esas alarak okuyucuya aktarmayı tercih etmiştir. Zeki Erkut'un romlarının konusu genellikle dostluk, arkadaşlık ve aşk üzerine yazılmıştır. Yazar romanlarında şahısların bazılarının gerçek isimleriyle ele alarak yazması, olayların yaşanılmış olan gerçek hikayelerden anlatılmış olması okuyucunun romanı okurken bir yaşanılmış ve çok gerçekçi anlatmıştır.

Yazarımızın üç romanını tek bir eser olarak incelersek 1950 yılından 1974 yılına kadar geçen zaman dilimini içermektedir. Bu dönem zarfında Kıbrıs halkının içerisinde bulunduğu psikolojik durumlar, yeni bir hayat kurma mücadeleleri, yaralarını sarma evreleri işlenmiştir.

Zeki Erkut Jans Mans Sokağı Çocukları, Kral, Serçe ve Artık Sır Yok romlarını kaleme alırken, tarihi gerçeklerle kurguyu iç içe okuyucuya

aktararak postmodernizm edebiyatının üst kurmaca estetiğini kullanarak roman türünde farklılık yaratmıştır.

Zeki Erkut'un romanlarında irdelediği konuların geçmiş yıllar ile toplumumuzun içerisinde bulunduğu ve yaşadığı olaylar örgüsüyle bağdaştıracak olursak, gerçek yaşanmışlıklarla bire bir yazılarak kurgulanması gerçekten bu olay ve kişilerin yaşamış olma teorisinin ortaya atılması ve okuyucuların etkilenmesine vesile olmuştur. Ziya Erkut tarafından da “ben bile bu olaylar gerçek mi değil mi?” sorusunu sordurması romanların yaşanılmış olaylara benzerliği şeklinde ikilemi ilgi çekicidir.

İlk iki romanında kullandığı mekan Kıbrıs'ın Lefkoşa ve Girne şehirlerinde geçerken, Şerçe isimli roman Beşparmak dağlarında ve askeri kışlalarda geçmektedir. Yazarın üç romanı, olay örgüsü ve kişilerin hayal ürünüdür. Kral ve Jans Mans Sokağı Çocukları romanın içerisinde geçen olaylar örgüsü ile toplumumuzun yaşamış olduğu olaylar ile yakınlığı çok gerçekçi konuların oluşu romanın inandırıcılığını artırmaktadır.

Zeki Erkut dört romanlarında da kozmik ve akronik zaman tekniğini kullanarak konuları işleyerek ilerlemeyi tercih etmiştir. Hikayelerde net bir zaman dilimi yoktur. Her şey normal giderken birden bire geçmişe daha sonra geleceğe gidip romanı oradan devam ettirebiliyor. Birkaç bölüm sonra tekrar kaldığı yere dönüp konuya devam edebiliyor. Ayrıca Romanlarında Leifmotif, müzik parçasının tekrarlanan nakaratları tekniğini kullanıyor.

Zeki Erkut'un Jans Mans Sokağı Çocuklar ve Kral romanında iki toplumun ilişkilerinin ve isimlerinin yer aldığı bir kurgu romanını okuyucuya aktarmasının ardından Serçe isimli üçüncü romanında kurgu diğer iki romanından daha farklı olarak romanın ana ve yan karakterlerine Kıbrıslı Rum isimlerinden oluşmakta ve Rum ailelerinin önem verdiği değerler üzerinde durulmaktadır. Takis'in

okul birincisi olması aile bununla gururlanmayarak ilgisiz kalması, oğullarının askere gitmesinin daha ön planda oluşu Rum toplumunun önceliklerinin farklı oluşundan kaynaklanarak romana yön vermesidir.

Zeki Erkut birinci romanı Jans Mans Çocukları Sokağı romanı mekan olarak Lefkoşa üzerine kurgulanmıştır. Yazarımızın romanda kullandığı yer isimleri kimi yerde gerçek kimi yerde ise hayali isimle kullanılmaktadır. Romanda savaş sonrasında, insanlara yüklenen travmaları, acı ve çile çekmiş insanların yeniden bir hayat kurma çabaları romanda işlenmiştir. Kıbrıslı yazarlarımızın yazmış olduğu birçok romanda genellikle savaş konusu işlenmiştir. Zeki Erkut'un romanında ise savaş sonrası insanların insani boyutunu işlemesi yeni bir konudur. Yazar romanlarında açık ve kapalı mekanların her ikisini de kullanarak yazmayı tercih etmiştir.

Zeki Erkut romanlarında yer alan kişi kadrosunda din, dil, ırk ve mezhep ayrımı yapılmadan kullanılmıştır. Romanda kişileri bize tasnif ederken ruhsal ve bedensel boyutunu başarıyla aktarmıştır.

Zeki Erkut'un yazmış olduğu romanlar incelediğinde görüyor ki; tüm kitaplarda verilen mesajların farklı yönde aktarılması romanlarına ayrı bir heyecan ve yenilik katmasındaki başarı okuyucuya aktarılmasındaki başarıdandır.

Kitabımızın içerisinde geçmekte olan komşuluk ilişkileri, çocukların teklifsizce evlere girip orada yemek yemeleri, yapılan farklı yemeklerin komşular ile paylaşılması, dolu giden tabakların adetlere göre tekrardan dolu olarak evlere gönderilmesi, evden eve yüksek sesle selamlaşmalar, zor durumda kalan komşunun çocuğuna koşulsuz olarak bakma vb. köy hayatına dair adet ve yardımlaşmalar şehir hayatında günden güne kendini yitirirken, köy yaşamında yanı şekilde devam etmektedir. Zeki Erkut'un geçmiş zamanı kullanarak "komşuluk ilişkilerini ve mahalle yaşam bu şekilde oluyordu" görüşü doğrular niteliktedir.

Yazarın romanlarında yalın ve anlaşılır bir dil kullanmasının yanı sıra Kıbrıs ağzında halen kullanılmakta olan sözcük ve hitaplara kullanmış olması kitaba olan ilgiyi artırmasına vesile olmuştur.

ZEKİ ERKUT

Zeki Erkut Lefke, 1950 dünyaya gelmiştir. İstanbul Üniversite'sinde İşletme-Finans eğitimi gördü. Bir yandan da aktif olarak öğrenci hareketi ile sendikal, demokrasi ve barış mücadelesinde yer aldı. Yenidüzen ve İler Basımevi'nin kuruluşunda bulundu. Türkiye'de yayınlanan Politika gazetesi köşe yazarlığı ve Kıbrıs temsilciliğini Adımlar, Alınteri, Yeni Açılım, Amaç, Gün gibi işçi sınıfı hareketinin yayın organları izledi. Türkiye dışında da kimi sol yayın organlarında yazıları yayımlandı. Yenidüzen'de uzun yıllar köşe yazarlığı ve yöneticilik yaptı. Devrimci Gençlik Derneği, DEV-İŞ ve Kıbrıs Türk Gazeteciler Cemiyeti yönetimlerinde bulundu. 1975'te CTP'ye katıldı ve 2002 yılına kadar MYK (Merkez Yönetim Kurulu) ve PM (Parti Meclisi) üyeliğinin yanı sıra bir dönem Yüksek Onur Kurulu Başkanı olarak basın-yayın-propaganda, eğitim ve örgütlenme alanlarında faaliyet yürütmek suretiyle politik yaşamda aktif rol oynadı. On yıl süreyle Kıbrıs Türk Barış Derneği Başkanı görevini ifa etti. Nehir Yayınları'nı kurup Kıbrıs Tarihinden Sayfalar (Haşmet Gürkan), Şu Müthiş Savaş Yılları (Fikret Demirağ) ve diğer bazı kitaplar yayınladı. Merkezi İsviçre'de olan İşkenceye Karşı Dünya Örgütü'nün (World Organization Against Torture) Kıbrıs temsilcisi görevini üstlendi. Girne Amerikan Üniversitesi ve Southeastern University'de (ABD) finans alanında MBA'ini tamamladıktan sonra bankacı olarak çalışırken bir yandan da üniversitede yarı zamanlı olarak "Bankacılık ve Finans" dersleri verdi. SİM radyoda "Adım Adım Avrupa Birliği", "Peynir Gemisi" ve "Cazmatik" programlarını hazırlayıp sundu. KKTC Merkez Bankası Başkan Yardımcılığı ile Kıbrıs Türk Kooperatif. Merkez Bankası Yönetim Kurulu Başkanlığı yaptıktan sonra aktif iş yaşamından ayrıldı. Prof Dr. Ankara Üniversitesi, Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi, Kafkas Dilleri ve Kùltürleri Bölümü

İstanbul Üniversite'sinde İşletme-Finans eğiti mi gördü. Bir yandan da aktif olarak öğrenci -hareketi ile sendikal, demokrasi ve barış mücadelesinde yer aldı. Yenidüzen ve İleri Basımevi'nin kuruluşunda bulundu. Türkiye'de yayınlanan Politika gazetesi köşe yazarlığı ve Kıbrıs temsilciliğini Adımlar, Alınteri, Yeni Açılım, Amaç, Gün gibi işçi sınıfı hareketinin yayın organları izledi. Türkiye dışında da kimi sol yayın organlarında yazıları yayımlandı. Yenidüzen'de uzun yıllar köşe yazarlığı ve yöneticilik yaptı. Devrimci Gençlik Derneği, DEV-İŞ ve Kıbrıs Türk Gazeteciler Cemiyeti yönetimlerinde bulundu. 1975'te CTP'ye katıldı ve 2002 yılına kadar MYK (Merkez Yönetim Kurulu) ve PM (Parti Meclisi) üyeliğinin yanı sıra bir dönem Yüksek Onur Kurulu Başkanı olarak basın-yayın-propaganda, eğitim ve örgütlenme alanlarında faaliyet yürütmek suretiyle politik yaşamda aktif rol oynadı. On yıl süreyle Kıbrıs Türk Barış Derneği Başkanı görevini ifa etti. Nehir Yayınları'nı kurup Kıbrıs Tarihinden Sayfalar(Haşmet Gürkan), Şu Müthiş Savaş Yılları (Fikret Demirağ) ve diğer bazı kitaplar yayınladı. Merkezi İsviçre'de olan İşkenceye Karşı Dünya Örgütü'nün (World Organization Against Torture) Kıbrıs temsilcisi görevini üstlendi. Girne Amerikan Üniversitesi ve Southeastern University'de (ABD) finans alanında MBA'ini tamamladıktan sonra bankacı olarak çalışırken bir yandan da üniversitede yarı zamanlı olarak "Bankacılık ve Finans" dersleri verdi. SİM radyoda "Adım Adım Avrupa Birliği", "Peynir Gemisi" ve "Cazmatik" programlarını hazırlayıp sundu. KKTC Merkez Bankası Başkan Yardımcılığı ile Kıbrıs Türk Kooperatif. Merkez Bankası Yönetim Kurulu Başkanlığı yaptıktan sonra aktif iş yaşamından ayrıldı.

ERKUT'UN EDEBİ KİŞİLİĞİ

Zeki Erkut Kıbrıs Türk Edebiyatına yeni bir tarz ve yeni bir soluk getiren yazarlardan biridir. Ali Çileli fıkra Kitabı ve Jans Man Sokağı Çocukları, Kral, Serçe ve Artık Sır Yok ismi altında dört tane de romanı bulunan yazarın ilk üç eserleri ile Kıbrıs Türk Yazarlar Birliği'nin Ali Nesim Edebiyat Ödülünü almıştır. Kendine özgü bir dili vardır. Kullandığı dili sade anlaşılır. Romanlarında kurgu tekniği ve betimlemeleri kendine has kurgulamıştır. Halk dilini kullanan yazar ayrıca eserlerinde Kıbrıs ağzını dahil ederek kahramanlarını Kıbrıs ağzıyla konuşturmuştur. Yazarın tüm eserlerinde belirli bir zaman dilimi yoktur. Karakterler sıradan bilindik tiplerdir. Bu tarz eserlerinde postmodernizmin etkileri görülmektedir.

Özden Selenge Türkiyeden Kıbrıs'a göç eden karakterlerin hikayesini postmodernizmle anlatırken, Hikmet Afif Mapolar savaş sırasında yaşanan zorlukları konu alarak işlemiştir. Zeki Erkut ise farklı bir tarz yaratarak savaş sonrası göç ettikleri yerlere adapte olmaya çalışan ve savaş sonrası travmaları aşmaya çalışan karakterleri ele alarak romanlarına postmodernizmi katarak olay örgüsünü yarı gerçek yarı hayal ürünü olarak okuyucuya aktarmıştır.

Yazar nasist bir kişiliğe sahip olduğundan Kral ve Artık Sır Yok isimli romanlarındaki ana karakterler çevrelerinde olan karakterleri

önemsemeyerek sadece kendilerini düşünerek hareket etmelerinden narsist bir yapı sergilemektedirler.

Zeki Erkut'un yazmış olduğu dört romanında zaman genellikle ya karmaşılaştırılır ya kronolojisi alt üst edilerek kullanılır veya belirsiz şekildedir. Şimdiki zaman yanında geçmişini hatıraların, anılarını hatırlayıp anımsayarak tekrardan yaşadığı zamana gelerek kozmik zamanı çok iyi kullanmıştır.

Zeki Erkut hatırladığı şarkıları

Cikko cikko, cikko tepesi

Bir manastır yapılacak

Altın bir kız girecek

Ve bir daha asla çıkmayacak (s,138) hatırlanan diğer şarkı

Yalancı yalancı sana kimse inanmaz

Yalancı yalancı sözüne kimse kanmaz (s,144)

son romana dahil ederek leitmotiv tekniğini eserine dahil edip yeni bir bakış açısı sergilemişti

Zeki Erkut kimdir? yazarın kendi kişiliğini tanımlama adına yapılan röportaj

Zeki Erkut ilkokulunu Kaymaklıda tamamlıyor. Mükemmeliyetçi, sade ve yalın bir kişiliğe sahiptir. Zeki Erkut'un yarı entelektüel bir yanı bulunmaktadır. Yalansız, maddiyata önem vermeyen, elinde olan bilgisini, eşyasını vb. paylaşmayı seven bir yazar. İyi bir eş, iyi bir baba ve iyi bir vatandaş olmaya özen gösteren bir şahsiyet. Gerçekleştirmeyi düşündüğü birçok hayali bulunmasına rağmen geçmiş dönemde bütün hayalleri yıkılıyor. Onların kalıntılarıyla önüne bir duvar örerek kendini iç dünyasına kapatıyor. Çok sosyal bir kişiliğe sahip olmayan Zeki Erkut "Beni öyle dışarıda göremezsiniz. Yaşadığım hayat bana yetiyor. Fazla arkadaş istemiyorum". diyor.

Terminal bölgesine yakın. Gülen Yüzler Anaokulu karşısında oturmaktadır. Jans Mans Sokağı isimli romanında anlattığım sokak o bölgeleri baz alınarak yazılmıştır. Yani standart belediye evleri dediğimiz 1940'lı yıllarda askerlere ya da yoksul insanlara yönelik yapılan evler, sosyal konutlar olarak geçiyor. Jans Mans Sokağı bir sokağın ismiydi. Şuanda Şehit Yılmaz Yolcu Sokak olarak geçiyor. Bu sokak Zeki Erkut'u hep cezbetmiştir. En fazla çocuğa sahip sokaktı. Komşuluk ilişkileri yazarın hafızasında büyük bir önem arz ediyordu. O dönemin özelliklerinden biri de Rum, Ermeni, Türk ve Maronit harmoni bir şekilde birlikte yaşadıkları bir dönemdi. Ancak yanlış politikalardan dolayı Rum ve Ermeniler oradan uzaklaşıyor. O dönemde önemli bir nokta dut ağacı. Dut ağacı, Hacı Gavril'in kahvesinin orada. Baktığınız zaman iki taraflı Thomas'ın evi orada. Bir tek gerçek kişiliğe sahip olan şahıstır. Geriye kalanlar hep hayal ürünü. " Bu hayal ürünü her nasıl olduysa ya ben çok hayal kurdum ya da bilemiyorum içsel bir sezgi şeklinde Zeki Erkut açıklamada

bulunuyor. Thomas'ın evinin önündeki dut ağacını benim çocukluk arkadaşlarım beni arayıp “Zeki hatırlıyor musun? O ağaçta ne oynardık” diyorlar. Zeki Erkut arkadaşlarını kırmamak adına “tabi tabi” diyor. “Ama şimdi canım kardeşim bu hayal ürünüdür. Böyle bir ağaç yoktur, olmadı” diyemiyordu. Dut ağacı yazarın çevresinde insanlar içselleştirerek gerçeklik duygusu uyandırmıştır. Romanda. bu ağaç bir simgeyi oluşturuyor.

Çocukların gruplar halinde bir şeye sahip olmaları, 7 yaşından küçüklerin ağaca çıkmasının yasak olması. Yazara göre; çocukların herhangi bir kazaya sebep olmama adına 7 yaş gurubu çocukların motor gelişimini tamamlayarak yüksek yerlere çıkabilme yeteneğini göstermesi, sınava girmesi için yeterli bir yaş şeklinde uygun bularak kitabında işlemesiydi.

ZEKİ ERKUT'UN ROMANLARI ÜZERİNE RÖPORTAJ

Romanda gerçekleşen olaylar yazarın hayal ürünü ve kurgusudur. Yazarın “çocukluğundan bu mahallenin arkadaşlıkları, havası, sesi, rengi hep içimde olmuştur” diyor. Zeki Erkut 15 yaşına kadar mücahitliğini o mahallede yapmıştır. Bu sebepten dolayı, romanda geçen olayların çoğu hayal ürünü olmasının yanında bazı olayları arşivlerden, tarih kitaplarından Jans Mans Sokağı Çocukları isimli romana monte etmiştir. Thomas, Osman Örek ve Hacı Gavril yaşayan kişilerdi. Onun dışındakiler hayal ürünüydü. Ama bunun dışında bir yabancı öğretmenin öldürülmesi gerçek bir olaydı. Ya da araba lastiklerinin Larnaka’da patlatılması falan hep gerçek olaylardı.

Jans Mans Sokağı çocukları isimli romanında Zeki Erkut’un yapmaya çalıştığı insanları bir zaman tüneline girerek ve yaşamışlıkları şu veya bu şekilde kalemimin gücü kadar izah etmeye çalışmaktı. “Burada televizyon yok, telefon yok, sosyal medya yok, modern şeyler yoktu. Onun dışında ne vardı oyuncaklar. Arşive girdim ve 1950’li yıllarda çocuklar hangi oyuncakları kullanıyordu. Bir ambulans arabasının markası falan hep o döneme ait. Zaman tünelin içerisine 1950’li yılları yaşamış olursunuz” diyordu.

Kral Romanındaki şahısın Limasol’da yaşamını sürdürmektedir. “Limasol’un yirmi dört saati yaşayan bir şehir olmuştur.” Zeki Erkut, Kral romanının kurgusunu yaparken en çok özlem duyulacak yerin Limasol’un olmasına kara vermiştir. “Limasol’un kendine özgü bir yaşamı bulunmaktaydı. Bir yerde açık bir penceresi vardı. Büyük gemilerin geldiği, ithalat ve ihracatın olduğu bir şehirdi. Dolayısıyla limana gelen yük gemilerinin ya da yolcu gemilerin eğlenceye ihtiyacı vardı”. Limasol, bu bakımdan kendi ekonomisini bu şekilde düzenledi

Limasoldaki Tavernalarınok kalabalık ve eğlenceli oluşu yazarı cezbetmiştir.

-Romanda “bir Rum’un Girne’den Limasol’a göç etmesi olabilir miydi ?”

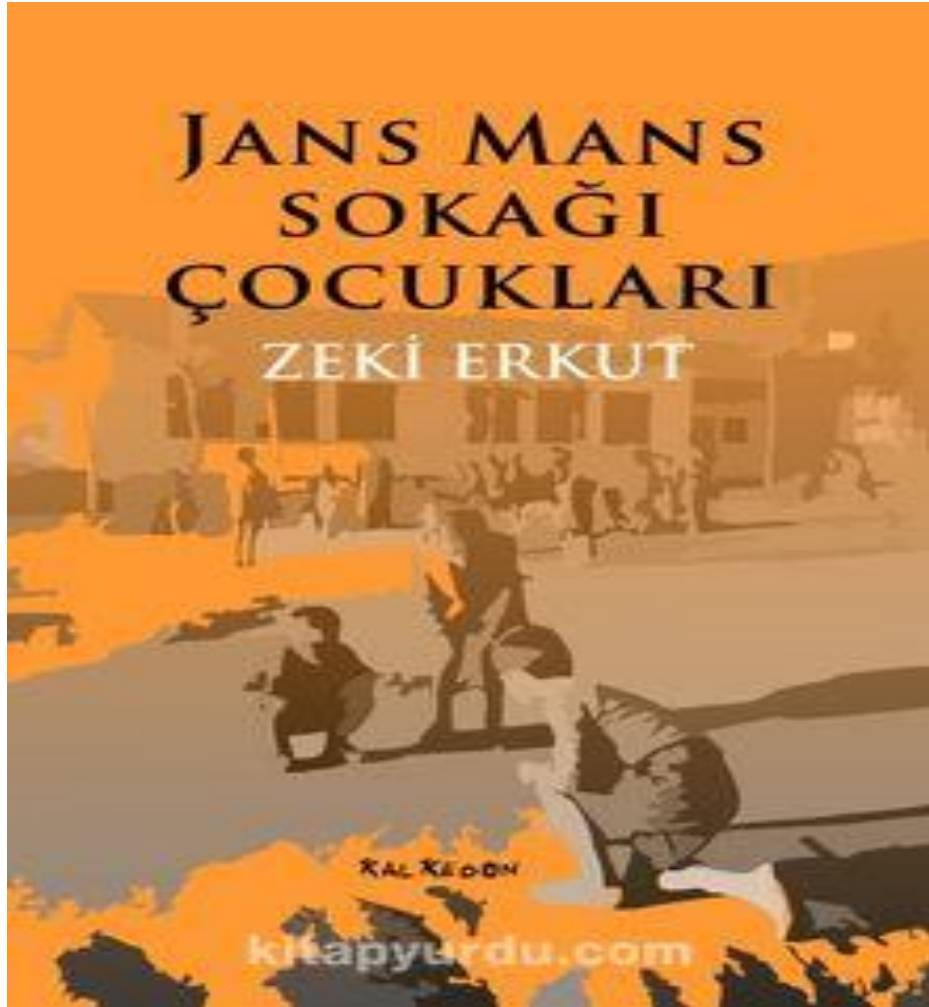
- Zeki Erkut “Kral romanında, olamazdı” diyor.

Zeki Erkut Limasol’u daha fazla özlem duyulacağı sebebiyle orayı seçmiştir. “Kral Limasoldan önce yurtdışına ardından Girne’ye yerleştiriliyor. Yaşadığı ev kötü harabe bir evdi. Kadir kaptan yaşadığı evi, oturduğu koltuğu bile benimseyememiştir. Kral Girne’yi sevmedi, Girne de Kral’ı kucaklamadı. Çünkü sen oraya ait değilsin. Burada gözden kaçırmamamız gereken bir nokta Kral’ın Narsist bir kişiliğe sahip olmasıdır. Ayla’yı müzik için terk etti. Dayak yedikten sonra hastanede o narsistliğini sürdürüyordu. Kral kendini kanıtlama zirve peşindeydi.”

Kral Roman’ının kapağında bulunan kavanoz resmi ile romanda bahsedilen dilek kavanozunun bağlantı ilişkisini yazar Ziya Erkut tarafından değerlendirmesi. Dilek kavanozu. Kadir Kaptan’ın Leymosun’dan Birleşmiş Milletler tarafından Lefkoşa’ya getirilip bir evde önünde cephesi olmayan, dört duvar arasında ailesinden ayrı denize hasret kalıyor. Evde bulmuş olduğu bir kavanozun içerisine su koyuyor evde yaşayan çocuktan dolma kalem istiyor. suyun içine kalem mürekkebini boşaltıyor. Bu Kadir Kaptan’ı tatmin etmiyor ve kavanozun dışına gemi çiziyor, güneş çiziyor. Ona bakarak yatıyor. Romanda işlenen küçük bir ayrıntı olarak eşi her yatmaya gittiğinde televizyonun üzerindeki kavanozu sanki biri oynarmış gibi düzeltiyor. Kadir Kaptan kavanozu takıntın haline getirmiştir. Kavanoza Hasret Kavanozu ismini vermiştir.

JANS MANS SOKAĞI ÇOCUKLARI

Zeki Erkut tarafından kaleme alınan roman Jans Mans Sokağı Çocukları 62 kısım ve 5 bölümden oluşmaktadır. Zeki Erkut'un ilk romanıdır. Yazarın daha önce Halim Çileli adında kısa öykülerden oluşan kitabı yayınlanmıştır. Roman Khora Yayınevi tarafından basılmıştır.

KRAL

Ziya Erkut'un kaleme aldığı ikinci romanı Kral'dır. Kitap 320 sayfadan ve 29 bölümden oluşuyor. Yazarın romanı Khora yayınevi tarafından basılmıştır. 1974 sonrası her şeyini yitirmiş olan Girne'ye göç etmek zorunda olan narsist bir kişiliği sahip Nedim'in hikayesi işlenmiştir.

KRAL

ZEKİ ERKUT

roman
khora

SERÇE

27 kısım, 2 bölüm ve 324 sayfadan oluşan roman 11 Aralık 2020 yılında Khora yayınlarından çıkan ve cam kemik hastalığından dolayı vücudu gelişmemiş 132 cm boyunda Serçe lakaplı Taksis adında bir karakterin yaşam mücadelesi anlatılmaktadır.

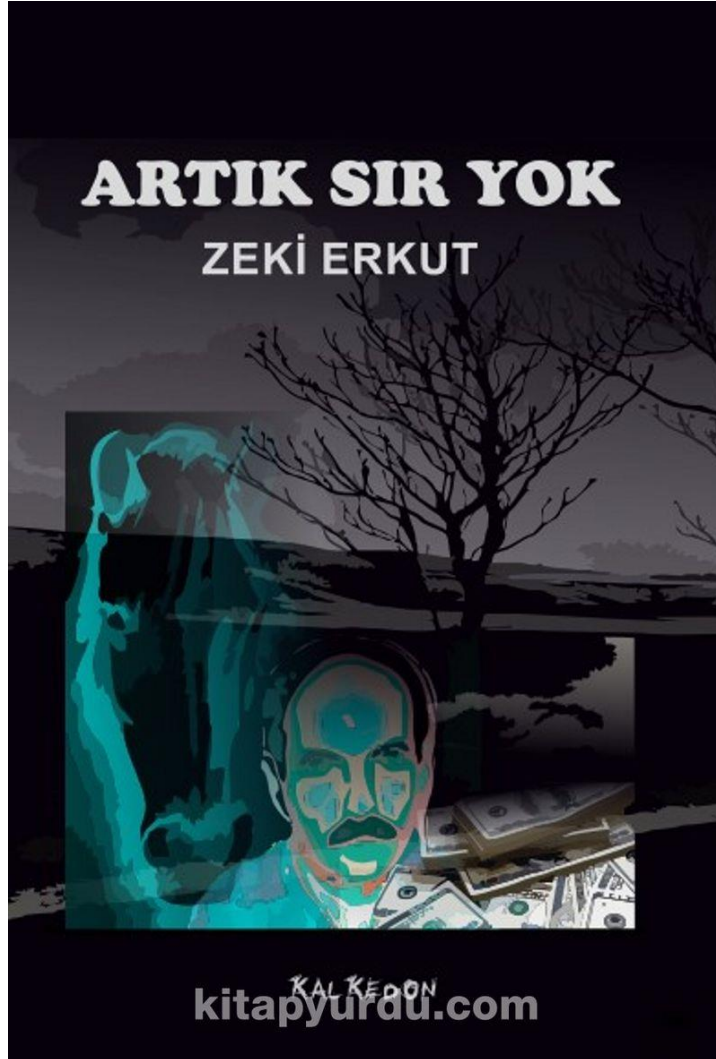
SERÇE

ZEKİ ERKUT

ARTIK SIR YOK

Yazarın dördüncü ve son yayınladığı Artık Sır Yok isimli romanıdır. Roman 2 bölüm, 25 kısımdan ve 240 sayfadan oluşan romanda, kirli bir yaşamı olan ve Kıbrıs adasında yaşayan ana karakter Hasan Nasır'ın Kaddafi'nin kirli para göndermesi esnasında trafik kazası yaparak hafızasını kaybedişi konusu işleniyor.

KAYNAKÇA

- Atun, S., (2008)“Namık Kemal’in Kıbrıs adasına Sürgünlüğü ve Adada Bıraktığı Kültü-rel İzler”, Kıbrıs Türk Kültürü Üzerine Belgeler-Bil diriler I, Samtay Vakfı Yayın, Lefkoşa, s.211-224.
- Aylaç, M. (2017). Kıbrıs Türk Romanı Eserler Sözlüğü. Lefkoşa: Uluslararası Kıbrıs Üniversitesi Yayınları.
- Bozkurt, İ – Karakartal, O (2019). Kıbrıs Türk Edebiyatı Tarihi 4. Cilt İlkın Matbaası Ltd. Şti
- Bozkurt, İ., (1998) “Kıbrıs Türk Edebiyatında Namık Kemal”, Namık Kemal Sempozyumu Bildirileri, DAÜ Fen-Ed. Fak. Yayınları, Gazimağusa,s. 59-74.
- Demiryürek, M., (2010) Larnaka Mektubu-Mü-tefekkir, Akademik Kitaplar, İstanbul, 312 s.
- Erkut, Z (2022). Arık Sır Yok. İstanbul: Kalkedon Yayınları.
- Erkut, Z. (2017). Jans Mans Sokağı Çocukları. Lefkoşa: Khora Yayınları.
- Erkut, Z. (2019). Kral. Lefkoşa: Khora Yayınları.
- Erkut, Z. (2020). Serçe. Lefkoşa: Khora Yayınları.
- Fedai, H.(2006) Eski Şeyler, Akdeniz Haber Ajansı Yayınları, Lefkoşa, 190 s.
- Gökbulut, B., (2018) “Kıbrıs Türk Kültüründe Mizahla İlgili Öne Çıkan Gazete ve Dergiler Üzerine Bir Araştırma”, Journal of History

Culture and Art Research, Vol.7, No. 1, s.738.
(doi:<http://dx.doi.org/10.7596/taksad.v7i1.1422>), (20.11.2018).

Gürbüz, S (2021). Sosyal Bilimlerde Araştırma ve Tez Yazım Yöntemleri. Seçkin Yayıncılık.

<https://www.edebiyatvedil.net.com>

İsmail BOZKURT, (1998) “Kıbrıs Türkleri’nde İngiliz Sömürge Yönetimi’ne Karşı Destanlarla Direnme”, Kıbrıs Araştırmaları Dergisi, DAÜ Kıbrıs Araştırmaları Merkezi Yayını, Gazimağusa, C. 4, S.1,s. 33 – 43.)

Kefeli, E., “Kıbrıs Türk Edebiyatında Roman: Tarih, Bellek, İnsan”, s.257-260.

Gökbulut, B., (2018) “Kıbrıs Türk Kültüründe Mizahla İlgili Öne Çıkan Gazete ve Dergiler Üzerine Bir Araştırma”, Journal of History Culture and Art Research, Vol.7, No. 1, s.738.
(doi:<http://dx.doi.org/10.7596/taksad.v7i1.1422>),

Kıbrıs Türk Edebiyat Tarihi 5,Cilt, s,41

Kıbrıs Türk Edebiyat Tarihi 5,Cilt, s39)

Kıbrıs Türk Edebiyatı ,c5,s,56) Lefkoşa’nın Fethi, Lefkoşa’ya Osmanlı bayrağını diken Bayraktar, Mağusa’nın alınışında kelle koltukta savaşan Canbolat, yakın tarihte Mağusa zindanına kapatılan Namık Kemal, iki Kemal (Namık Kemal ile Mustafa Kemal)

Kıbrıs Türk Edebiyatı ,c5,s,57

Kıbrıs Türk Edebiyatı Cilt 5,s54

Kıbrıs Türk Ulusal Radyo ve Sahne Oyunları, Gençlik Spor ve Kültür İşleri Dairesi, Ergenekon Yayınları: 6, Bozkurt Matbaası, Lefkoşa Ağustos 1973; Kıbrıs Türk Ulusal Sahne Oyunları, Gençlik Spor ve Kültür İşleri Dairesi, Ergenekon Yayınları:7, Halkın Sesi Matbaası, Lefkoşa Şubat 1974.)

Kıbrıs Türk Edebiyatı c5,s77

Kıbrıs'ta Latin alfabesine geçiş ve alfabe kitapları için bak: Mehmet DEMİRYÜREK, (2008)“Türk Harf İnkılabı ve Kıbrıs'ta Basılan Yeni Türk Alfabesi (1928-1935)”, III. Uluslararası Büyük Türk Dili Kurultayı (25-28 Eylül 2008) Bildiri Kitabı, LAÜ Yayınları, s.301309. Fahri KILIÇ, (2017) “Türkiye’den Kıbrıs’a Yapılan Eğitim Yardımı: Kıbrıs’ta Yeni Türk Alfabesinin Öğretimi”, Turkish Studies, Vol. 12/19, s.127-142

Nesim, A.-Tuncel, F.-Öznur, Ş, (2014) Kıbrıs'ta Namık Kemal Efsanesi-Mağusa'da Bir Özgürlük Anıtı, Kıbrıs Türk Yazarlar Birliği Yayınları, Lefkoşa, s. 280.

Pala, İ.,2000) “Beyrut'ta Bir Kıbrıslı ve Mistik Aşk Coşkusu (Hasan Nesib ve Feyezân-ı Aşk'ı)”, III. Uluslararası Kıbrıs Araştırmaları Kongresi 13-17 Kasım 2000, C. II, (Dil-Edebiyat), DAÜ Kıbrıs Araştırmaları Merkezi Yayınları, Gazimağusa- KKTC, s.137-154

Şahin, F. - Gürbüz, S (2018). Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri. Seçkin Yayıncılık.

Turan, M., (2000) “Çağdaş Kıbrıs Türk Romanında Tarih ve Kimlik Sorunu”, III. Uluslararası Kıbrıs Araştırmaları Kongresi 13-17 Kasım 2000, C.II, Dil-Edebiyat, (Haz: İsmail BOZKURT), DAÜ-KAM yayınları, Gazimağusa, s.313. Bu konuda ayrıca bak: Emel

KEFELİ, (2013) “Kıbrıs Türk Edebiyatında Roman: Tarih, Bellek, İnsan”, XXIV. Uluslararası Kıbatak Edebiyat Şöleni, (Haz: K. YİNANÇ-M.TURAN), s.257-260. Oğuz KARAKARTAL, (2013) “Kıbrıs Türk Şiirinde Fikret Kürşat’ın Yeri”, XXIV. Uluslararası Kıbatak-Edebiyat Kıbrıs Sempozyumu 20-24 Mart 2013, KKTC, s.251-263.132 Bak: Metin TURAN, (2000) “Çağdaş Kıbrıs Türk Romanında Tarih ve Kimlik Sorunu”, III. Uluslararası Kıbrıs Araştırmaları Kongresi 13-17 Kasım 2000, Cilt II, Dil-Edebiyat, (Haz: İsmail BOZKURT), DAÜ KAM Yayınları, Gazimağusa-KKTC, s.307-318.
Turkedebiyati.org/forum

RÖPORTAJ

Zeki Erkut ile yapılan röportaj. 07.02.2020

